

bulletin slovenskej advokácie

**Neproporcionalita
práv veriteľov
a dlžníka v oddžení
konkurzom
a zodpovednosť
dlžníka za škodu**

**Smrť účastníka
zmluvy v priebehu
katastrálneho konania
(vybrané aspekty)**

**Výška
nemajetkovej ujmy –
hierarchia hodnôt**

**Reťazenie väzieb
v trestnom konaní**

SÚDNY DVOR
EURÓPSKEJ ÚNIE

Súdny dvor Európskej únie hľadá EXTERNÝCH PRÁVNÝCH PREKLADATEĽOV na preklad právnych textov z francúzskeho alebo poľského jazyka do slovenského jazyka

Všetky potrebné informácie sa nachádzajú v príslušnom oznámení o vyhlásení verejného obstarávania 2021/S 101-265577 z 27. mája 2021.

Toto oznámenie je dostupné na internetovej adrese
<https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:265577-2021:TEXT:EN:HTML&tabId=1>

Dokumenty týkajúce sa verejného obstarávania
sú k dispozícii na adrese
https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_10741/sk/

Žiadosti o informácie možno zasielať e-mailom na adresu
FreelanceSK@curia.europa.eu

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vychádza šesťkrát do roka (dvojmesačník)

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Vydáva Slovenská advokátska komora

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

IČO: 30 795 141

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Eva Sihelníková, PhD.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

prof. JUDr. Marek Števček, DrSc.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

Redakcia

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadľa Ondrišová (02 204 227 28)

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová (02 204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová (02/204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Uzávierka odbornej časti: 20. 3. 2023

Uzávierka redakčnej časti: 29. 3. 2023

Číslo bolo zverejnené 6. 4. 2023

bulletin slovenskej advokácie 2/2023

Obsah

AKTUÁLNE

4 **33 ROKOV SLOBODNEJ ADVOKÁCIE**

14 **DISKUSIA**

Takzvaná vzájomná námietka premlčania v režime §107 ods. 3 OZ
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 16 Neproporcionalita práv veriteľov a dlžníka
v oddĺžení konkurzom a zodpovednosť dlžníka za škodu
JUDr. Mgr. Radoslav Baran
- 24 Smrť účastníka zmluvy v priebehu katastrálneho konania (vybrané aspekty)
JUDr. Jakub Löwy, PhD., LL.M, doc. JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M
- 30 Výška nemajetkovej ujmy – hierarchia hodnôt
JUDr. Jakub Mandelík, PhD., JUDr. Patrik Butvin
- 35 Režazenie väzieb v trestnom konaní
Mgr. Peter Demovič

JUDIKATÚRA

- 42 Vzdanie sa predkupného práva v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka
- 44 Povinnosť mlčanlivosti advokáta vs. daňová oznamovacia povinnosť
Povinnosť informovať sprostredkovateľov o uskutočnenej konzultácii
s advokátom je v rozpore s Chartou základných práv EÚ

ADVOKÁCIA

SAK

- 46 Správy a udalosti
- 50 Zo zasadnutí Predsedníctva SAK
- 51 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 54 Povinnosť advokáta informovať klienta o doručení súdneho rozhodnutia
a podať voči nemu opravný prostriedok

ZAHRANIČIE

- 56 Povinnosť advokáta rešpektovať zásadu prezumpcie nevinny
v písomných vyjadreniach
- 58 Karlovarské právnické dni

ZAUJÍMAVOSTI

59 **LITERATÚRA**

Zakladatelia Právnickej fakulty Univerzity Komenského
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

61 Župani a mešťanostovia Košíc z radov advokátov
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

64 Životné jubileum nášho významného kolegu doc. JUDr. Jozefa Oleja, CSc.

67 Oznam pre advokátskych koncipientov
Rozpis plánovaných termínov do konca roka 2023

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie (**ondrisova@sak.sk**) treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranné na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

v mesiaci apríl si pripomíname **33. výročie** prijatia prvého ponovembrového zákona o advokácii (zákon Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb.), ktorým sa na Slovensku po rokoch diskontinuity obnovila nezávislá a slobodná advokácia. Tento významný míľnik pre ochranu práv ľudí slávime každoročne 27. apríla ako Deň advokácie.

Ako po minulé roky, aj tento rok si možnosť vykonávať naše povolanie slobodne a nezávisle od štátnej moci pripomíname sériou podujatí. Tým najviditeľnejším bude tradičný projekt poskytovania bezplatnej právnej pomoci, v rámci ktorého budeme pomáhať občanom a zároveň šíriť dôležitú osvetu o našej práci. Bezplatnú právnu pomoc budeme tento rok poskytovať dňa 26. apríla, a to najmenej v 13 mestách (čo je rekordný počet). Organizovaním bezplatnej právnej pomoci pre ľudí chceme dať jasne najavo, že advokácia je v prvom rade **pomáhajúce povolanie**. Preto úprimne ďakujem všetkým, ktorí sa pridáte k poskytovaniu bezplatnej pomoci vo vašich regiónoch.

Slobodná a nezávislá advokácia úzko súvisí s ochranou základných práv a slobôd vyplývajúcich z Ústavy Slovenskej republiky. Samotné právo na právnu pomoc je ústavným právom, rovnako ako ďalšie práva na súdnu a inú právnu ochranu. Sme zároveň presvedčení o tom, že efektívne uplatňovanie týchto práv nie je možné bez existencie slobodnej a nezávislej advokácie, ktorá sa za 33 rokov jej existencie stala už samozrejmovou súčasťou nášho právneho poriadku.

Avšak to, že ako demokraticky zmyšľajúci ľudia so základnou úctou k právu niečo vnímame ako samozrejmosť ešte nemusí znamenať, že to tu bude naveky. Vieme totiž, že dôsledne vykonávaná advokácia niekedy nemusí byť po vôli niektorým ľuďom, ktorí sa práve ocitli pri moci. Žiaľ, mali sme možnosť presvedčiť sa o tom v minulosti, a vieme, že takéto riziká nie sú vylúčené ani do budúcnosti.

Máme preto záujem v Slovenskej advokátskej komore využiť 33. výročie prijatia prvého ponovembrového zákona o advokácii aj na otvorenie dôležitej témy ústavného zakotvenia niektorých základných pilierov slobodnej a nezávislej advokácie. Chceme začať úprimnú odbornú diskusiu o jasnom zakotvení práv, ktoré vnímame ako esenciálne pre spravodlivé súdne konanie: povinnosť mlčanlivosti advokáta, rešpektovanie dôvernosti komunikácie klienta s advokátom a ďalšie práva súvisiace s princípom rovnosti zbraní... Teda témy, ktoré sú v každom vyspelom právnom poriadku považované za samozrejmé, no napriek tomu sme u nás opakovane zaznamenali nebezpečné pokusy o ich ignorovanie. Zároveň sme ale presvedčení, že pri dostatku dobrej vôle je možné postupne zlepšovať právne nastavenie aj v komplikovaných témach, ako sa stalo napríklad nedávno v prípade novely Trestného poriadku upravujúcej lepšiu súdnu kontrolu pri prehliadkach advokátskych kancelárií (za čo úprimne ďakujem všetkým poslankyniam a poslancom, ktorí sa v tejto téme postavili za správnu vec ochrany základných práv).

Okrem základných tém ústavnej ochrany slobodnej advokácie chceme tiež otvoriť diskusiu o rozšírení zoznamu subjektov s návrhovým oprávnením na začatie konania pred ústavným súdom. Podľa súčasného právneho stavu môžu konania o súlade právnych predpisov iniciovať súdy, generálny prokurátor, prezident, poslanci, verejný ochranca práv... Sme úprimne presvedčení o tom, že pre ochranu základných pilierov demokratického štátu môže byť do budúcnosti vhodnou poistkou rozšírenie takéhoto návrhového oprávnenia aj na organizáciu advokátov.

Realisticky samozrejme vnímame, že akýkoľvek zámer posúvať ústavné právo dopredu je behom na dlhé trate. Som však hlboko presvedčený, že dnes je aj toto našou povinnosťou a už samotným otvorením tejto dôležitej témy zároveň prispejeme k lepšej ochrane práv všetkých ľudí na Slovensku.

Martin Puchalla
predseda Slovenskej advokátskej komory

Slovenská advokátska komora tento rok oslavuje 33. výročie obnovenia slobodnej a nezávislej advokácie na Slovensku. Túto skutočnosť si pripomíname každoročne 27. apríla ako **Deň advokácie**, ktorý je výročím prijatia zákona Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii; zákonom sa do právneho poriadku po desaťročiach neslobody znovu zaviedlo slobodné advokátske povolanie.

V *Bulletine slovenskej advokácie* si pripomíname 33 rokov slobodnej advokácie uverejnením príspevkov hlavných osobností slovenského justičného života a kľúčových partnerských inštitúcií aj zo zahraničia.

Ivan Fiačan

predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky

Nedávno sme posmutneli, pretože odišiel majster Juraj Jakubisko. Majster filmu, ktorý s osobitou výtvarnosťou a kúzelnosťou režíroval našu predstavu o nás samých.

Filmom, ktorý azda najviac túto predstavu formoval, bola *Tisícročná včela* – adaptácia rovnomenného románu Petra Jaroša. Ide o ságu murárskej rodiny z prelomu 19. a 20. storočia. Hlavným protagonistom bol múdry, láskavý a životnými skúsenosťami obdarený patriarcha Martin, otec Sama, Valenta a Kristíny. Samo reprezentuje hodnotu poctivej manuálnej práce, Kristína klukaté súkromie. Nás však zaujíma hlavne Valent, právnik, podľa všetkého advokát.

„Návrat k slobodnej advokácii je návratom k osobnej advokátskej zodpovednosti. Aj po 33 rokoch nám v právnickej komunite chýba silnejší spoločný menovateľ, nielen právnický, ale zvlášť miera toho, čo sa ešte patrí a čo už nie.“

Filmová poetika, prirodzene, stavia na zdôrazňovaní či preháňaní stereotypov. Stavia na umeleckej skratke. Valent vyštuduje právo v Prahe a domov sa vracia namyslený a bezcitne žiada brata o vyplatenie podielu na dome.

Teda postava, ktorá vyštudovala vysokú školu, v podstate právo v zahraničí, je postavou nie pozitívnu. Dobre vyzerá, jazdí v aute a medzi milovaným dievčaťom a bohatým dievčaťom si pragmaticky vyberie Hermínu zo zámožnej podnikateľskej rodiny. Vyzdvihovalý je Samo, ktorý síce chodí po svete na múračky, ale napokon, po vzore otca, ostáva doma a hospodári.

Ako to bolo skutočne, komplexnejšie koncom 19. storočia? Iste by nám viac príkladov a podrobnejšie povedal advokát Peter Kerecman (*Kuzmíková, J. – Kerecman, P. (eds.): Povedky o advokátoch a spravodlivosti. Bratislava, Slovenská advokátska komora, 2021, s. 334*), ale bez triednych stereotypov je dôležité vnímať, že advokátom bol aj Pavol Országh Hviezdoslav. On je dobrým príkladom, že proto-štátnymi inštitúciami, dôležitými včelármi národa, boli popri kňazoch a spisovateľoch práve právnici.

Advokáti poznajú právny poriadok, vedia ako funguje štát, ako fungujú ekonomické vzťahy a majú realistický pohľad na život. Z týchto dôvodov pomohli v 19. storočí národnému obrozeniu a v neskoršom období pomáhali veci pokojného a slobodného života spoločnosti. Práve z týchto dôvodov už v decembri 1948 režim neslobody zviazal advokátov do štátneho zveráka krajských advokátskych združení (*Balík, S. Advokácie. In Bobek, M. – Molek, P. – Šimíček, V. (eds.) Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dejín bezpráví. Mezinárodní politologický ústav, Masarykova univerzita: Brno, 2009, s. 892 – 911. Prístupné na <http://www.komunistickepravo.cz>). Po obnove slobodnej advokácie zohrali dôležitú rolu v tranzícii našej spoločnosti smerom k právnemu štátu a trhovej ekonomike.*

Osobitosť advokátskej práce

Práca advokáta je veľmi špecifická, pretože klient, resp. vec klienta ho posielajú tam, kde sa klientovi nechce, kde klient nevie ako alebo kde sám nemôže. Klientom môže byť cudzinec v extradičnej väzbe, za ktorým je nevyhnutné prísť do väzby počas skorého chladného rána, alebo klientom môže byť korporácia, ktorá očakáva stostranové vyriešenie zložitého právneho problému počas niekoľkých víkendových hodín. Advokát je formálne nositeľom klientovej vôle, ale zároveň aj vlastného rozumu a vôle. Advokát vie, že aj keď klient pozná dokonale skutkovú situáciu, nemusí to v spore stačiť, ak skutkovú situáciu nemôže riadne preukázať. Advokát síce vie, že klient utrpel ujmu, ale napriek tomu právo nemusí byť na jeho strane, povedzme, z dôvodu premlčania. Aj v takýchto pozíciách je dočasným nositeľom klientovej vôle. Zložitosť týchto každodenne sa opakujúcich situácií je únavná a môže viesť k rutinnosti. Práve preto je neľahké zachovať si profesionalitu a integritu.

Osobná zodpovednosť advokáta

Návrat k slobodnej advokácii je podľa môjho názoru návratom k osobnej advokátskej zodpovednosti. So zveličením možno povedať, že každý advokát si môže vybrať medzi Valentom na jednej strane a Hviezdoslavom na strane druhej. Slobodná advokácia znamená, že sa musí každá advokátka a advokát sám rozhodnúť, či bude klienta skutočne zastupovať alebo len vybaví vec svojej stránky. V návale všetkých advokátskych povinností je to však náročné.

Viliam Karas

minister spravodlivosti SR

Advokát a ústavný súd

Možno to ilustrovať na konaní o ústavnej sťažnosti, v ktorom má náš ústavný súd vzhľadom na povinné právne zastúpenie najtesnejší a najfrekventovanejší vzťah s advokáciou. Musím konštatovať, že pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach sú ústavný súd a právni zástupcovia často v zajatí vzájomného neporozumenia. Na jednej strane ústavný súd odmietne sťažnosť len so základnou argumentáciou, že napadnuté súdne rozhodnutie je dostatočne odôvodnené, avšak na druhej strane sťažnosť spísaná advokátom bola len samotným odkopírovaním dovolania či odvolania.

Pripomíname, že úlohou ústavného súdu v danom konaní nie je konkurovať všeobecným súdom a byť štvrtou inštanciou, ale kvôli ústavnému dôrazu na ochranu individuálnej slobody vzhľadom na náš historický vývoj ešte raz preveriť ústavnú súladnosť, teda skutočnosť, či všeobecné súdy, ktoré sú tiež viazané ústavou a zákonmi, pri aplikácii práva ostali v rámci ústavnosti. Skutočné, nielen nominálne zastúpenie v konaní o ústavnej sťažnosti, tak spočíva v hľadaní autenticity klientovho prípadu, v nájdení a pútavom popísaní jej ústavného rozmeru a na strane ústavného súdu potom rozpoznanie týchto črt a ústavne súladné rozhodnutie.

Príčiny neporozumenia

V širších súvislostiach ide aj po 33 rokoch stále o to, že nám v právnickej komunite chýba silnejší spoločný menovateľ, a to nielen právnický, ale zvlášť miera toho, čo sa ešte patrí a čo už nie.

Právnický spoločný menovateľ nám chýba, pretože právo v dobe neslobody bolo podstatne jednoduchšie, bolo konštruované na dobovú odlišnú spoločnosť. Právna výuka a právna prax ešte stále dobiehajú komplexnosť a zložitost súčasnej spoločnosti a právo aplikujú právnici rôznych generácií a skúseností. Z tohto dôvodu je aj náš právny jazyk, a tým nemyslím len terminológiu, ale jazyk ako spoločné uvažovanie o práve, stále natoľko neustálený, že si vlastne ako právnici často nerozumieme. A tento nedostatok je natoľko závažný, že má vplyv aj na možnosti efektívne rozvíjať právny štát a ústavnosť.

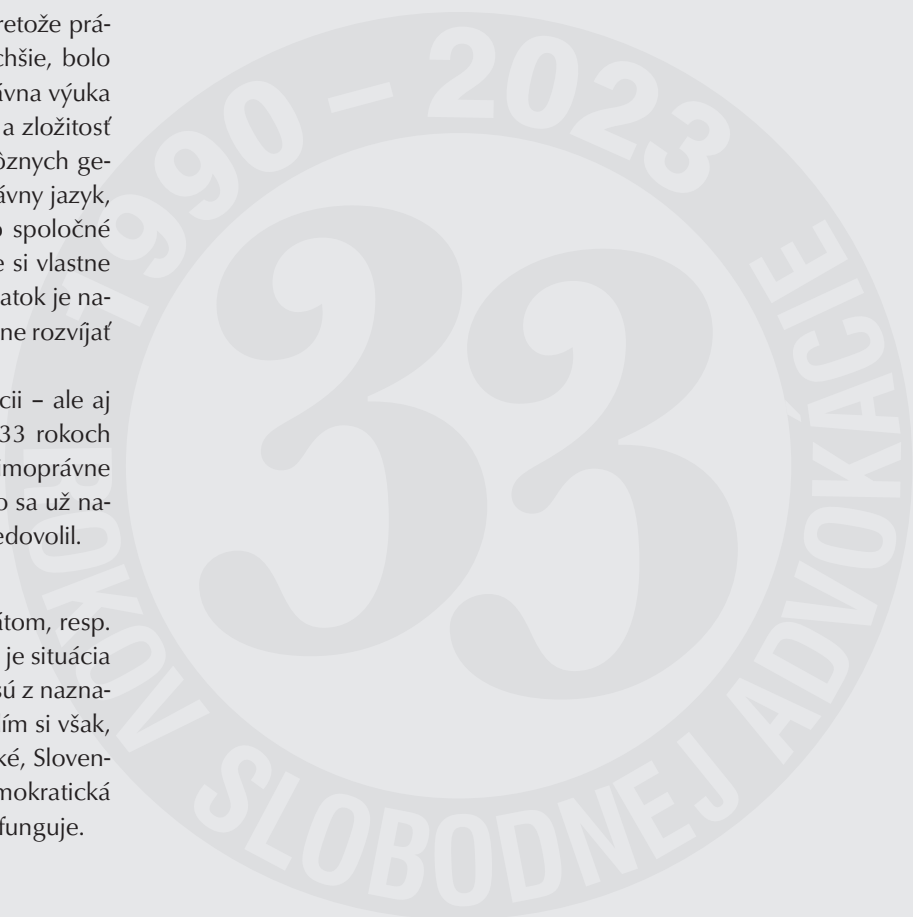
Závažnejšou je však skutočnosť, že v advokácii – ale aj v iných právnických profesiách – stále, ani po 33 rokoch nemáme ako spoločný menovateľ nastavené mimoprávne zábrany, ktoré nám napovedia, čo sa nemôže, čo sa už naozaj nepatrí a čo by si už ani pragmatický Valent nedovolil.

Na záver

Možno uzavrieť, že v *Tisícročnej včele* sa advokátom, resp. právnikom, naozaj trochu krivdí. Ale v súčasnosti je situácia do istej miery opačná: právnici vo všeobecnosti sú z naznačených dôvodov ešte dlžníkmi spoločnosti. Myslím si však, že filmoví hrdinovia by dnešné, a nielen právnické, Slovensko brali. Je potvrdením, že postupná subtílna demokratická práca, vlastne po vzore Martinových včiel, naozaj funguje.

Som vďačný za to, že môj celý profesijný život je spojený s advokáciou a hrdým členstvom v Slovenskej advokátskej komore. Rovnako ako moji generační rovesníci som mal to šťastie, že povolanie advokáta som mohol od začiatku vykonávať v slobodných podmienkach demokratického štátu. Pri príležitosti 33. výročia slobodnej advokácie preto ako občan, právnik, advokát - a dnes aj ako minister spravodlivosti, úprimne želim Slovenskej advokátskej komore, aby tento priestor slobody ostal zachovaný aj pre všetky ďalšie generácie advokátok a advokátov. Pretože slobodná advokácia a nezávislá Slovenská advokátska komora tu nie je kvôli výhodám pre jej členov. Ale preto, že bez slobodnej a nezávislej advokácie nemožno hovoriť ani o ochrane základných práv ľudí, ani o ochrane slobody a demokracie ako takej.

„Bez slobodnej a nezávislej advokácie nemožno hovoriť ani o ochrane základných práv ľudí, ani o ochrane slobody a demokracie ako takej.“

Ján Šikuta

predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

„**A**dvokát nesmie zabudnúť na svoje dvojediné poslanie, ktorým je nielen pomáhať klientom, ale aj chrániť spoločnosť pred bezprávím, reprezentovať právo a podieľať sa na spravodlivom rozhodnutí.“ To sú slová profesorky Alexandry Krskovej, ktoré z môjho pohľadu vystihujú poslanie advokáta. Atribúty slobody a nezávislosti advokácie majú pritom nenahraditeľný význam pre fungovanie právneho štátu a nezávislosť súdnej moci. Slobodná a nezávislá advokácia vždy ostane imanentnou súčasťou práva na spravodlivý súdny proces, ktorý raz môže potrebovať každý z nás. Funkcia advokáta pritom dopĺňa úlohy sudcu, prokurátora a notára a vzájomne skladajú mozaiku dejín advokácie.

Významným historickým medzníkom, ktorý položil základy slobodnej slovenskej advokácie, bolo prijatie zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii, ktorý znamenal návrat či obnovu slobodného výkonu advokácie, so všetkými aspektmi, ktoré k výkonu tohto povolania patria. V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch 20. storočia smerovanie spoločnosti určovala politika vládnucej strany, ktorá sa premietala do všetkých sfér života, advokáciu nevynímajúc. Advokácia bola síce formálne deklarovaná ako slobodné a nezávislé

„Atribúty slobody a nezávislosti advokácie majú nenahraditeľný význam pre fungovanie právneho štátu a nezávislosť súdnej moci.“

povolanie, jej politické ponímanie však zvyčajne odrazoval samotný advokátsky slub – advokáti sľubovali vernosť socializmu. Vládnuci režim nemal záujem o právnych odborníkov, ktorí by chránili práva jednotlivcov. Človek na každom kroku cítil politický tlak v jeho tisíciach podobách a výsledkom bol strach otvorene sa vyjadrovať, prezentovať argumenty, ktoré neboli v súlade s vládnucou ideológiou, slobodne a nezávisle vykonávať povolanie advokáta a zastupovať a obhajovať tých, ktorí boli na právnu pomoc advokáta odkázaní.

Mimoriadna Konferencia slovenskej advokácie sa zišla 17. a 18. januára 1990 v Banskej Bystrici a začala písať príbeh slobodnej slovenskej advokácie. Tento sa pretavil najprv do podoby *Akčného programu slobodnej advokácie*, a napokon do návrhu nového zákona o advokácii, novej advokátskej tarify a modelu ekonomických pravidiel prechodu advokácie na individuálne poskytovanie právnej pomoci. Dňa 27. apríla 1990 bol zákon o advokácii prijatý Slovenskou národnou radou a dňa 1. júla 1990 nadobudol účinnosť. Zároveň vznikla Slovenská advokátska komora a advokáti mohli po prvý raz po viac ako štyridsiatich rokoch začať poskytovať právnu pomoc vo vlastnom mene a na vlastný účet a otvoriť si vlastné

kancelárie. V súčasnej dobe je namieste vysloviť obdiv a poďakovanie advokátom, ktorí položili základy slobodnej advokácie a presadili právny rámec dnešného povolania advokáta. Výrazy ako eufória, nadšenie, presadzovanie ideálov a osobné nasadenie primerane vystihujú atmosféru, ktorou bol advokátsky stav v tomto období právom presýtený.

V porovnaní s obdobím neslobody si dnes advokáti môžu vybrať, na ktoré oblasti práva sa v praxi budú zameriavať, nemusia sa báť postihov za etické, korektné a so zákonom súladné zastupovanie a disponujú efektívnymi nástrojmi na obranu práv svojich klientov. Môžu sa slobodne politicky angažovať a majú široké spektrum možností vzdelávania doma aj v zahraničí. Získali možnosť podieľať sa v plnej miere na výkone samosprávy povolania účasťou pri priamej voľbe členov orgánov komory, ako aj možnosťou byť volení do orgánov komory bez akýchkoľvek vonkajších zásahov, vrátane politických.

Je však potrebné pozrieť sa aj na obrátenú stranu mince – výkon advokácie je zároveň obrovskou zodpovednosťou. Každý advokát sám individuálne zodpovedá za spôsob zastupovania svojich klientov a za bežné či strategické rozhodnutia prijímané pri poskytovaní právnej služby. Domnievam sa, že slobodná advokácia by nemala v budúcnosti naberať smer klasického podnikania, zmyslom ktorého je jedine dosahovanie zisku. Vo výkone advokátskeho povolania musí byť zachovaný a vyvážený nielen podnikateľský, ale aj etický rozmer. Zmyslom advokácie je totiž poskytovanie pomoci klientom v ich právnych a osobných ťažkostiach.

Ako veľmi dôležitý moment v živote slobodnej advokácie vnímam aj postupné odbúravanie medzinárodnej izolácie slovenských advokátov a ich stavovskej organizácie. Slovenská advokátska komora úspešne eliminovala medzinárodnú izolovanosť slovenských advokátov, kontakty ktorých sa dovtedy obmedzovali na sporadické stretnutia s kolegami z okolitých socialistických štátov. V súčasnosti sa Slovenská advokátska komora teší statusu rovnocenného partnera advokátskych komôr v Európe a zámorí.

Sloboda advokácie nie je samozrejmosťou, aj dnes je potrebné ju chrániť a pripomínať si jej význam. Pri príležitosti 33. výročia slobodnej advokácie mi dovoľte zdôrazniť dôležitosť toho, aby boli advokáti slušnými ľuďmi, ktorí stoja na strane ochrany ľudských práv. Nech skúsenosti z histórie advokácie napomáhajú tomu, aby bola advokácia skutočne noblesným a vznešeným povolaním s cieľom konať dobro a urobiť všetko potrebné na prospech klientov. Všetkým členom Slovenskej advokátskej komory prajem veľa entuziazmu pri výkone povolania a veľa síl pri zdolávaní náročných úloh, ktoré sú im zverené.

Pavol Nad'

predseda Najvyššieho správneho súdu SR

Výše trinásť rokov novodobej etapy slovenskej advokácie som bol jej súčasťou, a preto si trúfam povedať, že poznám pozitívne aj negatívne stránky pôsobenia advokáta v dennodenných zápasoch o presadenie právnych riešení v prospech klienta v súdnych, či administratívnych konaniach.

Advokácia sa aj v priebehu 33-ročného obdobia postupne menila v právnych základoch jej fungovania a obsahovej štruktúre poskytovanej právnej pomoci, predovšetkým v súvislosti s právnymi pohybmi v našej spoločnosti ovplyvňovanými mnohými spoločensko-politickými javmi.

Ako mi dala do pozornosti moja bývalá kolegyňa, celoživotná advokátka z východu Slovenska, najmä na regionálnej úrovni v chudobnejších častiach Slovenska došlo postupne k štrukturálnym zmenám vo výkone advokácie. Veľké množstvo nových advokátov vytvorilo isté pnutia predovšetkým v trestných a civilných procesoch. Ako tvrdí, niekedy dávno, na začiatku jej kariéry bolo nezvyčajným, keď aj na druhej strane sedel advokát. Dnes je zázrakom, keď tam advokát nesedí. Má to za následok, že skoro každé rozhodnutie súdu je napadnuté odvolaním, žiaľ, niekedy iba účelovo, a preto sú krajské sudy preťažené enormným množstvom odvolaní. Advokáti vstupujú oveľa častejšie na okresnej úrovni aj do sporov, do ktorých predtým bežne nevstupovali, akými sú napr. veci výchovy a výživy maloletých detí. Naopak, v pracovnoprávnej agende došlo k zníženiu počtu sporov, keďže zamestnávateľia majú zmluvy upravené sofistikovane a samotní zamestnanci sa často nechcú súdiť so svojím zamestnávateľom.

Predovšetkým tým mojím bývalým kolegom v regiónoch, ktorí si v advokácii nesiahli na žiadne veľké spory, ale napriek tomu poctivo pristupujú k svojim takpovediac „malým„ prípadom, patrí moje uznanie a poďakovanie. Nerezignovali na svoje poslanie a chcú pomáhať ľuďom mnohokrát aj zdarma alebo za symbolickú odmenu.

Ak sa teraz prenesiem do sféry správneho súdnictva, ktorého som ako sudca súčasťou od roku 2007, ihneď mi v hlave rezonuje myšlienka o obrovskom význame advokácie pri právnom zastupovaní fyzických a právnických osôb, ktoré sa domáhajú pred správnymi súdmi ochrany svojich subjektívnych práv pred verejnou mocou. Povinné právne zastúpenie, okrem výnimiek uvedených v Správnom súdnom poriadku, je obrovským priestorom pôsobnosti advokátov. Tu treba prízvukovať, že dispozičná právna zásada, ktorou je takmer bezvýhradne ovládané správne súdnictvo, je veľkou výzvou pre advokáta, ktorý určuje správnu žalobou rozsah požadovaného súdneho prieskumu. Správny súd má teda právne zadanie, hranice, ktoré môže prekročiť iba v zákonom vymedzených prípadoch v obmedzenom rozsahu. Je to teda imperatív pre advokáta poskytnúť právnu pomoc kvalitne. Popritom má podľa mňa významnú povinnosť byť voči klientovi pravdovravný a otvorený pri zvažovaní toho,

či má zamýšľaná správna žaloba šancu na úspech, poznajúc judikatúru správnych súdov, najmä v kasačných konaniach. Obrovské množstvo súdnych sporov na Slovensku sa totiž dotýka aj správneho súdnictva a najmä v daňových veciach zaťažuje po dlhé roky senáty krajských súdov (od 1. júna 2023 senáty troch správnych súdov) a tiež Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný.

Osobne by som sa veľmi tešil, keby advokácia na Slovensku mala vo všetkých krajoch dostatočne kvalitné ponuky právnych služieb vo veciach týkajúcich sa správneho súdnictva. Dobré právne koncipovaná správna žaloba reagujúca na zásadné, a nie iba formálne pochybenia orgánov verejnej správy pri jej rozhodovaní a iných mocenských aktivitách je základom právnej kvality a efektivity súdneho konania. Preto špecializácia tohto druhu má nesporne zásadný význam pre advokáta samotného, avšak najmä pre občanov a právnické osoby ukrátené na ich subjektívnych právach.

Dovoľte mi záverom popriať všetkým advokátom veľa síl, zdravia a energie pri výkone náročného, no zároveň krásneho advokátskeho povolania.

„Dobre právne koncipovaná správna žaloba reagujúca na zásadné, a nie iba formálne pochybenia orgánov verejnej správy pri jej rozhodovaní a iných mocenských aktivitách je základom právnej kvality a efektivity súdneho konania.“

Maroš Žilinka

generálny prokurátor Slovenskej republiky

Slobodná a nezávislá advokácia plní nezastupiteľnú úlohu v právnom štáte. Poskytovaním právnych služieb, najmä zastupovaním klientov v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej moci a inými právnymi subjektmi, obhajobou v trestnom konaní a poskytovaním právnych rád advokáti napomáhajú realizovať základné práva a slobody svojich klientov, chránia ich ďalšie práva a záujmy a súčasne pomáhajú predchádzať zneužívaniu moci.

Právo na právnu pomoc je súčasťou práva na súdnu a inú právnu ochranu, ktorého zmyslom je zaručiť každému za splnenia zákonom ustanovených podmienok prístup k súdu a tiež k zákonom ustanoveným orgánom verejnej moci a právo na určitú kvalitu súdneho konania pred nezávislým a nestranným súdom a konania pred orgánom verejnej moci, t. j. právo na spravodlivý proces. Ide o základné ľudské právo garantované Ústavou Slovenskej republiky, ako aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Listinou základných práv a slobôd, ako aj Chartou základných práv Európskej únie.

„Advokáti v rámci výkonu svojej pôsobnosti nevystupujú len ako obhajcovia svojich klientov, ale predovšetkým ako obhajcovia spravodlivosti ako takej.

Advokáti v rámci výkonu svojej pôsobnosti nevystupujú len ako obhajcovia svojich klientov, ale predovšetkým ako obhajcovia spravodlivosti ako takej. Nech už advokát obhajuje akéhokoľvek klienta, má pri výkone advokácie postupovať tak, aby súd alebo orgán verejnej moci dospel v spravodlivom procese, na ktorý má v právnom a demokratickom štáte právo každý, k spravodlivému rozhodnutiu. Z toho dôvodu je pri výkone advokácie kľúčové dbať na vysokú odbor-

nosť poskytovaných právnych služieb a v neposlednom rade aj na dodržiavanie pravidiel profesijnej etiky. Aj od spôsobu výkonu advokácie totiž závisí, akým spôsobom sa bude zisťovať skutkový stav a ako budú aplikované abstraktné právne normy na konkrétne okolnosti individuálneho prípadu. Len aplikácia relevantných právnych noriem pri ich ústavno konformnom výklade na riadne zistený skutkový stav zaručuje, že rozhodovanie súdov a orgánov verejnej moci bude správne a nebude len zdanlivo spravodlivé. V tejto súvislosti mi nedá nespomenúť jeden z princípov rímskeho práva týkajúci sa spravodlivosti, a to Predstieraná spravodlivosť, dvojnásobná nespravodlivosť (*Simulata aequitas, duplex iniquitas*). V uvedenom prípade nejde o spravodlivosť, ale ide o nepravosť a ešte aj predstieranie (pokrytectvo), a teda o dvojnásobnú nespravodlivosť.

Význam výkonu advokácie vystupuje do popredia obzvlášť v dnešnej hektickej dobe, a to s ohľadom na neustále sa meniacu legislatívu, v ktorej sa adresáti práva často orientujú len problematcky, ako aj s ohľadom na nie vždy jednotnú aplikáciu právnych noriem v praxi a napokon aj s ohľadom na v niektorých prípadoch existujúci prílišný formalistický postup súdov a orgánov verejnej moci, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Tým, že advokáti každodenne napomáhajú uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na právnu pomoc, ako aj ďalšie základné práva a slobody a chránia a presadzujú ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb, slobodné povolanie advokáta v demokratickej spoločnosti predstavuje jeden zo základných pilierov výkonu práva a spravodlivosti. Advokáti tak majú nenahraditeľný podiel na každodennom napĺňaní spravodlivosti.

Vážené advokátky a vážení advokáti, dovoľujem si vyjadriť úctu a poďakovanie za Vaše každodenné dôsledné a kvalifikované presadzovanie základných, ako aj ďalších práv a slobôd a záujmov Vašich klientov. Súčasne do budúcnosti prajem mnoho úspechov, čestnosti a statočnosti vo Vašom každodennom boji za spravodlivosť.

Róbert Dobrovodský

verejný ochranca práv

Ako verejný ochranca práv, ktorý v marci zhodnotil prvých 100 dní od nástupu do ombudsmanskej funkcie, môžem potvrdiť, že činnosť orgánov ochrany práva, medzi ktoré sa radí aj advokácia, je osobitne v tejto ťažkej spoločenskej situácii viac ako dôležitá.

Z vybavovania časti takmer 620 nevybavených podnetov, ktoré som „našiel“ dňom môjho nástupu (1. decembra 2022), mi je už teraz zjavné, že advokáti, spoločne s ombudsmanom, prispievajú k naplneniu múdrosti starých rímskych právnikov, ktorí považovali právo za umenie dobrého a spravodlivého. Osobitne v dobe rozmáhajúcej sa chudoby na Slovensku, ktorú ja osobne považujem za najväčšiu lekciu pre ľudské práva a slobody na Slovensku a rovnako hodnotím chudobu ako následok a príčinu porušovania ľudských práv zároveň, považujem za dôležité, aby aj výkon advokácie v zmysle predpisov a vnútrostavovských pravidiel myslel na tých, ktorí upadli do chudoby a nemajú prostriedky na hájenie svojich právnych záujmov. Tieto osoby môžu dostať ochranu práv nielen v rámci advokácie, ale aj v podmienkach činnosti ombudsmana a kolegyň a kolegov z Kancelárie verejného ochranca práv. Spoločne môžeme synergicky a zároveň rešpektujúc nezávislosť svojho ukotvenia v systé-

„V dobe rozmáhajúcej sa chudoby na Slovensku, ktorú ja osobne považujem za najväčšiu lekciu pre ľudské práva a slobody na Slovensku, považujem za dôležité, aby aj výkon advokácie v zmysle predpisov a vnútrostavovských pravidiel myslel na tých, ktorí upadli do chudoby a nemajú prostriedky na hájenie svojich právnych záujmov.“

me orgánov ochrany práva hodnotiť a preskúmať činnosti orgánov verejnej moci, ktoré odopierajú obyvateľom sociálne právo.

Dôležitosť a význam zamerať sa na oblasť ochrany a dodržiavania sociálnych práv potvrdzujú aj podnety, v ktorých som za prvých 100 dní konštatoval porušenia práva Sociálnou poisťovňou. Išlo v nich najmä o prípady, kedy sa nedodržali zákonom stanovené časové lehoty.

Chcem posmeliť advokátky a advokátov, aby neváhali nasmerovať svojich klientov alebo blízke osoby na našu kanceláriu. Prieskumná činnosť ombudsmana a kancelárie je vykonávaná efektívne, neformálne a bezplatne.

Záverom chcem všetkým zablahoželať k 33-ročnému jubileu obnovenia slobodnej a nezávislej advokácie.

Miroslav Gregor

prezident Slovenskej notárskej komory

Rád by som v úvode príspevku vyjadril podporu, úctu a spolupatričnosť v súvislosti nielen s Vaším tohtoročným 33. výročím, ale s celým úsilím počas predchádzajúcich desaťročí od obnovenia slobodnej a nezávislej advokácie na Slovensku.

Som oprávnené hrdý na to, že Slovensko si vybudovalo na domácej i zahraničnej scéne rešpekt a úctu tak k právneho stavu, ako aj k tým, ktorí k nemu významnou mierou prispievajú. Medzi inštitúcie, podieľajúce sa na hájení práv a záujmov fyzických a právnických osôb nepochybne patria Slovenská advokátska komora a Notárska komora Slovenskej republiky. Obe tieto stavovské inštitúcie dohliadajú na dodržiavanie a správne uplatňovanie zákona, upozorňujú a podieľajú sa na úpravách tých jeho častí, ktoré predstavujú nedostatočnú ochranu práv občana. V tomto duchu podporujú i výchovu nových generácií.

Počas 33 rokov pôsobenia nezávislej advokácie a notárskeho stavu pribudli desiatky členov oboch našich komôr. Laicky možno povedať, že profesionálne a nezávislé povolanie advokáta v mnohom závisí od rovnako nezávislého, slobodného a profesionálneho prístupu notárskeho stavu k výkonu svojej činnosti.

„Profesionálne a nezávislé povolanie advokáta v mnohom závisí od rovnako nezávislého, slobodného a profesionálneho prístupu notárskeho stavu k výkonu svojej činnosti.“

Rád by som vyzdvihol doterajšiu úspešnú spoluprácu našich stavovských komôr a vyjadril želanie, ktoré je zároveň presvedčením, že predchádzajúce roky predznamovali ešte užšiu spoluprácu pri výkone našich slobodných povolaní do budúcnosti, s vedomím, že sloboda prináša nielen práva, ale predovšetkým zodpovednosť a záväzok za stav advokácie i notárstva.

Andrea Moravčíková

podpredsedníčka Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Dovolanie a dovolenie, volanie a privolenie. Niet lepšieho prímeru nevyhnutnosti kooperácie a najvyššej možnej profesionality v ochrane práv a oprávnených záujmov jednotlivcov i každej súčasti občianskej spoločnosti, ako advokátsky proces vo vzťahu k dovolaciemu prieskumu.

Dovolateľ volá po odpovedi najvyššej inštancie, perom advokáta. Sudca najvyššej inštancie privolí a dovoľí si napomenúť súdy nižších inštancií a zavelí vec znova prejednať. Alebo naopak si sudca dovoľí nepovolí mu prístup k prieskumu, nepripustí dovolanie, ako odpoveď na nedostatočné volanie.

„Advokáti v rámci výkonu svojej pôsobnosti nevystupujú len ako obhajcovia svojich klientov, ale predovšetkým ako obhajcovia spravodlivosti ako takej.

Napriek tomu nie sú ich postoje v opozícii, nie sú súper. Sudca bez dobre spísaného dovolania nemôže napraviť pochybenia sudcov jemu inštančne podriadených súdov, ani vyriešiť právnu otázku, ktorá by možno zabezpečila právnu istotu v množstve iných, skutkovo a právne obdobných veciach. Advokát zasa bez úspechu ním spísaného dovolania svojmu klientovi nezabezpečí úspech a konečnú spravodlivosť, teda nedosiahne finálnu interpretáciu relevantného zákonného ustanovenia.

Sama som z radov advokácie vzišla, a dodnes sa, ako prednášajúca a občas do Bulletinu prispievajúca autorka, medzi advokátov rada a často vraciam. Pre mňa znamená slobodná advokácia slobodnú justíciu ako celok. Nestranný a nezávislý sudca môže existovať len v systéme, ktorý zároveň zabez-

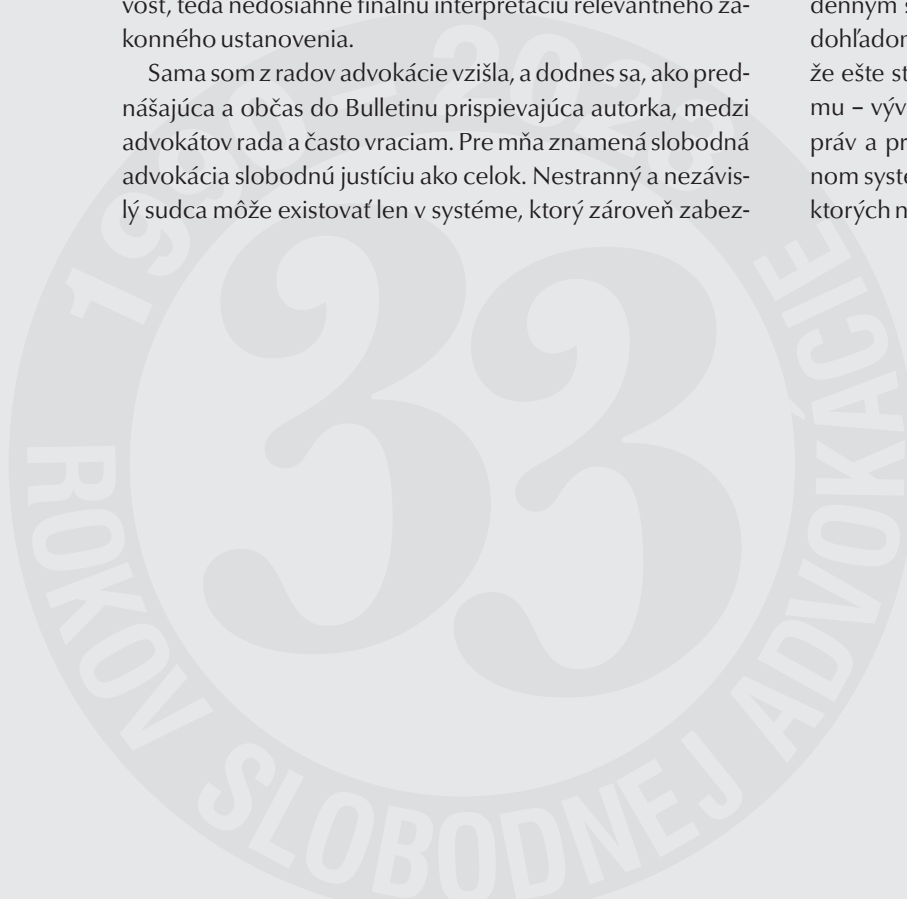
pečuje rovnakú mieru slobody výkonu povolania aj advokátom, sú to spojené nádoby.

Cardozo v jeho výnimočnom pojednaní *Podstata súdneho procesu* hovorí o súdoch ako „veľkých laboratóriách práva“, kde každý nový prípad je nový experiment. Pre úspešnosť experimentu je nevyhnutná sloboda myslenia tak, ako je nevyhnutná pre spravodlivosť sloboda všetkých zúčastnených strán, vrátane toho, kto napokon z experimentu vyvodí záver – sudcu.

Môj ďalší obľúbený autor a sudca, Aharon Barak, krásne definuje situáciu, kedy kooperácia sudcu a advokáta najmarkantnejšie definuje to, čo je sudcovská tvorba práva: „To, čo charakterizuje súdenie, je rozhodovanie medzi tvrdeniami. (...) Niekedy to nie je právo, ktoré vytvára spor, ale spor, ktorý vytvára právo. Ak je právo túžbou alebo záujmom chráneným zákonom, potom prostredníctvom súdneho rozhodnutia, ktoré poskytuje ochranu právu, dochádza k vytvoreniu samotného práva. Z toho vyplýva, že súdna povaha tejto funkcie nie je určená obsahom sporu, ale jeho vlastnou existenciou.“

Bez dobre postaveného útoku, či dobrej obrany, neexistuje dobrý spor, a ani dobré rozhodnutie. Na dobrú ochranu práva musí byť zabezpečená sloboda výkonu povolania advokáta, a to vo všetkých jej prejavoch. Bez slobodného a nezávislého advokáta niet právneho štátu, niet demokracie.

Svojím krátkym príspevkom si dovoľím poďakovať Slovenskej advokátskej komore. Za to, že svojou prácou, každodenným strážením slobody a nezávislosti advokácie, ako aj dohľadom nad kvalitou jej poskytovania, prispieva k tomu, že ešte stále, napriek turbulentnému – nielen vnútroštátnemu – vývoju, môžeme hovoriť o naozaj fungujúcej ochrane práv a právom chránených záujmov jednotlivcov, o funkčnom systéme práva a dodržiavaní princípov vlády práva, bez ktorých nemožno hovoriť o funkčnej demokracii.

Robert Němec

predseda Českej advokátskej komory

Jménem České advokátní komory, celé české advokacie a v neposlední řadě i jménem svým blahopřeji slovenským advokátům a jejich stavovské komoře k 33. výročí obnovení svobodné a nezávislé advokacie na Slovensku.

I česká advokacie bude letos toto výročí pochopitelně slavit, a tak si blahopřát můžeme vlastně navzájem. V roce 2018 v Luhačovicích jsme si tehdy rovněž společně, a také slavnostně, připomněli 100 let svobodné advokacie v našich obou zemích, kdy právě v Luhačovicích krátce po vzniku Československé republiky slovenští a čeští advokáti položili základy své novodobé advokacie. Svobodný vývoj později přerušila válka a poté totalitní uspořádání, a tak navázat na položené základy bylo možné až po roce 1989.

Rok 1990 byl pro naše advokacie zlomovým okamžikem. Přijetím zákonů o vzniku nezávislých advokátních komor (zákona ČNR č. 129/1990 Sb. o advokácii a zákona SNR č. 132/1990 Zb. o advokácii) česká i slovenská advokacie vykročily do Evropy. Od té doby přes všechna možná úskalí na cestě poskytování právních služeb obstály.

Přeji tedy Vám i nám, abychom i nadále vytrvali a z cesty, po níž kráčíme, jsme nikdy neuhýbali. A abychom společně s dalšími demokratickými institucemi neustále podporovali a hlídali zachování principů právního státu a dodržování lidských práv. K tomu potřebují obě naše advokátní komory i dnes hodně sil a odhodlání.

Velice si vážím nadstandardních vztahů, které mezi sebou obě naše komory mají, a těším se, že úzká spolupráce a vzájemně sdílené zkušenosti budou ve stejné přátelské atmosféře pokračovat i budoucnu. Protože právě spojenectví, vzájemná podpora a otevřené předávání zkušeností je tou správnou cestou v prohlubování demokratických hodnot.

Svobodná a nezávislá advokacie je důležitou součástí svobodné demokratické společnosti a nezbytnou podmínkou při obraně jejích hodnot. Ty totiž nejsou samozřejmostí, mnohokrát v historii jsme se již mohli přesvědčit, jak křehká může demokracie a svoboda být, jak snadno se může stát, že jsou práva nejprve zvolna, nenápadně, ale nakonec i zásadně omezována. A cesta zpět pak bývá daleko těžší než ta, která vedla ke ztrátě svobody, demokracie i nezávislosti.

Žijeme v době velkých společenských turbulencí, zvratů a výzev, kterým musíme čelit a nezavírat před nimi oči. Dokonce i v Evropě přibývá zemí, kde se stát snaží omezovat svobodu a nezávislost advokacie, zejména snahami prolomit důvěrnost vztahů mezi klientem a advokátem. Čelíme populistickým tendencím, nebyvalé dezinformační scéně, která se šíří především na sociálních sítích, jsme svědky převrácení faktů, pravd a lží ve snaze oslabit naše demokratické uspořádání a právní řád, znevažovat autority a vnést do veřejnosti nejistotu, strach, neklid a pochybnosti, otrávit její důvěrou ve veřejné instituce.

Je výzvou pro celou společnost, a pro zastánce práva pak zvláště, abychom se k novým společenským problémům postavili čelem, ctili a hájili pravdu, fakta a právo s veškerou odhodlaností, zodpovědností a profesionální etikou.

Věřím, že společným úsilím, předáváním si zkušeností, podporou, vzájemným nasloucháním a odhodláním stát na straně práva a spravedlnosti tuto cestu se ctí zvládneme jak v SR, tak v ČR, a překážky, které doba nese, překonáme ku prospěchu fungování nezávislé, samostatné a sebevědomé nejen advokacie, ale i celé demokratické společnosti, která ctí lidská práva a spravedlnost pro všechny.

„Svobodná a nezávislá advokacie je důležitou součástí svobodné demokratické společnosti a nezbytnou podmínkou při obraně jejích hodnot.“

Panagiotis Perakis

Predseda Rady advokátskych komôr Európy (CCBE)

Príležitosti vášho Dňa advokácie 2023 chcem poukázať najmä na dôležitosť nezávislosti nášho povolania. Všetci vieme, že nezávislá advokácia je predpokladom demokratickej spoločnosti. Nezávislá od štátu, od akejkoľvek moci, ekonomickej či inej, od našich klientov a od akýchkoľvek vonkajších záujmov. Nezávislosť nielen pre advokátov, ale aj pre ich komory, pretože prostredníctvom nich sa dosahuje samoregulácia povolania advokáta: vstup do nej a v prípade potreby vylúčenie z nej, dohľad nad rešpektovaním deontológie a právomoc nad disciplinárnym konaním bez akýchkoľvek zásahov. Advokátske komory zaručujú, že ich členovia majú potrebné kompetencie a dodržiavajú deontologické štandardy, aby slúžili spoločnosti v súlade s ich uznávanou úlohou.

Nezávislosť je podmienkou a v konečnom dôsledku aj základom existencie advokátov. Základné právo na prístup k spravodlivosti neexistuje bez práva na prístup k nezávislému advokátovi. Rovnako aj advokátske tajomstvo je odôvodnené a chránené vďaka našej nezávislosti. Vďaka príspevniu CCBE sa nezávislosť advokátov a komôr stala kľúčovým

„Nezávislosť je podmienkou aj základom existencie advokátov. Základné právo na prístup k spravodlivosti neexistuje bez práva na prístup k nezávislému advokátovi

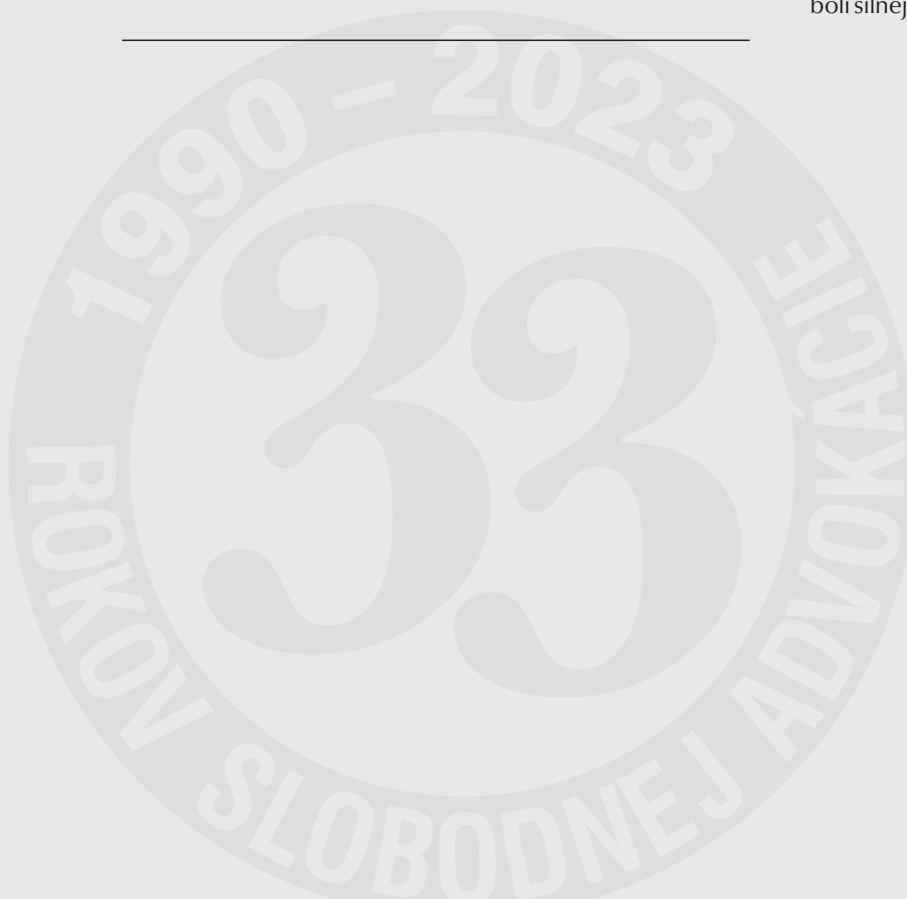
faktorom aj vo výročnej Správe EÚ o právnom štáte a vo výročnej *Hodnotiacej tabuľke EÚ v oblasti spravodlivosti*.

Nezávislosť je nenahraditeľným prvkom úlohy advokátov, podstatnou súčasťou ich DNA. Obhajovať ju je našou povinnosťou – nielen aby slúžila záujmom klienta, ale hlavne pre boj za záujmy širšej verejnosti, za právny štát.

Táto zásada bola zdôraznená aj v nedávnej správe osobitného spravodajcu pre nezávislosť sudcov a advokátov Diega Garcíu-Sayána z roku 2022 s názvom *Ochrana advokátov pred nenáležitým zasahovaním do slobodného a nezávislého výkonu povolania advokáta*. V tejto správe okrem iného odporúča, aby „štáty prijali všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie slobodného výkonu advokátskeho povolania za každých okolností tak, aby advokáti mohli vykonávať svoje legitímne profesijné práva a povinnosti bez obáv z represálií a slobodne od všetkých obmedzení a zastrasovania, a to aj zo strany súdov“. Okrem toho osobitný spravodajca zdôraznil, že je dôležité, aby advokátske komory zostali „nezávislými a samosprávnymi profesijnými združeniami“ s cieľom „podporovať a chrániť nezávislosť a integritu advokátov a chrániť ich profesionálne záujmy“.

Okrem toho dôležitou iniciatívou, ktorú nedávno spustila Rada Európy, je návrh Dohovoru o ochrane povolania advokáta, ktorý výrazne podporujeme a dúfame, že bude prijatý v priebehu budúceho roka.

Toto je moje želanie aj k vášmu Dňu advokácie, aby sme my všetci, naše spoločenstvo advokátov, od budúceho roka boli silnejší a viac chránení.

Mikołaj Pietrzak

dekan Varšavskej advokátskej komory

Posledných 33 rokov obhajujete a chránite právne záujmy slovenských občanov a vystupujete ako plne nezávislí advokáti v demokratickom štáte. Je mi ctou a výsadou vyjadriť vďaka a uznanie za významný vplyv vašej činnosti na pestovanie európskej demokratickej tradície.

V roku 2018 sme v Poľsku oslávili 100. výročie Poľskej advokátskej komory. Korene slovenskej advokácie siahajú ešte ďalej, až do 19. storočia, kedy bola založená prvá slovenská advokátska komora. Ako susedné štáty zdieľame nielen Taty, ale aj históriu a – čo je najdôležitejšie – hodnoty. Vzájomný vplyv posledných dvoch je nespochybniteľný.

Ako spoločnosti štátov, ktoré boli predtým pod represívnym vplyvom Sovietskeho zväzu, chápeme dôležitosť právneho štátu, ako aj úlohu nezávislých advokátov pri ochrane práv a slobôd v konfrontácii so štátom. Existencia silnej a autonómnej advokátskej komory a nezávislého disciplinárneho režimu pre advokátov boli sine qua non podmienkou pre posun k ústavnej demokracii v oboch našich štátoch. Slovensko i Poľsko sú v tomto smere príkladmi, ktoré treba nasledovať. Tento rešpekt k nezávislosti advokátskej komory a právnickej profesie bol dôležitým prvkom na ceste k tomu, aby sa naše štáty stali členmi Európskej únie v roku 2004. Spoločne sme sa pripojili ku spoločenstvu založenému na hodnotách, ktoré sú advokátom obzvlášť drahé: právny štát a rešpekt voči ľudským právam.

Cesta nebola jednoduchá. Pri spomienke na obzvlášť statočný boj za práva, slobody a obranu ľudskej dôstojnosti zo strany významných advokátov, ktorí mali odvahu zastupovať demokratickú opozíciu v sovietskom režime, môžeme byť hrdí aj na úlohu, ktorú advokáti zohrali pri vytváraní silnej demokracie v našich štátoch. Demokratická paradigma si vyžaduje existenciu nezávislého advokátskeho povolania s vysokým etickým štandardom, autonómnym disciplinárnym konaním a nezávislou advokátskou komorou – bez tlakov výkonnej a politickej moci, súdov a prokuratúry a odolnej aj voči často neoprávneným tlakom verejnej mienky a médií. Okrem toho demokracia vyžaduje rešpektovanie jednej zo základných, posvätných hodnôt našej profesie: dôverný charakter komunikácie s advokátom. Nie je to naša výsada ani právo, ale povinnosť voči tým, ktorým slúžime – našim klientom a občianskej spoločnosti. Existencia samostatnej advokácie a rešpektovanie povinnosti mlčanlivosti advokáta za posledné tri desaťročia na Slovensku a v Poľsku sú dôkazom demokratickej povahy našich štátov a spoločností.

História ukazuje, že tam, kde advokáti nemôžu slobodne vykonávať svoje povinnosti, najmä ak sú ich klienti v konflikte s vládnymi alebo politickými záujmami, sú ohrozené práva a slobody všetkých členov spoločnosti. V súčasnosti zdieľame rastúce obavy o tieto hodnoty spolu s nárastom populizmu v Európe, degradáciou právneho štátu a nezávislosti súdnictva, najmä v Poľsku a Maďarsku. Pozorujeme tiež ohro-

zenie nezávislosti advokátskeho povolania a advokátskych komôr, autonómie disciplinárnych konaní a – možno najpozoruhodnejšie – aj mlčanlivosti advokáta. Prejavuje sa to v nezákonnom sledovaní, odpočúvaní a najmä využívaní systému Pegasus vo vzťahu k advokátom, po ktorom nasleduje využívanie takto nezákonne získaných materiálov na politické účely, ako aj na účely trestného stíhania. Tieto ohrozenia základov nášho povolania sú v konečnom dôsledku ohrozením práv a slobôd našich klientov a celej spoločnosti.

Tvárou v tvár týmto hrozbám ma utešuje skutočnosť, že sme vždy našli vzájomné porozumenie a veľkú podporu u advokátov a advokátskych komôr v demokratických štátoch Európy a sveta a predovšetkým u našich kolegov zo Slovenskej advokátskej komory. Táto vzájomná podpora nielenže prepožičiava morálnu silu ohrozeným advokátom, aj právnickým komunitám, ale je tiež rozhodujúca pri brzdení pôsobenia populistických vlád, ktoré sú vždy v pokušení zasahovať do našej autonómie a dôverných informácií, ktorými disponujeme. Je to o to povzbudzujúcejšie, že počínanie Slovenskej advokátskej komory je jasne viditeľné aj na medzinárodnom poli.

„**História ukazuje, že tam, kde advokáti nemôžu slobodne vykonávať svoje povinnosti, najmä ak sú ich klienti v konflikte s vládnymi alebo politickými záujmami, sú ohrozené práva a slobody všetkých členov spoločnosti.**

Z celého srdca by som chcel zablahoželať členom Slovenskej advokátskej komory k viac ako trom desaťročiam skvelej práce a popriať im veľa síl a vytrvalosti v nadchádzajúcich výzvach.

DISKUSIA

Takzvaná vzájomná námietka premlčania v režime § 107 ods. 3 OZ

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Závazkové vzťahy, ktoré nadväzujú na neplatnosť alebo zrušenie zmluvy, sú nezriedka zaťažené pomerne komplikovaným spôsobom vysporiadania vzájomných práv a povinností. Občiansky zákonník pritom v § 457 obsahuje jednoduchú a zrozumiteľnú formuláciu, podľa ktorej ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Všednosť právnej praxe je však málokedy tak jednoduchá. Odhliadnuc od iných súvisiacich problémov prichádzajú do úvahy alternatívy, keď niektorá zo zmluvných strán plnila iba čiastočne alebo vôbec, k synalagmatickému plneniu došlo medzi stranami s relevantným časovým odstupom a pod.

Za daných okolností totiž pôvodnú harmóniu vzájomnosti plnení narušá prvok plynutia času, neoddeliteľne spojený s právnymi účinkami premlčania. Spomínaný § 457 OZ je ustanovením v rámci inštitútu bezdôvodného obohatenia a bezprostredne nadväzuje na § 451 ods. 2 OZ. Pri neplatnej zmluve dochádza k bezdôvodnému obohateniu zmluvnej strany v zásade inkasovaním plnenia. To má zároveň za následok začiatok plynutia objektívnej premlčacej lehoty podľa § 107 ods. 2 OZ, ktorá je trojročná a v prípade úmyselného bezdôvodného obohatenia desaťročná. Obdobná situácia nastane napríklad aj pri odstúpení od zmluvy, ktorá sa v súlade s § 48 ods. 2 OZ zrušuje od začiatku, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Pri bežnom synalagmatickom záväzku dochádza k vzájomným plneniam približne v rovnakom čase, resp. s časovým odstupom, ktorý nevytvára zásadný rozdiel medzi plynutím premlčacích lehôt na vrátenie prípadného bezdôvodného obohatenia. Existuje však obsiahla množina záväzkových vzťahov, pri ktorých je jednej zo strán poskytnuté celé plnenie ihneď, pričom splatnosť vzájomného plnenia je výrazne oneskorená alebo rozložená na dlhodobé pravidelné splátky (leasing, úver, pôžička a pod.).

Pre lepšiu ilustráciu si možno predstaviť hraničný príklad v podobe úveru na obdobie 30 rokov, ktorý dlžník od začiatku riadne spláca počas trojročného obdobia. Následne prestane splátky uhrádzať a v spore o zaplatenie sa voči veriteľovi úspešne bráni námietkou neplatnosti úverovej zmluvy. Keďže objektívna premlčacia lehota jeho bezdôvodného obohatenia v podobe úveru uplynula pred podaním žaloby, má to za následok definitívne premlčanie nároku veriteľa a zvyšnú časť pôvodného úveru (orientačne 27/30 z celkovej istiny) si dlžník po vznesení námietky premlčania legitímne ponechá bez protiplnenia?

Na tomto princípe si možno predstaviť neobmedzené množstvo obdobných skutkových situácií, ktoré viac či menej poškodzujú tú zmluvnú stranu, ktorá plnila skôr alebo poskytla väčšie plnenie v pomere k zatiaľ inkasovanému protiplneniu. Ďalšiu významnú kategóriu navyše predstavujú zmluvy dodatočne zrušené v dôsledku odstúpenia, rôznych rozvázovacích podmienok a podobne.

Zachovaniu spravodlivej rovnováhy v takýchto prípadoch slúži osobitné ustanovenie § 107 ods. 3 OZ, podľa ktorého prihliadne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietať. Ide o racionálny prejav účinkov zmluvnej synalagmy podľa § 560 OZ v rovine bezdôvodného obohatenia. Vrátenie vzájomných plnení musí byť ekvivalentné a spravodlivé, ako to výslovne vyžaduje § 457 OZ pri použití formulácie „vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal“. Ten, kto zo synalagmatickej zmluvy ešte neplnil alebo plnil iba čiastočne oproti väčšiemu inkasovanému protiplneniu, si nemôže toto plnenie bez ďalšieho ponechať a legálne sa ubrániť vzájomnej reštitučnej povinnosti prostredníctvom námietky premlčania.

Ťažisko problému pramení v pomerne komplikovanej formulácii samotného § 107 ods. 3 OZ, jeho nedostatočnej teoretickej rozpracovanosti v rámci doktríny a v tendenčnej a zjednodušenej súdnej praxi, ktorá je v podstate dôsledkom výskytu predchádzajúcich dvoch faktorov. Už v štádiu prvot-

nej pedagogickej výučby je totiž účel § 107 ods. 3 OZ ozrejmovaný na príklade, keď sú v konfrontácii dve subjektívne práva, z ktorých iba jedno podlieha premlčaniu. Typicky ak po viac než troch rokoch od predaja nehnuteľnosti si musia zmluvné strany vrátiť vzájomné plnenia, nemôže predávajúci účinne namietať premlčanie nároku kupujúceho na vrátenie kúpnej ceny, pretože jeho vlastnícke právo k nehnuteľnosti premlčaniu nepodlieha. Námietať premlčania by teda nemohla byť vzájomná a súd na ňu v zmysle § 107 ods. 3 OZ neprihliadne.

Uvedený príklad je vhodným nástrojom na pedagogické ozrejmovanie spomínaného komplikovaného ustanovenia, avšak rozhodne zmysel tejto normy nevyčerpáva do dôsledkov. Pri vzájomnej reštitučnej povinnosti z neplatnej alebo zrušenej zmluvy totiž generálne platí, že z námietky premlčania nemôže účelovo prosperovať iba jedna zo zmluvných strán, pokiaľ druhá strana rovnakú možnosť nemá. Obmedzenie daného princípu iba na konflikt premlčateľného a nepremlčateľného práva degraduje toto ustanovenie z hľadiska jeho účelu.

Identický právny stav totiž vyvoláva aj situácia, keď jeden kontrahent už plnil, avšak protiplnenie z neplatnej alebo zrušenej zmluvy ešte neinkasoval. Ten, kto zatiaľ neplnil, musí ním prijaté plnenie vrátiť. Sám pritom nemá nárok na vrátenie (ním neposkytnutého) protiplnenia. Nemôže teda podľa § 107 ods. 3 OZ ani namietať premlčanie práva protistrany na vrátenie plnenia, pretože protistrana prirodzene nemá k dispozícii vzájomnú námietku premlčania. Totožné pravidlo sa uplatní aj pri čiastočnom neekvivalentnom protiplnení alebo vtedy, ak boli vzájomné plnenia poskytnuté s časovým odstupom, ktorý má za následok premlčanie nároku na vrátenie iba jedného z nich.

Na druhej strane, na danú problematiku upozorňuje odborná literatúra iba v minimálnom rozsahu. Možno poukázať na diela Števček, M. a kol.: Občiansky zákonník II: Veľký komentár. § 451 – 880, 2. vydanie. Praha, C. H. Beck 2019, s. 2106 – 2107; veľmi stručne aj Eliáš, K.: Návrh úpravy promlčenia v osnove občianskeho zákoníku. Bulletin advokácie č. 1-2/2011, s. 48 a najdôslednejšie Melzer, F. – Tégl, P. a kol.: Občiansky zákoník: Veľký komentár. III. zväzok § 419 – 654, s. 903, v rámci komentára k českému § 610 ods. 2 OZ, ktorý vychádza z totožného znenia § 107 ods. 3 OZ '64 pre Českú republiku.

Z akejsi dlhodobej letargie vytrhol mnohých predstaviteľov právnej teórie na Slovensku aktuálny judikát R 13/2021, ktorého právna veta znie „Ustanovenie § 107 ods. 3 OZ možno aplikovať iba v prípadoch synallagmatických záväzkov, keď proti sebe stojí právo, ktoré sa premlčuje (právo na vydanie peňažného plnenia) a právo, ktoré sa nepremlčuje (právo vlastnícke); aplikácia tohto ustanovenia na prípady, ak proti sebe stoja dve premlčateľné práva, je vylúčená.“

Ide o zásadný a pomerne razantný právny názor, ktorý vyvolal polemiku hneď z viacerých dôvodov. Jednak výrazne redukuje účinky § 107 ods. 3 OZ, ale predovšetkým prezentuje jednoznačný záver, ktorý nemá oporu v zákone a nemožno k nemu dospieť ani extenzívnou interpretáciou akéhokoľ-

Sledujte SAK na LinkedIn!

Dôležité informácie a aktuálnosti z diania v advokácii a na komore: [linkedin.com/company/sak-sk](https://www.linkedin.com/company/sak-sk)

vek ustanovenia Občianskeho zákonníka. Navyše, v prejednávanej veci bola rozhodujúcou iba tá skutočnosť, či sporná zmluva o združení má alebo nemá charakter synallagmatickej zmluvy.

Zhodou okolností sa však Najvyšší súd SR začal uvedenou témou zaoberať v súvislosti s riešením príbuznej právnej otázky, a to dokonca na úrovni veľkého senátu občianskoprávneho kolégia. Išlo o podobnú právnu otázku, akou sa ešte v roku 2010 zaoberal veľký senát Najvyššieho súdu ČR pod sp. zn. 31 Cdo 2250/2009, a ktorá bola v rámci českej judikatúry zodpovedaná v publikovanej právnej vete tohto rozhodnutia „Důsledkem absolutně neplatné kupní smlouvy je vznik synallagmatického závazku ve smyslu ustanovení § 457 obč. zák. Ustanovení § 107 odst. 3 obč. zák. dopadá na všechny případy, kde synallagmatický vztah vznikl ze zákona.“ (R_{ČR} 32/2011 civ.).

Výsledkom je uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 17. 10. 2022 sp. zn. 1VCdo/3/2022, publikované pod R 59/2022. V rámci tohto rozhodnutia sa veľký senát zaoberal aj účelom § 107 ods. 3 OZ a podmienkami jeho aplikácie. V danej súvislosti uviedol, že „Ak bola preto neplatná alebo zrušená zmluva vzájomná, ustanovenie § 107 ods. 3 OZ sa uplatní bez ohľadu na to, či zo zmluvy plnili obe strany alebo len jedna z nich a bez ohľadu na to, či proti sebe stoja dve premlčateľné práva alebo právo premlčateľné je v kontrapozícii k právu nepremlčateľnému. Ak je účelom dotknutého ustanovenia vyrovnávať nepomer medzi stranami vzniknutý ako dôsledok zmluvnej synallagmy, ustanovenie by sa malo aplikovať vo všetkých prípadoch, v ktorých tento nerovnovážny stav vzniká a nie len vtedy, ak obom stranám povinnosť vrátiť plnenie trvá, alebo len vtedy, ak voči sebe stojí premlčateľné a nepremlčateľné právo.“ (ods. 24).

Dovolím si vyjadriť presvedčenie, že ide o vecne správne a zrozumiteľne formulované závery, ktoré po veľmi dlhjej dobe prinavracajú nedocenenému ustanoveniu § 107 ods. 3 OZ jeho hĺbku, v záujme právnej istoty a spravodlivého usporiadania vzťahov z neplatnej alebo zrušenej synallagmatickej zmluvy. Zároveň tým dochádza k negovaniu citovanej právnej vety judikátu R 13/2021. Určitým nedostatkom rozhodnutia veľkého senátu je len fakt, že sa s uvedeným judikátom nijako nevysporiadal napriek tomu, že ide doslova o aktuálne rozhodnutie, ktoré bolo občianskoprávnym kolégiom schválené na publikovanie v R-zbierke iba o necelé dva roky skôr. ■

Neproporcionalita práv veriteľov a dlžníka v oddlžení konkurzom a zodpovednosť dlžníka za škodu

JUDr. Mgr. Radoslav Baran

Zmena právnej úpravy oddlżenia účinná od 1. marca 2017 so sebou priniesla aj nové inštitúty insolvenčného práva, ktoré slúžia na ochranu práv veriteľov. Konanie o nepoctivom zámere dlžníka síce nie je v právnej praxi „nóvum“, toto však do prijatia novely zákona č. 377/2016 Z. z. (ďalej len „novela“) nebolo predmetom osobitnej (explicitnej) právnej úpravy.

Zo samotnej podstaty procesu oddlżenia vyplýva, že jeho primárnym účelom je za podmienok určených zákonom „odpustiť“ dlhy dlžníkom, resp. aspoň časť týchto dlhov. Tu právna úprava oddlżenia naráža na princíp proporcionality práv veriteľov a dlžníkov. V spojitosti s uvedeným princípom proporcionality je vhodné upozorniť na skutočnosť, že tak, ako má dlžník právo využiť inštitúty a nástroje, ktoré mu umožňuje zákon, napr. inštitút oddlżenia (či už formou konkurzu alebo splátkového kalendára) má aj veriteľ právo, v zmysle zásady *pacta sunt servanda* očakávať splnenie záväzku dlžníka. Je preto veľmi ťažké všeobecnou zákonnou úpravou vyvážiť práva veriteľa a dlžníka tak, aby sa tieto v rámci vzájomnej korelácie nedostávali do vzájomného stretu a najstj pomyselnú hranicu práv oboch subjektov v zmysle hesla „*Moje právo (sloboda) končí tam, kde začína právo (sloboda) iného.*“

Vzhľadom na uvedené v rámci príspevku nebudeme podrobne rozoberať všetky práva veriteľov a dlžníka v konaní o oddlžení konkurzom, ale bližšie sa zameriame na konanie o nepoctivom zámere dlžníka oddlžiť sa konkurzom, jeho následky a vzájomnú koreláciu práv veriteľov disponujúcich exekučným titulom a dlžníka v dôsledku nepoctivého zámeru dlžníka oddlžiť sa konkurzom. Na základe uvedeného posúdime, či pravidlá oddlżenia konkurzom prijaté novelou narušujú princíp proporcionality práv veriteľov a dlžníka a aké sú s tým spojené následky, najmä na strane veriteľov disponujúcich exekučným titulom ako aj na strane dlžníka, nevynímajúc možnú zodpovednosť dlžníka za škodu spôsobenú veriteľovi.¹

1. (Ne)poctivý zámer dlžníka oddlžiť sa

Zákonodarca predmetnou novelou nastavil nové všeobecné pravidlá oddlżenia, ktoré sa vzťahujú na všetky prípady dlžníkov neurčitého počtu (fyzických osôb, vrátane fyzických osôb – podnikateľov) žiadajúcich o osobný bankrot od 1. 3. 2017, a ktoré sú odlišné od procesu oddlżenia zavedeného zákonom č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZKR“) s účinnosťou od 1. 1. 2006, ktorý proces bol kombináciou zavedeného oddlżenia konkurzom a splátkového kalendára. Dlžník bol oddlžený až po skončení skúšobného obdobia, v ktorom musel plniť všetky povinnosti uložené mu súdom. Oddlžení dlžníka bolo teda negarantovaným výsledkom a akýmsi úspešným zavŕšením procesu oddlżenia dlžníka, jeho odmenou.

¹ Na účely tohto príspevku sa zameriavame na oddlžení formou konkurzu. Tam, kde sa výklad týka splátkového kalendára je táto skutočnosť v texte uvedená. Na účely vyporiadania sa s proporcionalitou práv veriteľa a dlžníka túto v texte ďalej posúdime na príklade veriteľov, ktorí disponujú nespornou pohľadávkou voči dlžníkovi vo forme exekučného titulu a viedli na majetok dlžníka exekučné konanie, čo lepšie znázorňuje nerovnomerné usporiadanie vzťahov veriteľov a dlžníka a závažnejší zásah do práv týchto veriteľov v kontexte princípu právnej istoty a ochrany vlastníctva ako aj vynaložených transakčných nákladov na uplatnenie ich práv.

2 Nález Ústavného súdu
sp. zn. III. ÚS 570/2016
zo dňa 10. 1. 2017.

3 § 166f ods. 1 ZKR.

4 ĐURICA, M.: *Zákon
o konkurze a reštruktura-
lizácii. Komentár.* Praha.
C. H. Beck. 2021. s. 1124.

5 Uznesenie ÚS SR
sp. zn. IV. ÚS 149/2020
zo dňa 28. 4. 2020.

6 porov. § 196 ZKR. Iba
veriteľ, ktorý si v súlade
s § 167l ods. 1, ods. 2 v spo-
jení s . § 29 ods. 1 ZKR
prihlásil svoju pohľadávku
do konkurzného konania je
oprávnený iniciovať kona-
nie o zrušení oddĺženia pre
nepoctivý zámer dlžníka.
(porov. § 169 ZKR).

Ústavný súd SR vo vzťahu k účelu oddĺženia konštatuje „Pri rozhodovaní o oddĺžení je hlavnou úlohou konajúceho súdu spravodlivo vyvažovať primárny účel oddĺženia (záujem na strane dlžníka – fyzickej osoby) a záujmy stále neuspokojených veriteľov. Ak sa tejto svojej povinnosti konajúci súd nezhodí rešpektujúc požiadavku spravodlivosti vo vzťahoch dlžníka a veriteľov, potom buď poškodí dlžníka tým, že mu oddĺženie nepovolí, prípadne mu na účel skúšobného obdobia uloží neprímerané záťaž, alebo poškodí veriteľov tým, že vytvorí predpoklady na nevymáhateľnosť ich riadne prihlásených a zistených pohľadávok, a to bez relevantných dôvodov.“²

Prijatá novela však nastavené pravidlá zmenila tak, že oddĺženie poskytla dlžníkovi od momentu vyhlásenia konkurzu na jeho majetok bez ohľadu na rozsah uspokojenia pohľadávok veriteľov, t. j. existenciu rozvrhu v konkurznom konaní, či plnenie povinností dlžníka počas konkurzného konania a skúšobného obdobia. Právna úprava oddĺženia v Slovenskej republike sa z historického pohľadu jej vývoja zmenila na dlžníkove vykúpenie z kolotoča dlhov.

Skúmanie poctivého zámeru dlžníka oddĺžiť sa, ako aj existencie dôvodov na povolenie jeho oddĺženia prijatou novelou zostalo v pôsobnosti všeobecných súdov.

Novela podstatným spôsobom zmenila aj postavenie veriteľov v prípade oddĺženia dlžníka. Veriteľovi na ochranu jeho práv poskytuje možnosť domáhať sa zrušenia oddĺženia dlžníka, pre jeho nepoctivý zámer.³ Zákon veriteľovi, ktorého pohľadávka je dotknutá oddĺžením, priznáva aktívnu vecnú legitímáciu na podanie návrhu na zrušenie oddĺženia podaným voči dlžníkovi alebo jeho dedičom v lehote šiestich rokov od vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka alebo určenia splátkového kalendára (§ 166f ZKR).

1.1 Niektoré postrehy ku konaniu o zrušení oddĺženia

Návrh na zrušenie oddĺženia podaný voči dlžníkovi vychádza z koncepcie inštitútu, ktorý má slúžiť na ochranu záujmov oddĺžením dotknutých veriteľov, a to na základe *ex post* kontroly poctivosti dlžníka pri jeho zámere oddĺžiť sa. Zákonodarcu tak preniesol skúmanie vzťahu dlžníka k oddĺženiu na jeho veriteľov a samotný proces oddĺženia formalizoval, čo v konečnom dôsledku sleduje zámer zákonodarcu sprístupniť inštitút oddĺženia širšej mase exekúciami zaťaženého obyvateľstva Slovenska ako aj ďalších fyzických osôb, ktorých centrum hlavných záujmov sa nachádza na území Slovenskej republiky.

Na druhej strane však môžeme iba súhlasiť s názorom Milana Đuricu, že kontrola „zákonosti a spravodlivosti“ *ex post*, navyše z iniciatívy veriteľa je najhorší variant procesného postupu oddĺženia,⁴ ktorý môže v konečnom dôsledku kolidovať s princípom právnej istoty veriteľov či jednou zo základných zásad súkromného práva *pacta sunt servanda*. Súdna kontrola mala pôsobiť *ex ante* pred poskytnutím „výhody“ oddĺženia dlžníkovi. Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 149/2020 vyslovene uvádza, že „...osobitné súdne konanie (pozn. o zrušení oddĺženia pre nepoctivý zámer) je jediným nástrojom na posúdenie poctivosti zámeru dlžníka a súd nemá dovolené ju skúmať pri rozhodovaní o oddĺžení konkurzom.“⁵

K uvedenému je však nevyhnutné uviesť, že kontrola *ex post* spočívajúca v návrhovom konaní iniciovanom veriteľom nie je, resp. nemusí byť kontrolou v pravom zmysle slova. Ako vyplýva z dikcie § 166f ods. 1 ZKR iba veriteľovi, ktorý bol dotknutý oddĺžením je priznaná aktívna vecná legitímácia na podanie návrhu na zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer.

Vo vzťahu k skúmaniu splnenia podmienky aktívnej vecnej legitímácie veriteľa nestačí vychádzať iba z (hmotnoprávnej) existencie záväzkovo-právneho a/alebo mimozáväzkovo-právneho vzťahu veriteľa a dlžníka, ale treba skúmať splnenie ďalších (procesných) osobitných podmienok upravených zákonom č. 7/2005 Z. z.⁶

Uvedený prístup zákonodarcu je pochopiteľný z hľadiska sledovaného zámeru rýchlo, efektívne a lacno oddĺžiť jednotlivcov, ktorí sa neúmyselným konaním dostali do zovretia exekučných

JUDr. Mgr. Radoslav Baran absolvoval v roku 2016 Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave. V advokácii pôsobí od roku 2015,

od roku 2021 ako advokát. Od roku 2017 je zapísaný v zozname správcov vedeným Ministerstvom spravodlivosti SR. V praxi sa venuje najmä insolvenčnému právu, sporovej agende v oblasti občianskeho a obchodného práva, ale aj trestnému právu.

konaní a sú zdrojom nezanedbateľného ekonomicko-sociálneho problému zafažujúceho súdny systém Slovenska. Uvedený prístup môže tiež ospravedlňovať snaha zákonodarcu o efektívny výkon súdnictva ako takého, a teda snaha o ukončenie dlhoročne pretrvávajúcich a neustále narastajúcich exekučných konaní, ktoré nie je možné často ukončiť pre nebonitnosť dlžníkov. V kontradikcii s uvedeným sú však záujmy (najmä neprofesionálnych) veriteľov, či ich právo na ochranu vlastníctva pred špekulatívnymi nepoctivými návrhmi na oddĺženie. Účinky poskytnutej ochrany štátu, ktoré nastávajú *ex post* a iba z iniciatívy dotknutého veriteľa nemožno považovať za snahu zákonodarcu o spravodlivé usporiadanie vzťahov ekonomicky sa správajúcich subjektov v podmienkach voľného trhu.

Ochranu, ktorá je poskytnutá veriteľovi *ex post* a na základe jeho iniciatívy nepriamo dopĺňajú niektoré inštitúty upravené v rámci procesu oddĺženia, ktoré môže veriteľ využiť v záujme predídenia vzniku ďalších nákladov spojených s neúčelne vedeným konaním o zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer (porov. § 166i ods. 2 ZKR). Ide o úpravu,⁷ ktorá má veriteľovi poskytnúť dodatočný nástroj pri ochrane svojich práv, kedy správca je povinný nad rámec skúmania pomerov dlžníka vykonať aj ďalšie šetrenia, ktoré by inak zafažovali konkurznú podstatu, vznikom ďalších nákladov.⁸ Veriteľ sa síce vystavuje riziku, že záloha, ktorú zloží na vykonanie jednotlivých šetrení správcu mu prepadne,⁹ na druhej strane však získava „výhodu“ v podobe oprávnení správcu podľa § 74 a 75 ZKR podrobnejšie sa zamerať na skúmanie pomerov dlžníka, najmä na existenciu skutočnosti, ktoré môžu odôvodňovať nepoctivý zámer dlžníka.

1.1.1 Aké sú následky zrušenia oddĺženia pre nepoctivý zámer a čo s exekučným konaním?

Je nevyhnutné uviesť, že konzekvencie nastávajúce po zrušení oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka majú prevažne retroaktívne účinky vo vzťahu k rozhodnutiam, ktoré boli vydané na podklade rozhodnutia o oddĺžení dlžníka, t. j. vyhlásení konkurzu na jeho majetok. Uvedené negatívnym spôsobom zasahuje okrem iných, najmä veriteľa, ktorý sa domáhal uspokojenia svojej pohľadávky núteným výkonom rozhodnutia – v exekučnom konaní. Momentom zverejnenia rozhodnutia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku SR je súdny exekútor vedúci exekúciu na majetok povinného-dlžníka povinný *ex offio* vydať upovedomenie o zastavení exekúcie.¹⁰

Žiada sa uviesť, že s účinnosťou od 1. 4. 2017, t. j. mesiac po účinnosti novely, zákonodarcu zásadným spôsobom novelizoval aj exekučné konanie upravené zákonom č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „EP“), čomu svedčí aj § 167f ods. 2 ZKR, ktoré pôsobí ako *lex specialis* k EP, keď upravuje osobitný dôvod, pre ktorý je exekútor vedúci exekučné konanie na majetok dlžníka povinný rozhodnúť o zastavení exekúcie.¹¹

Veriteľ, ktorý viedol exekučné konanie na majetok dlžníka (povinného) stratil v dôsledku zastavenia exekúcie poradie exekučného záložného práva na prípadnom nehnuteľnom majetku dlžníka.¹² Rovnako pohľadávka veriteľa síce mohla počas exekúcie získať svoje poradie uspokojenia vytvoreného na základe úkonov vykonávaných súdnym exekútorom v rámci exekučného arestatória, avšak v dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka a rozhodnutí o zastavení exekúcie došlo k zániku účinkov týchto úkonov exekútora.

Veriteľ je oprávnený po zrušení oddĺženia vzhľadom na obnovu vymáhateľnosti jeho pohľadávky opätovne podať návrh na vykonanie exekúcie, čo však znamená opätovne navýšenie jeho transakčných nákladov spojených s uplatňovaním jeho práv v dôsledku vzniku povinnosti opätovne uhradiť súdny poplatok, prípadne opakovane znášať ďalšie trovy právneho zastúpenia. Vydanie nového exekučného príkazu súdnym exekútorom o spôsobe vykonania exekúcie, však pre veriteľa môže znamenať zhoršenie jeho postavenia, a to straty poradia pri uspokojovaní svojej pohľadávky.

Nie je možné opomenúť ani skutočnosť, že vyhlásenie konkurzu znamenalo o. i. vytvorenie exekučnej imunity na majetku dlžníka podliehajúceho konkurzu, t. j. konkurznej podstaty.¹³ Konkurzná podstata má imunitu pred úkonmi súdneho exekútora.¹⁴ To znamená, že správcovi bez ďalšieho nič nebráni zaradiť majetok dlžníka do súpisu majetku všeobecnej podstaty dlžníka.¹⁵

Speňazením majetku dlžníka dochádza k faktickému zmareniu možnosti ďalšieho uspokojenia neuspokojenej pohľadávky veriteľa po tom, ako takýto a/alebo iný veriteľ bude úspešný

7 zákon č. 390/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

8 § 166i ods. 1 ZKR.

9 Túto zálohu mu nebude možné uhradiť ako náklad konkurzu v prípade zostavenia rozvrhu, najmä v prípade ak sa v konkurze nenachádza alebo nie je správcu zistený žiaden majetok dlžníka.

10 porov. § 61n ods. 1 písm. g) EP. Uvedené sa však netýka nedotknutých pohľadávok vymedzených § 166c ods. 1 ZKR, preto v ďalšom texte zaoberajúcim sa exekučným konaním, pokiaľ hovoríme o pohľadávke vymáhanej v exekučnom konaní, ide o takú pohľadávku, ktorej nútený výkon v exekučnom konaní je priamo dotknutý vyhlásením konkurzu a následným zrušením oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka, teda najmä o pohľadávkach uspokojovaných v konkurze alebo splátkovým kalendárom podľa § 166a ods. 1 ZKR alebo pohľadávkach vylúčených z uspokojenia podľa § 166b ods. 2 ZKR.

11 porov. § 61n ods. 1 písm. g) EP.

12 Exekučné záložné právo zmysle § 167f ods. 4 ZKR vyhlásením konkurzu zaniká *ex lege*.

13 porov. § 167h ZKR.

14 porov. § 61q ods. 1 EP.

15 porov. § 167j ods. 1 ZKR.

Na účely predmetného príspevku vychádzame z predpokladu existencie iba všeobecnej podstaty v konkurznom konaní a teda pomerného uspokojovania veriteľov.

16 R 63/2003.

17 Za účelom oboznámenia sa s ďalšími praktickými problémami pri aplikácii § 167f ZKR odkazujeme čitateľa na prácu SERFÓZŐ, M.: Vplyv právnej úpravy oddĺženia na exekučné konania podľa slovenského právneho poriadku. In: VOJČÍK, P. – KOMHÁZ, P. – VADAS, E. (eds.): *Košické dni súkromného práva II. Recenzovaný zborník vedeckých prác*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. 2018. s. 675 – 690.

18 RICHTER, T.: *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017. s. 188 – 189.

v konaní o zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer. Výnimku predstavuje situácia podľa § 167p ods. 2 ZKR, kedy v prípade, ak sa nepodarí správcovi speňažiť hnutelné veci ani v tretom kole verejného ponukového konania, tieto prestávajú podliehať konkurzu.

Uvedenú skutočnosť je možné vnímať negatívne, najmä z pohľadu dotknutého veriteľa, ktorého majetkové záujmy sú znevýhodnené v prospech ostatných veriteľov. Na druhej strane uvedené uprednostnenie pomerného uspokojenia veriteľov pred individuálnym uspokojením jedného konkrétneho veriteľa je elementárnym základom konkurzného práva, v zmysle zásady *per conditio creditorum* resp. *pari passu*, ktorému ustupuje mimoinsolvenčný systém individuálneho uspokojenia pohľadávok, ktorý sa spravuje všeobecnou zásadou „*кто скôr прїде, тен скôr мелїе*“. Platí, že insolvenčné právo v zásade odníma veriteľom individuálne procesné nástroje smerujúce k individuálnemu uspokojeniu veriteľa.

Do úvahy by prichádzala možnosť veriteľa spoločne s návrhom na zrušenie oddĺženia dlžníka alebo po jeho podaní, podať aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by sa zakázalo nakladať správcovi s majetkom zahrnutým do súpisu majetku úpadcu do času rozhodnutia o návrhu veriteľa na zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka. Nie je však zrejmé, ako by sa s uvedeným návrhom vypořádali sudy v rámci ich rozhodovacej činnosti, vzhľadom na stále aktuálne stanovisko obchodného kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. 12. 2002, sp. zn. Obpj 7/2002, R 63/2003, podľa ktorého „*Usmerňovať činnosť správcu konkurznej podstaty môže súd len v rámci konkrétneho konkurzného konania. Predbežným opatrením vydaným v inom konaní, preto správcovi nemožno zakázať, aby nakladal s vecami zapísanými do súpisu podstaty.*“¹⁶

Na účely uspokojenia pohľadávky veriteľa, resp. jej časti, ktorá nebola uspokojená počas konkurzného konania stále zostáva možnosť exekvovania majetku, ktorý dlžník nadobudne po vyhlásení konkurzu a ktorý mu zostane po zániku účinkov konkurzu v dôsledku zrušenia účinkov oddĺženia po právoplatnom rozhodnutí súdu. Miera uspokojenia pohľadávky veriteľa sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti podstatným spôsobom znižuje. Je teda zrejmé, že exekučné a insolvenčné konanie nielenže nemôžu prebiehať popri sebe, ale priebeh ktoréhokoľvek z nich pred začatím druhého podstatným spôsobom ovplyvňuje mieru uspokojenia pohľadávok veriteľov.

Za účelom čiastočného zamedzenia negatívnych účinkov na majetkové práva veriteľa aj na účely zrušenia oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka je možné *de lege ferenda* zaviesť primerané použitie § 167f ods. 5 ZKR, ktorý by bolo možné primerane aplikovať aj v danom prípade tak, aby sa na zastavenie exekučného konania *ex lege* neprihliadalo a obnovilo sa exekučné záložné právo v pôvodnom poradí, zaniknuté v dôsledku vyhlásenia konkurzu, ak ešte nedošlo k speňaženiu nehnuteľného majetku dlžníka (povinného) v konkurze.

Nad rámec uvedeného § 167f ods. 5 ZKR a praktické problémy¹⁷ spojené s predmetným ustanovením sa javí ako vhodné doplniť ho tak, aby v prípade zastavenia exekúcie a následného zrušenia oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka bolo v prípade, ak nedošlo ešte k speňaženiu majetku dlžníka správcovi, zachované poradie exekučného záložného práva na nehnuteľnostiach, alebo poradie blokácie majetku dlžníka v príslušnom registri dotknutého subjektu spravujúceho majetok dlžníka (napr. peňažný ústav, v prípade vydania exekučného príkazu prikázaním pohľadávky).

Uvedené bude vyvažovať negatívne dopady na individuálne práva veriteľov dotknutých oddĺžením (opísané vyššie). V budúcnosti môže byť oddĺženie zrušené pre nepoctivý zámer dlžníka oddĺžiť sa. Insolvenčné konanie, ktoré je osobitným konaním vo vzťahu k exekučnému konaniu rešpektuje zásadu pomerného uspokojenia ako distribučný kľúč, na ktorom by sa inak zhodli veritelia dlžníka, ak by boli medzi sebou schopní *ex ante* dohodnúť podmienky pre prípad insolvenčného dlžníka. Toto tvrdenie odôvodňuje najmä ich nevedomosť v čase vstupu do individuálnych záväzkových a/alebo mimozáväzkových vzťahov s dlžníkom, kedy žiaden z veriteľov nevie a objektívne nemôže predpokladať, v akom poradí a miere uspokojenia sa umiestni v individuálnom „závode“ o aktíva dlžníka.¹⁸ V prípade ak v rámci procesu oddĺženia dlžníka dôjde k pomernému uspokojeniu veriteľov z majetku dlžníka v súlade s princípmi insolvenčného konania, a v čase pred skončením procesu oddĺženia alebo v čase po jeho zrušení pre nepoctivý zámer dlžníka, dlžníkovi zostane majetok, z ktorého môžu byť individuálne uspokojení veritelia. Týmto zostanú zachované ich majetkové práva v poradí, v akom boli zrušené, resp. zanikli v dôsledku účinkov oddĺženia.

2. Zodpovedá dlžník za škodu spôsobenú veriteľovi svojím nepoctivým zámerom oddlžiť sa?

Zákonodarca vo vzťahu k nepoctivému zámeru dlžníka oddlžiť sa neupravuje osobitnú zodpovednosť za škodu. Je rozumné predpokladať vychádzajúc z konceptu *homo oeconomicus*,¹⁹ že ľudia primárne sledujú svoj majetkový prospech (blahobyť), a budú tak reagovať aj na možnosti, ktoré im právo ponúka, t. j. môžu sa pokúsiť zbaviť svojich dlhov oddlžením, aj keď by inak na toto oddlženie nemali nárok, v dôsledku nepoctivého zámeru. Pravidlá nastavené zákonodarcom ovplyvňujú *ex ante* správanie sa osôb, najmä ich individuálne rozhodnutia podujat sa na činnosť (podanie návrhu na oddlženie), s ktorou je spojené riziko možného negatívneho následku (v podobe zrušenia oddlženia pre nepoctivý zámer) ako aj prípadnej zodpovednosti za škodu veriteľom.

Vo všeobecnosti platí, že každý je povinný počínať si tak, aby predchádzal škodám a v dôsledku jeho konania nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.²⁰ Na uvedené nadväzuje aj všeobecná úprava zodpovednosti za škodu upravená v § 420 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“). Je však možné považovať podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu s nepoctivým zámerom zo strany fyzickej osoby za porušenie právnej povinnosti?

Samotná prevenčná povinnosť v § 415 OZ vychádza zo zásady, že každý je povinný zachovať taký stupeň opatrnosti, ktorý je možné od neho vzhľadom na časové, miestne a rozumové pomery požadovať, a ktorý je objektívne spôsobilý zabrániť alebo obmedziť vznik škody, resp. tomuto vzniku predchádzať.²¹ Nie je však objektívne možné subsumovať všetky formy správania porušujúce dobré mravy, v dôsledku ktorých došlo k vzniku škody podľa § 415 v spojitosti s § 420 OZ, a to bez potreby preukazovania úmyslu škodcu.²²

V súvislosti s možnou zodpovednosťou za škodu dlžníkom si dovoľíme poukázať na § 424 OZ, ktorého aplikácia v spojitosti s nepoctivým zámerom dlžníka oddlžiť sa javí ako najvhodnejšia vzhľadom na absentujúcu právnu prax. Podľa § 424 OZ za škodu zodpovedá aj ten, kto ju spôsobil úmyselným konaním proti dobrým mravom.

2.1 Nepoctivý zámer dlžníka ako úmyselné konanie proti dobrým mravom?

Zákonodarca v § 166g ods. 1 ZKR prvýkrát prijatou novelou vymedzuje pojem poctivý zámer dlžníka oddlžiť sa exemplifikatívnym výpočtom v prípade, ak zo správania dlžníka po podaní návrhu na jeho oddlženie možno usudzovať, že „vynaložil úprimnú snahu riešiť svoj dlh v medziach svojich možností a schopností, najmä ak poskytoval správcovi a veriteľom potrebnú súčinnosť, vynaložil snahu získať zamestnanie, zamestnal sa alebo si zabezpečil iný zdroj príjmov, v prípade nie nepatrného dedenia, daru alebo výhry zo stávky alebo hry ponúkol aspoň polovicu takéhoto zdroja dobrovoľne veriteľom na uspokojenie nevymáhateľného dlhu, prípadne vynaložil snahu o zaradenie sa do spoločnosti alebo sa do spoločnosti opätovne zaradil.“ Zároveň v § 166g ods. 2 ZKR zákonodarca vymedzuje pojem poctivý zámer negatívne exemplifikatívnym výpočtom okolností správania sa a/alebo konania dlžníka, ktoré predpokladajú jeho nepoctivý zámer oddlžiť sa.

Poctivý zámer dlžníka je možné vzhľadom na pozitívne a negatívne vymedzenie zákonodarcom porovnať s dobrými mravmi správania sa dlžníka, a to v rovine ekonomického konania, resp. správania sa dlžníka (vrátane jeho správania sa v zmluvných vzťahoch), v rovine jeho osobných pomerov a v rovine poskytovanej súčinnosti v priebehu oddlžovacieho konania. Súd rozhodujúci o (ne)poctivom zámere dlžníka v jednotlivých naznačených rovinách správania sa dlžníka musí posúdiť, či jeho správanie napĺňa spoločnosťou stanovenú minimálnu mieru hodnôt pre ponechanie dlžníkovi poskytnutého oddlženia.

Uvedené predpokladá skúmanie ekonomického správania sa dlžníka už v čase pred povolením oddlženia, teda či si svoj úpadok neprivodil úmyselne, spoliehajúc sa, že svoje vzniknuté záväzky bude riešiť špekulatívne, práve cestou oddlženia (či už formou konkurzu alebo splátkového kalendára), ktorú možnosť riešenia mu zákon ponúka. Absentujúca explicitná úprava novej zodpovednosti za škodu môže okrem iného ovplyvniť špekulatívne rozhodnutie dlžníka využiť možnosť oddlženia, aj keď s nepoctivým zámerom, ak je jednak riziko podania návrhu na zrušenie oddlženia pre nepoctivý zámer niektorým z veriteľov nízke až žiadne, vzhľadom

19 RICHTER, T. ref. 18. s. 5.

20 § 415 OZ.

21 porov. rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 25Cdo 3516/2007 zo dňa 17. 3. 2009.

22 Občiansky zákonník I, 2. vydání, 2019, s. 1514 – 1522: M. Novotná

na súvisiace transakčné náklady, alternatívne s tým spojené riziko vzniku povinnosti nahradiť škodu je zanedbateľné, resp. rozsah potenciálnej zodpovednosti je malý až žiadny, oproti zákonom poskytnutej „výhode“ okamžitého oddĺženia.

Existencia vzniku zodpovednosti za škodu by v danom prípade potom mala zabezpečiť, aby zneužitím práva špekulatívnym návrhom na oddĺženie s nepoctivým zámerom, nikto neprofitoval na úkor druhého (veriteľov), čo nasvedčuje v úvode spomenutej múdrosti, že sloboda jedného končí tam, kde začína sloboda iného.

Ako uvádza M. Ďurica ekonomická aktivita dlžníka a teda jeho správanie sa po rozhodnutí o povolení oddĺženia sa reálne môže prejavíť pri plnení určeného splátkového kalendára, resp. plnení v konkurze neuspokojených záväzkov dlžníka po jeho skončení. Súd je rovnako povinný zvážiť celkové správanie sa dlžníka po oddĺžení, pretože je pre posúdenie (ne)poctivého zámeru oddĺžiť sa súdom podstatne vedieť, či dlžník objektívne využil tzv. druhú šancu poskytnutú mu zákonodarcom na úkor práv veriteľov alebo naďalej sa správa ekonomicky nezodpovedne. Je rovnako dôležité posúdiť z hľadiska ekonomického správania sa dlžníka, či v prípade nie nepatrného daru, dedenia alebo výhry zo stávky alebo z hry ponúkol aspoň polovicu tohto zdroja príjmu veriteľom. Z hľadiska osobných pomerov dlžníka je nevyhnutné posúdiť súdom pri skúmaní úmyslu (ne)poctivého zámeru oddĺžiť sa, t. j. či dlžník sa pokúsil opätovne zaradiť do spoločnosti, našiel si zamestnanie alebo iný zdroj (pocitívych) príjmov. Dôkazne bremeno vo vzťahu k preukázaniu úmyslu svojho pocitívého zámeru oddĺžiť sa, znáša dlžník.²³ Pocitívý zámer dlžníka sa tak z hľadiska prípadného uplatňovania zodpovednosti za škodu dostáva do pomerovania s dobrými mravmi.

Zo snahy zákonodarcu normatívne upraviť pred tým zákonom nešpecifikovaný pojem pocitívého zámeru, aj keď len jeho exemplifikatívnym vymedzením, je zrejmé, že sa snaží predchádzať potrebe sudcovského dotvárania práva pri posudzovaní pocitívého zámeru dlžníka oddĺžiť sa. Napriek tomu zákonodarca ponechal zisťovanie konkrétnych okolností a skutočností práve na súd.

Pokiaľ v konaní o zrušenie oddĺženia pre nepocitívý zámer bude veriteľ úspešný a právoplatným rozsudkom bude určené, že dlžník nemal pocitívý zámer oddĺžiť sa, je možné prezumovať, že na základe uvedeného došlo zo strany dlžníka ku konaniu, ktoré vykazuje znaky rozporu so spoločnosťou stanovenými minimálnymi požiadavkami na správanie sa dlžníka vzhľadom na poskytnutú výhodu oddĺženia a zásah do práv veriteľov. Na účely vyvodenia následnej zodpovednosti za škodu spôsobenú úmyselným konaním proti dobrým mravom podľa § 424 OZ by uvedený rozsudok o zrušení oddĺženia pre nepocitívý zámer dlžníka mohol byť predpokladom porušenia povinnosti v podobe úmyselného konania proti dobrým mravom (t. j. všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa § 424 OZ), od ktorého by sa nárok veriteľa na náhradu vzniknutej škody mal odvíjať.

2.2 Vznik škody

Pre vyvodenie zodpovednosti za škodu podľa § 424 OZ je však nevyhnutné doplniť, kedy môže vzniknúť veriteľovi škoda. V prípade konania v rozpore s dobrými mravmi, vzhľadom na nepocitívý zámer, sa škodou rozumie predovšetkým majetková ujma na právach veriteľa, ktorý bol takýmto oddĺžením dotknutý. K vzniku tejto ujmy dochádza v dôsledku kauzality spôsobenej úmyselným konaním proti dobrým mravom, teda podaním návrhu na oddĺženie (či už formou konkurzu alebo splátkového kalendára) s nepocitívým zámerom oddĺžiť sa. V súvislosti s uvedeným vzniká následok v podobe zníženia hodnoty pohľadávky veriteľa (resp. inej ujmy na majetkových právach veriteľa), kedy na základe návrhu dlžníka na vyhlásenie konkurzu podľa § 166 ods. 1 ZKR, dochádza k vzniku s tým spojených účinkov, o. i. vznik nevymáhateľnosti pohľadávok v rozsahu, v akom nebudú uspokojené na základe rozvrhu v konkurze alebo splátkového kalendára, zastavenie exekúcií na majetok dlžníka, zániku exekučných záložných práv, vzniku výlučného oprávnenia správcu nakladať s majetkom dlžníka, zastaveniu sporových konaní atď. Na základe právoplatného rozsudku o zrušení oddĺženia dlžníka dochádza k zrušeniu týchto účinkov, čo môže mať pre veriteľa negatívne dôsledky spojené so zásahom do jeho majetkových práv.

Ako príklad je možné uviesť exekučné konanie na majetok dlžníka, keďže vedenie najmenej jednej exekúcie po dobu najmenej jedného roka na majetok dlžníka je jedným z predpokladov pre jeho vstup do oddĺžovacieho konania. Veriteľ dlžníka na účely vedenia tejto exekúcie musí

často vynaložiť nie malé transakčné náklady spojené najmä, nie však výlučne, s uplatnením nároku na súde a dosiahnutím exekučného titulu a následne ďalšie náklady spojené s núteným výkonom súdneho rozhodnutia a vymožením jeho nároku cestou súdneho exekútora. V kontexte uvedeného poukazujeme na rozsudok Rc 89/2004, podľa ktorého je za škodu možné považovať zníženie „hodnoty“ pohľadávky veriteľa. *„Reálna (majetková) hodnota pohľadávky, ktorá bola veriteľova priznaná vykonateľným súdnym rozhodnutím, nezávisí len od samotnej sumy, ale od celého súboru okolností vplývajúcich na možnosť uspokojiť vymáhanú pohľadávku, v neposlednom rade od solventnosti dlžníka a možností uspokojenia pohľadávky z jeho majetku. Inú majetkovú hodnotu má súdom priznané peňažné plnenie, ktoré veriteľ môže pri výkone rozhodnutia bez problémov uplatňovať voči „bonitnému“ dlžníkovi, a inú hodnotu, ak dlžník v čase realizácie výkonu majetok buď nemá alebo ho síce má, no je nepatrný alebo nemôže byť postihnutý pri výkone rozhodnutia. Charakter majetkovej ujmy má preto aj zníženie hodnoty pohľadávky veriteľa (oprávneného), ktoré nastalo v časovej a vecnej súvislosti so zmarením možnosti uspokojenia jeho pohľadávky v konaní o výkon rozhodnutia...“²⁴*

Majetok dlžníka, ak ním disponuje v čase vstupu do konkurzného konania bude s najväčšou pravdepodobnosťou speňažený správcom a výťažok z neho pomerne rozdelený medzi nezaistených veriteľov v súlade so zásadou *pari passu*. Uvedené tak môže spôsobiť na strane veriteľov, ktorí pred vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka viedli exekučné konanie, ktoré bolo v dôsledku konkurzného konania zastavené a súdnym exekútorom mali zriadené exekučné záložné práva na nehnuteľnom majetku dlžníka, prípadne iné blokácie na hnutelnom majetku, a to v prioritnom poradí, vznik škody na ich majetku, v prípade ak sa preukáže nepoctivý zámer dlžníka. Tomuto konštatovaniu nasvedčuje aj vyššie spomenuté rozhodnutie Rc 89/2004. V prípade, ak by dlžník nevstúpil do oddĺženia boli by takíto veritelia uspokojení prednostne, podľa poradia ich exekučných konaní.

Vzniknutú škodu tak bude predstavovať najmä rozdiel dosiahnutého výťažku speňažením majetku dlžníka správcom, ktorý by vedením exekučného konania pripadol podľa poradia exekúcie veriteľovi a výškou uspokojenia jeho pohľadávky, na základe rozvrhu speňaženia a pomerného prerozdelenia výťažku dosiahnutého speňažením zo všeobecnej podstaty dlžníka medzi veriteľov, navýšeného o náklady konkurzu (§ 167t ZKR), prípadnú nepostihnuteľnú hodnotu obydlia a prípadné nároky detí na výživné (§ 167u ods. 2 ZKR). Samozrejme, vzniknutá škoda na strane veriteľa sa navyšuje o ďalšie a akékoľvek náklady vynaložené veriteľom spojené s vymáhaním jeho nároku pred povolením oddĺženia dlžníka.

Záver

V príspevku sme sa pokúsili určiť, aké je postavenie veriteľov disponujúcich exekučným titulom, dotknutých oddĺžením dlžníka, ktorý mal nepoctivý zámer oddĺžiť sa. Na základe našich zistení je zrejme, že práva takýchto veriteľov dotknutých oddĺžením, ktorí si vymáhajú svoje práva v exekučnom konaní na základe exekučného titulu, nie sú vo vyváženom (proporcionálnom) postavení vo vzťahu k dlžníkovi poskytnutému oddĺženiu.

Nepomer medzi právami veriteľov s vymáhateľnou pohľadávkou na základe exekučného titulu a právami dlžníka vytvára odôvodnenú racionálnu apatiu veriteľov k možnosti dosiahnutia akéhokoľvek uspokojenia ich tzv. vymáhateľných pohľadávok exekučným titulom. Toto tvrdenie je odôvodnené o to viac, keď veritelia môžu predpokladať existenciu nepoctivého zámeru dlžníka oddĺžiť sa, avšak vzhľadom na rozsah majetku dlžníka, ktorý bol zistený správcom a zapísaný do súpisu všeobecnej podstaty dlžníka, by nepostačoval ani na úhradu ďalších vzniknutých transakčných nákladov veriteľov, najmä ak ide o majoritného veriteľa.

Právna úprava umožňuje skúmanie nepoctivého zámeru dlžníka oddĺžiť sa výlučne *ex post* a iba z vlastnej iniciatívy veriteľa. Dôsledky pre veriteľov je možné hodnotiť iba negatívne, keďže nastavené pravidlá oddĺženia poskytujú nekontrolovateľný priestor špekulatívnym návrhom na oddĺženie. Kontrola je ponechaná len a výlučne na veriteľov, takmer bez akejkoľvek „závažnejšej“ sankcie za zneužitie práva. To odôvodňuje záver, kedy sa súkromnoprávna zásada *pacta sunt servanda* dostáva do úzadia v prospech osôb, ktoré sledujú výlučne vlastný blahobyt v ponímaní konceptu *homo oeconomicus*. Dochádza tak k maximalizovaniu vlastných úžitkov

24 Rozsudok

Najvyššieho súdu SR
zo dňa 27. 11. 2003,
sp. zn. 3Cdo/134/03,
Rc 89/2004.

25 Vo vzťahu ku konaniam o nepoctivom zámere bližšie pozri: BARAN, R. Zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka ako nástroj ochrany práv veriteľa. In: *Teoretické úvahy o práve. 17. Zborník z vedeckej konferencie doktorandov a školiteľov právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, Trnava 2021.* s. 1 – 11. ISBN 978-80-568-0410-0.

(blahobytu) nepoctivých dlžníkov, ktorým sa vzhľadom na nastavené pravidlá spoločnosťou, neoplatí dodržiavať a rešpektovať zmluvné či mimozmluvné záväzky.

Novelou prijaté pravidlá oddĺženia a sankcia za ich porušenie v podobe zrušenia oddĺženia sa javia ako nedostatočné. Dlžník pri zvážení dosiahnutého ekonomického úžitku zneužitím zmluvných či mimo zmluvných vzťahov s veriteľmi a negatívnych dôsledkov spojených s nerešpektovaním poctivého zámeru oddĺžiť sa, sa dostáva do jednoznačnej pozície „výhercu“, kedy sám môže odôvodnené predpokladať, že vzhľadom na ním vlastnený majetok, veriteľ pravdepodobne nepristúpi k ďalšiemu navýšovaniu transakčných nákladov, za účelom podania návrhu na zrušenie oddĺženia.

Predloženému konštatovaniu v konečnom dôsledku svedčia aj nami analyzované dôsledky zrušenia oddĺženia konkurzom pre nepoctivý zámer dlžníka na práva veriteľov disponujúcich exekučným titulom.²⁵

Zákonodarcu s nepoctivým zámerom dlžníka oddĺžiť sa explicitne nespája ani nárok veriteľa na náhradu prípadne vzniknutej škody a tento je možné iba analogicky odvodzovať s využitím § 424 OZ. Nepoctivý zámer dlžníka oddĺžiť sa tak môže predstavovať správanie sa (konanie) dlžníka, ktoré môže byť v rozpore hodnotami spoločnosti tzv. dobrými mravmi. ■

RESUMÉ

Neproporcionalita práv veriteľov a dlžníka v oddĺžení konkurzom a zodpovednosť dlžníka za škodu

Autor sa v príspevku zamerá na konanie o zrušení oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka oddĺžiť sa a s tým spojené následky vyplývajúce pre veriteľov dlžníka ako aj pre samotného dlžníka. V príspevku sa venuje najmä vzájomnej korelácii práv veriteľov a dlžníka, ktoré sa dostávajú do stretu v dôsledku prebiehajúceho insolvenčného konania na majetok dlžníka, ako aj prípadný vznik zodpovednosti dlžníka za škodu veriteľom v prípade úspechu veriteľa v konaní o zrušenie oddĺženia dlžníka.

SUMMARY

Disproportionality of Creditors' and Debtor's Rights in Bankruptcy Discharge and Debtor's Liability for Damage

The author focuses on the proceedings concerning cancellation of debt discharge due to a debtor's dishonest intent to be relieved of debts, and on the consequences thereof for the debtor's creditors as well as for the debtor himself/herself. The author in particular deals with the mutual correlation of creditors' and debtor's rights that are in conflict as a result of the pending insolvency proceedings involving the debtor's assets, as well as with the liability (if any) of the debtor for loss or damage suffered by creditors in the event of the creditor's success in the proceedings concerning cancellation of debt discharge.

ZUSAMMENFASSUNG

Ungleiches Verhältnis zwischen den Rechten der Gläubiger und des Schuldners bei Entschuldung durch Konkurs und Schadenshaftung des Schuldners

Der Autor konzentriert sich in seinem Beitrag auf das Verfahren zum Widerruf der Schuldbefreiung wegen unredlichen Vorsatzes des Schuldners sich zu entschulden und weiter auf die daraus für die Gläubiger des Schuldners und für den Schuldner selbst hervorgehenden Konsequenzen. Im Beitrag widmet sich der Autor der gegenseitigen Wechselbeziehung zwischen den Rechten der Gläubiger und des Schuldners, die in Kollision infolge des verlaufenden Insolvenzverfahrens über das Vermögen des Schuldners geraten sind sowie eventuellem Eintritt der Schadenshaftung des Schuldners gegenüber den Gläubigern im Verfahren, geführt wegen Widerruf der Entschuldung des Schuldners.

Smrť účastníka zmluvy v priebehu katastrálneho konania (vybrané aspekty)

JUDr. Jakub Löwy, PhD., LL.M.

doc. JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M.

Cieľom príspevku je analýza situácií, kedy v priebehu vkladového konania príde k smrti jedného z účastníkov daného úkonu. Na prvý pohľad by sa mohlo javiť, že táto situácia už je aj v občianskoprávnej aj administratívnoprávnej rovine vyriešená. Na podklade konkrétnych skutkových okolností autori poukazujú na to, že situácia sa komplikuje v prípadoch, pokiaľ predmetom konania o povolení vkladu, a teda aj samotnej zmluvy sú dva právne úkony, z toho jeden, práve a v dôsledku smrti už nie je možné obsahovo naplniť. Autori analyzujú kľúčové ustanovenia a pokúšajú sa nielen o ich jazykovú, ale najmä gramatickú interpretáciu v prospech zachovania a rešpektovania vôle zmluvných strán.

**„Smrť sa nás netýka, pretože pokiaľ sme tu my, nie je tu smrť,
a keď príde smrť, nie sme tu my.“**

Epikuros

Úvod

Ku vzniku právneho vzťahu je potrebné, aby nastala určitá skutočnosť, ktorá je v právnej norme predpokladaná. Predvída ju hypotéza právnej normy a nazýva sa právna skutočnosť. Jednou z právnych skutočností nezávislou od vôle človeka je smrť. Smrť, okrem negatívnych následkov, ktoré sa s ňou vo všeobecnosti spájajú, a ktoré v nás prirodzene vyvoláva, môže mať najmä z hľadiska svojich následkov negatívne dopady na uzavreté občianskoprávne vzťahy, osobitne potom zmluvné záväzky.

Pri nadobúdaní vlastníckeho práva na základe zmluvy, či už k hnutelnej alebo nehnuteľnej veci sa rozlišujú dve fázy procesu nadobudnutia vlastníckeho práva. Zákonodarca striktnie rozlišuje, či je zmluvným predmetom prevodu medzi prevodcom a nadobúdateľom hnutelná alebo nehnuteľná vec.

Uzatvorenie písomnej scudzovacej zmluvy k veci medzi prevodcom a nadobúdateľom predstavuje prvú fázu. Počas nej dochádza k vzniku záväzkovo právneho vzťahu medzi jej účastníkmi. Obsahom obligačnoprávneho vzťahu je najmä záväzok previesť vlastnícke právo k veci z prevodcu na nadobúdateľa. Uzatvorená scudzovania zmluva predstavuje právny titul (titulus) vzniku vlastníckeho práva k veci. V druhej fáze pristupuje k scudzovacej zmluve ďalšia právna skutočnosť. V prípade hnutelnej veci je to zásadne jej prevzatie. Pri nehnuteľnostiach predstavuje pristupujúcu skutočnosť návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností (modus).¹

V právnej praxi je vo všeobecnosti ustálené, že aj v prípade smrti niektorého z účastníkov zmluvného vzťahu, z „platnej zmluvy vznikajú pre jej účastníkov obligačnoprávne účinky, t. j. obsah zmluvy sa stáva pre účastníkov zmluvy rovnako a bezpodmienečne záväzným (účinnosť zmluvy) a viazanosť účastníkov ich prejavmi vôle, smerujúcimi k vzniku zmluvy, ku vzniku vecnoprávných účinkov ktorej treba ešte kladného rozhodnutia orgánu katastra, trvá aj pre dedičov zomrelého účastníka, ktorí vstupujú do jeho práv a záväzkov z občianskoprávneho vzťahu, ku ktorému došlo na podklade zhodných prejavov vôle účastníkov ešte pred vznikom vecnoprávných účinkov účinnej

¹ K tomu pozri Fečík, M. in: ŠTEVČEK, M. – DULÁK, A. – BAJÁNKO-VÁ, J. – FEČÍK, M. – SEDLAČKO, F. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha, C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-597-8 na strane 888 a nasl.

2 rozsudok

Najvyššieho súdu SR
z 27. októbra 2010,
sp. zn. 5 Cdo 153/2009

zmluvy. Práva a povinnosti majetkovej povahy prechádzajú z účastníkov na ich právnych nástupcov; rovnako prechádzajú na právnych nástupcov účastníkov zmluvy práva a povinnosti z občianskoprávneho vzťahu založeného zhodnými prejavmi vôle, smerujúcimi k zmluve. Úmrtie účastníka zmluvy nič nemení na viazanosti účastníkov prejavmi vôle smerujúcimi k vzniku vecnoprávnych účinkov zmluvy, trvá teda naďalej aj pre dedičov účastníka, ktorí vstupujú do práv a záväzkov zomrelého účastníka občianskoprávneho vzťahu, ku ktorému došlo na podklade zhodných prejavov vôle účastníkov ešte pred vznikom vecnoprávnych účinkov zmluvy o prevode vlastníctva nehnuteľnej veci.“²

Napriek uvedenej notoriete môžu v aplikačnej praxi vzniknúť prípady, kedy napriek existencii obligračných účinkov môže byť snaha zavŕšiť scudzovací úkon zmarená, resp. sťažená.

Cieľom príspevku je na rozbere konkrétnych skutkových okolností potvrdiť alebo vyvrátiť hypotézu, že ani smrť ako objektívna právna skutočnosť nemôže mať dopad na modifikáciu vôle účastníka právneho úkonu, a účinky formulovaného právneho úkonu by tak mali bez ďalšieho nastať, pričom zavŕšení takejto vôle už nemôže brániť konanie administratívneho orgánu rozhodujúceho o povolení vkladu.

Skutkové okolnosti prípadu

V našom prípade vychádzame zo skutkových okolností, že prevodca uzatvoril s nadobúdateľom „vkladu spôsobilú“ scudzovaciu zmluvu (ďalej aj „scudzovacia zmluva“), ktorej predmetom je darovacia zmluva spolu so zmluvou o zriadení vecného bremena medzi prevodcom ako oprávneným z vecného bremena a nadobúdateľom, ako povinným z vecného bremena. Po podaní návrhu na vklad, a teda v priebehu vkladového konania o povolení vkladu darovacej zmluvy a vecného bremena prevodca a zároveň oprávnený z vecného bremena, zomrel.

Napriek uvedenej skutočnosti príslušný okresný úrad, katastrálny odbor rozhodol o povolení vkladu.

Proti uvedenému rozhodnutiu podal prokurátor protest, na základe ktorého príslušný okresný úrad, odbor opravných prostriedkov rozhodol tak, že protestu prokurátora vyhovel a zrušil napadnuté rozhodnutie okresného úradu, katastrálny odbor.

Dôvodom na zrušenie rozhodnutia bola jednak skutočnosť, že malo prísť k prerušeniu konania v dôsledku smrti prevodcu. Keďže prevodca a zároveň oprávnený z vecného bremena zomrel, nie je zmluva, ktorá je predmetom vkladového konania s poukazom na § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon, ďalej len „Katastrálny zákon“) v spojení s § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona, spôsobilá vkladu (vkladuschopná), nakoľko predmetom povolenia vkladu môže byť len zmluva ako celok, a vklad nemožno povoliť len v rozsahu jednotlivých (čiastkových úkonov), ktoré táto zmluva obsahuje.

Kým prvá otázka je v zásade riešiteľná a aj odborná literatúra potvrdzuje, že nezakladala dôvod na zrušenie rozhodnutia o povolení vkladu,³ a napriek zrušeniu rozhodnutia o povolení vkladu môže byť zavŕšená rozhodnutím o povolení vkladu s dedičmi prevodcu. Druhá otázka, vzhľadom na vyslovený právny názor by mala za následok, že vklad vlastníckeho práva k zmluve, ktorá obsahuje dva právne úkony, pričom jeden z nich (z dôvodu smrti prevodcu) už nie je možné ani

Doc. JUDr. Alexandra Löwy PhD. LL.M

je advokátka, absolventka Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave; pôsobí

na Právnickej fakulte UK v Bratislave ako docent práva. Aktívne sa venuje advokátskej praxi, ako i pedagogickej, publikačnej, literárnej, vedeckej činnosti; podieľa sa

na vzdelávaní členov Slovenskej advokátskej komory, Slovenskej komory exekútorov, Notárskej komory Slovenskej republiky, ako i ďalších inštitúcií.

JUDr. Jakub Löwy PhD. LL.M je advokát, absolvent Právnickej fakulty Paneurópska vysoká škola; pôsobí na Právnickej fakulte Trnavská univerzita v Trnave; aktívne sa venuje

najmä advokátskej praxi, ako i pedagogickej, publikačnej, literárnej a vedeckej činnosti.

3 Autori Fečík a Jakubáč uvádzajú, že: „Pokiaľ sa orgán katastra o smrti účastníka zmluvy nedozvedel, nemožno jeho rozhodnutie o povolení vkladu považovať za nezákonné, pretože pri jeho vydaní nebolo porušené žiadne ustanovenie právneho predpisu.“ (k tomu porovnaj FEČÍK, M. – JAKUBÁČ, R.: Katastrálny zákon. Komentár. 1. vydanie. Bratislava, C. H. Beck, 2021, s. 453).

realizovať (oprávnenie z vecného bremena zaniklo smrťou), bude potrebné zamietnuť. Zamietavé rozhodnutie o návrhu na vklad spôsobí nielen to, že na podklade tej istej zmluvy už nebude možné podať opätovne návrh na vklad, ale aj zánik obligačných účinkov, ktoré by mali byť v súlade s vyššie citovanými rozhodnutiami rešpektované, a ktorými by mali byť viazaní aj dedičia prevodcu.

Východiská právnej úpravy

Kľúčovým ustanovením pre rozhodovanie o návrhu na vklad je § 31 Katastrálneho zákona v spojení s § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona.

Splnenie podmienok na vklad práva do katastra nehnuteľností okresný úrad, katastrálny odbor skúma v konaní o návrhu na vklad. Konanie o návrhu na vklad je rozhodovací procesný postup, v ktorom okresný úrad, katastrálny odbor ako správny orgán posudzuje komplexne skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu. Výsledkom tohto rozhodovacieho postupu je rozhodnutie o povolení vkladu, rozhodnutie o zamietnutí návrhu na vklad alebo rozhodnutie o zastavení konania o návrhu na vklad.

Splnenie podmienok na vklad práva do katastra nehnuteľností okresný úrad, katastrálny odbor skúma ku dňu rozhodovania o návrhu na vklad (t. j. ku dňu vydania rozhodnutia o návrhu na vklad). To znamená, že okresný úrad, katastrálny odbor pri rozhodovaní o návrhu na vklad vychádza zo skutkového a právneho stavu ku dňu vydania rozhodnutia o návrhu na vklad. K takémuto záveru dospela súdna prax ako aj právna veda.⁴

Aj v odbornej literatúre sa uvádza, že „orgán katastra preskúmava v rámci vkladového konania zmluvu doloženú k návrhu na vklad vždy ku dňu svojho rozhodovania bez ohľadu na to, kedy majú nastať účinky povolenia vkladu podľa § 28 ods. 3 až 5 Katastrálneho zákona. Pri postupe podľa § 31 ods. 1 Katastrálneho zákona to navyše zdôrazňuje aj znenie druhej vety zaväzujúce orgán katastra prihliadať aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu.“⁵

Podľa § 31 ods. 1 Katastrálneho zákona „okresný úrad, katastrálny odbor preskúma zmluvu z hľadiska, či obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, či je úkon urobený v predpísanej forme, či je prevodca oprávnený nakladať s nehnuteľnosťou, či sú prejavy vôle dostatočne určité a zrozumiteľné, či zmluvná voľnosť alebo právo nakladať s nehnuteľnosťou nie sú obmedzené, či zmluva neodporuje zákonu, či zákon neobchádza a či sa neprieči dobrým mravom. Pri rozhodovaní o vklade prihliada okresný úrad, katastrálny odbor aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu.“

Podľa § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona, „Ak sú podmienky na vklad splnené, okresný úrad vklad povolí; inak návrh zamietne.“

Podľa § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona, „Predmetom návrhu na vklad musia byť všetky právne úkony, ktoré obsahuje zmluva a podliehajú vkladu, a všetky nehnuteľnosti, týkajúce sa právnych úkonov, ktoré obsahuje zmluva a podliehajú vkladu. Prílohou návrhu na vklad môže byť jedna zmluva obsahom ktorej môže byť viac právnych úkonov.“

Z vyššie citovaného § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona vyplýva, že pokiaľ okresný úrad, katastrálny odbor v rámci konania o návrhu na vklad zistí, že nie sú splnené podmienky na vklad, musí vydať rozhodnutie o zamietnutí návrhu na vklad. Ďalej z § 31 ods. 3 v spojení s § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona vyplýva, že okresný úrad, katastrálny odbor nemôže v časti vklad povoliť a v časti návrh na vklad zamietnuť, t. j. rozhodnutie o povolení vkladu sa môže týkať navrhovaného právneho úkonu ako celku a aj pozitívne rozhodnutie (povolenie vkladu) musí zahŕňať všetky úkony v ňom obsiahnuté.

Tento záver vyplýva z jazykovej interpretácie § 31 ods. 3 v spojení s § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona.

Uvedené potom potvrdzujú aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR.

Pri formulovaní právneho názoru pritom vychádzal z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, ktorý bol zároveň uverejnený aj v Katastrálnom bulletin 1/2017.

Situácia by sa na prvý pohľad mohla zdať jednoznačná, avšak nazerajúc na toto riešenie cez prizmu racionálneho zákonodarcu, ktorý by mal mať v zásade jedno riešenie na konkrétny právny problém vyvstáva otázka, či pri takejto základnej interpretácii nedochádza k logicko-sémantickým kolíziám.⁶

4 Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v rozsudku zo dňa 23. 1. 2008, sp. zn. 6Sžo 101/2007 konštatoval, že orgán štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností „musí o návrhu na vklad rozhodnúť podľa skutkového a právneho stavu existujúceho v čase rozhodnutia o návrhu na vklad.“

5 ŠTEVČEK, M. – DULAK, A. – BAJÁNKO-VÁ, J. – FEČÍK, M. – SEDLAČKO, F. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: Občiansky zákonník I., § 1 – 450. Komentár. Praha, C. H. Beck, 2015, s. 903

6 GAHÉR, F.: Tvorba, interpretácia a aplikácia právnych noriem – logické aspekty – (Niekoľko argumentov v prospech použitia logiky pri tvorbe, interpretácii a aplikácii zákonov). Dostupné na https://fphil.uniba.sk/uploads/media/-Tvorba__interpretacia__a_aplikacia_pravnych_noriem.pdf.

Analýza gramatickej interpretácie

(alebo môžu byť „slová“ viac ako vôľa)

Naznačili sme mimoriadnu formalistickosť predstavenej interpretácie § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona, rovnako ju považujeme za takú, ktorá povyšuje procesné zákonné ustanovenia nad hmotno-právne, taktiež za takú, ktorá neguje rozhodovaciú prax najvyšších súdnych autorít, preferujúcu viazanosť dedičov záväzkovo právnymi účinkami samotnej zmluvy. V neposlednom rade neguje tiež akékoľvek možnosti ochrany, ktoré by mali byť nadobúdateľovi v tomto prípade garantované, a zároveň by mali rešpektovať aj vôľu, ktorú prejavil prevodca.

Popri jazykovom výklade však právna teória rozlišuje aj iné metódy výkladu, a to historický, teleologický, logický, systematický. Pokúsme sa preto analyzovať dotknuté ustanovenia aj inými interpretačnými metódami pre overenie správnosti vyššie nastolenej jazykovej interpretácie.

Pokiaľ by sme použili komparatívnu historickú metódu interpretácie § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona, je potrebné porovnať platné znenie § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona, a znenia pred nadobudnutím účinnosti novely vykonanej zákonom č. 304/2009 Z. z., t. j. do 1. 9. 2009.

Dikcia Katastrálneho zákona v znení do 1. 9. 2009 bola taká, že: „*Ak sú podmienky na vklad splnené, správa katastra vklad povolí; inak návrh zamietne. Ak sú podmienky na vklad splnené len v časti návrhu a ak je to účelné, správa katastra môže rozhodnúť len o časti návrhu.*“

Z uvedenej dikcie je zrejmé, že bolo možné výslovne rozhodovať o návrhu na vklad aj čiastočne.

Dôvodom zmeny v rozsahu súčasného znenia § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona možno abstrahovať z dôvodovej správy, kde sa uvádza, že sa stávali prípady, keď „*správa katastra napr. povolila vklad k darovacej zmluve, ale k vecnému bremenu, ktorému zodpovedalo právo darcu užívať darovanú nehnuteľnosť až do smrti, vklad zamietla. Darca tak nemá ani dom, ani právo ho užívať. Zostáva mu len súdiť sa.*“⁷

Nepochybne možno potvrdiť úmysel zákonodarcu, ktorým bola ochrana darcu, t. j. nové znenie § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona, pretože v aplikačnej praxi dochádzalo k prípadom, že v priebehu vkladového konania zobral jeden z účastníkov konania späť úkon vklad týkajúci sa zriadenia vecného bremena.

Okolnosti nami nastoleného prípadu sú však čiastočne odlišné, nakoľko zriadenie vecného bremena v prospech prevodcu už nie je možné, pretože osoba oprávnená z vecného bremena už ku dňu konania o povolení vkladu nežije.

V dôsledku toho, že nastolenú situáciu zákon exaktne nerieši, musí orgán aplikujúci právo pristúpiť k takej interpretácii právnej normy, ktorá bude primárne zodpovedať jej účelu, pričom nemožno opomenúť, že Katastrálny zákon, najmä v časti konania o povolení vkladu je len normou procesnou, ktorá nemôže byť povýšená nad hmotné právo. Potrebné je preto pristúpiť k interpretácii § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona aj prostredníctvom teleologického výkladu.

Pri kolízii formalistického výkladu § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona a účelu samotného ustanovenia je potrebné predovšetkým zachovať v čo najširšom možnom rozsahu hodnotu, na ktorej príslušný účel spočíva a ktorého je výrazom. Uvedené potvrdzujú aj slová prof. Holländera, a to že: „*Pod pojmom účel v práve možno rozumieť normotvorcom požadovaný stav veci, ktorého dosiahnutie je sledované prostredníctvom právnej normy postulovaného ľudského správania.*“⁸

Potrebu prioritizácie výkladu prostredníctvom účelu právnej normy opakovane zdôrazňuje aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď konštatoval, že: „*Nemôže platiť absolútna viazanosť doslovným znením zákona, ale orgán aplikácie práva môže a musí sa od neho odchýliť pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú*

7 Dôvodová správa novely vykonanej zákonom č. 304/2009 Z. z.

8 HOLLÄNDER, P.: Filozofie práva. Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň, 2006, s. 82

nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.“⁹

Navyše, vo všeobecnosti platí v práve pravidlo, že orgán verejnej moci v rámci zákonom upravených postupov nemôže priznať viac, čo však neznamená, že by nemohol priznať menej.

Podľa nášho názoru ani § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona nepotvrďuje, že okresný úrad, katastrálny odbor je povinný zamietnuť návrh na vklad v prípade **zmiešanej zmluvy** za situácie, že darca zomrel predtým, ako právoplatne rozhodne o povolení vkladu. Ustanovenia § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona a 31 ods. 3 Katastrálneho zákona totiž počítajú len s tým, aby predmetom návrhu na vklad boli všetky **existujúce právne úkony**, ktoré sú spísané na jednej listine.

V danom prípade je nesporné, že právny úkon – zmluva o zriadení vecného bremena *in personam* zanikla s poukazom na § 151p ods. 4 Občianskeho zákonníka, resp. presnejšie povedané, zanikla dohoda o zriadení vecného bremena, pretože komparujúc s okamihom smrti prevodcu a osoby oprávnenej z vecného bremena, dohoda o zriadení vecného bremena nenadobudla ani nemohla nadobudnúť účinky.

Smrť nespôsobuje bez ďalšieho zánik záväzku – pre celú oblasť súkromného práva v zásade platí, že smrťou veriteľa alebo **dlžníka nezanikajú existujúce obligácie**. Ich právny režim sa totiž spravuje univerzálnou sukcesiou; v prípade fyzických osôb ide o dedenie, t. j. do právneho vzťahu vstupujú namiesto poručiteľa jeho dedičia. Jedinou výnimkou sú tzv. nezastupiteľné obligácie, ktoré sa viažu výlučne na zomrelú osobu.

Pokiaľ preto zanikli obligačnoprávne účinky, ktoré sa v tomto prípade viažu výslovne na osobu prevodcu v prospech ktorej malo byť zriadené vecné bremeno, a tieto zanikli v priebehu vkladového konania, nemožno vôbec pojednávať o účinkoch vecnoprávných. Neobstojí tu ani argument o úmysle formulácie § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona, nakoľko tento osobný záväzok, ktorý sa *in personam* viaže výlučne na osobu pôvodného prevodcu zaniká jeho smrťou, a na dedičov samotných neprechádza.

Relevantným je tiež, že v prípade Darovacej zmluvy a Zmluvy o zriadení vecného bremena nejde o právne úkony vzájomne podmienené. Vzájomne podmienenými plneniami sú všetky plnenia, na vzájomnej podmienenosti ktorých sa účastníci dohodli, ako aj plnenia, kde podmienenosť a vzájomná viazanosť priamo vyplýva zo zákona. Ani zo zákona a ani zo samotného právneho úkonu nevyplýva podmienenosť Darovacej zmluvy a Zmluvy o zriadení vecného bremena.

Judikatúrou už bola ustálená otázka, že viazanosť účastníkov záväzkovo-právneho vzťahu ich prejavmi vôle, smerujúcimi k prevodu vlastníckeho práva, sa vzťahuje aj na dedičov zomrelého účastníka, ktorí vstupujú do jeho práva a povinností z občianskoprávneho vzťahu. Smrť účastníka kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti preto nie je dôvodom na zamietnutie návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.¹⁰

Z vyššie uvedeného vyplýva ako správny záver, že v prípade smrti prevodcu, ktorý bol zároveň oprávneným zo zmluvy o zriadení vecného bremena, ktorému zodpovedalo právo *in personam*, dochádza k zániku záväzkovo-právneho vzťahu týkajúceho sa vecného bremena, dôsledkom čoho je skutočnosť, že predmetom návrhu na vklad nemusí byť zmluva o zriadení vecného bremena, pretože táto zanikla, t. j. v čase rozhodovania okresného úradu neexistuje a teda nie je o čom rozhodovať. Rozhodujúce nie je, či zmluva o zriadení vecného bremena je *de facto* napísaná na papieri, ale to, či ide o *de iure* existujúci právny úkon.

Akceptácia čisto formalistického výkladu § 31ods. 3 Katastrálneho zákona navyše popiera aj úmysel zmluvných strán, ktoré napríklad pri Darovacej zmluve spojennej s vecným bremenom spočívajúcim v práve doživotného bývania majú vôľu darovať nehnuteľnosť, pričom vecné bremeno má predstavovať akúsi vďaka obdarovaného vo vzťahu k darcovi a zároveň slúži ako zabezpečenie, že darca bude mať garantovanú „akúsi strechu nad hlavou až do svojej smrti“. Z toho vyplýva, že uvedený prístup by tiež nerešpektoval vôľu darcu, keďže v prípade jeho smrti sa stáva vecné bremeno bezpredmetné, **avšak vôľa darovať nehnuteľnosť je nespochybniteľná**.

Práve vôľa prevodcu a možnosť jej zavŕšenia v prípade zamietnutia návrhu na povolenie vkladu z dôvodu, že vklad právneho úkonu možno povoliť len ku všetkým, ktoré sú obsahom návrhu, zároveň smeruje výslovne proti možnosti realizácií vôle prevodcu, nakoľko nadobúdateľ v prípade nesúhlasu dedičov poručiteľa nemá žiadnu reálnu možnosť zavŕšenia tohto obligačného účinku a nastúpenie vecnoprávných účinkov.

9 K tomu porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 341/07; Uvedené právne závery naposledy ÚS SR zhrnul vo svojom rozhodnutí I. ÚS 41/2020 uverejnenom aj v Zbierke rozhodnutí Ústavného súdu SR pod R18/2020.

10 R 20/1972, R 59/2007, rozsudok NS SR, sp. zn. 5 Cdo 153/2009 z 27. 10. 2010; rozsudok NS SR, sp. zn. 1Sžr/15/2012 z 15. 5. 2012).

Záver

V úvode nášho príspevku sme si stanovili hypotézu, ktorú sme sa za pomoci interpretácie pokúsili potvrdiť alebo vyvrátiť. Dospeli sme k záveru, že nami formulovanú hypotézu možno potvrdiť.

Vychádzali sme pritom najmä z účelu nami interpretovanej právnej normy § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona, pričom práve výklad v prospech adresáta rešpektuje v tomto prípade aj požiadavku na rešpektovaní vôle prevodcu (zomrelého), ktorou musia byť jeho dediči viazaní. Domnievame sa preto, že taká výslovné formalistická interpretácia § 31 ods. 3 v spojení s § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona, ktorá by mala viesť k zamietnutiu návrhu na vklad je neudržateľná.

Úrad v nadväznosti na vyššie uvedený výklad v súvislosti s § 30 ods. 5 Katastrálneho zákona uvádza, že predmetom návrhu na vklad musia byť všetky právne úkony spísané na jednej zmluvnej listine, podliehajúce vkladu a existujúce v čase rozhodovania o návrhu na vklad. Ak však niektorý z viacerých právnych úkonov spísaných v rámci jednej zmluvnej listiny a podliehajúcich vkladu v čase po uskutočnení týchto právnych úkonov (t. j. po uzatvorení týchto zmlúv) zanikol, právo zodpovedajúce tomuto právnemu úkonu (zmluve) už potom nemusí byť predmetom návrhu na vklad. Iný výklad by viedol k absurdným dôsledkom.¹¹ ■

11 S týmito závermi sa napokon stotožnil aj Úrad geodézie kartografie a katastra SR vo svojom rozhodnutí číslo: LPO/2021/002697-1/Ja

RESUMÉ

Smrť účastníka zmluvy v priebehu katastrálneho konania (vybrané aspekty)

Autori sa v článku na podklade konkrétnych skutkových okolností venujú následkom smrti účastníka zmluvného vzťahu v priebehu vkladového konania za predpokladu, že obsahom zmluvy je súčasne viacero právnych úkonov, a vzhľadom na smrť účastníka už povolenie vkladu vo vzťahu k jednému právnemu úkonu nie je možné. Hoci právna úprava na základe gramatického výkladu pripúšťa povolenie vkladu právnemu úkonu len ako celku, je nutné, najmä za aplikácie teleologického výkladu počítať aj s výnimkami s daného pravidla, za predpokladu, že je to účelné, rozumné a sleduje to vôľu účastníkov zmluvného vzťahu.

SUMMARY

Death of the party to the contract during the cadastral proceedings (selected aspects)

In the article, on the basis of specific factual circumstances, the authors deal with the consequences of the death of a participant in a contractual relationship during the deposit procedure, assuming that the content of the contract includes several legal acts at the same time, and due to the death of the participant, the authorization of the deposit in relation to one legal act is no longer possible. Although the legal regulation, based on the grammatical interpretation, allows the deposit of a legal act only as a goal, it is necessary, especially for the application of the teleological interpretation, to count with exceptions to the given rule, assuming that it is expedient, reasonable and follows the will of the parties to the contractual relationship.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Tod der Vertragspartei im Zuge des Katastralverfahrens (ausgewählte Gesichtspunkte)

Die Autoren widmen sich im Artikel auf Grund bestimmter konkreter Tatumstände den Folgen des Todes der Partei an einem Vertragsverhältnis während des Einverleibungsverfahrens unter der Voraussetzung, dass der Inhalt des Vertrages zugleich aus mehreren Rechtsgeschäften besteht und infolge des Todes der Partei die Genehmigung der Einverleibung hinsichtlich eines Rechtsgeschäftes schon nicht möglich ist. Obwohl die Rechtsregelung auf Grund einer grammatischen Auslegung die Genehmigung der Einverleibung lediglich als Ganzes zulässt, es ist notwendig, insbesondere unter Anwendung der teleologischen Auslegung, auch mit Ausnahmen von der gegebenen Regel zu rechnen, vorausgesetzt, dass es zweckgebunden, vernünftig ist und den Willen der Parteien des Vertragsverhältnisses berücksichtigt.

Výška nemajetkovej ujmy – hierarchia hodnôt

JUDr. Jakub Mandelík, PhD.

JUDr. Patrik Butvin

Volná úvaha pri určení výšky nemajetkovej ujmy umožňuje súdom reagovať na rozličné životné situácie, avšak na druhej strane, ako garantovať poškodenému, aby priznaná suma bola primeranou satisfakciou za vzniknutú ujmu? Keďže do rozsahu krytia povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy, došlo k rozšíreniu súdnych sporov a postupom času dochádza k ustáleniu priznávaných súm. V tejto súvislosti je legitímna otázka, v akej výške má byť priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za stratu blízkej osoby pri dopravnej nehode? Za účelom stanovenia spravodlivého, primeraného odškodnenia a vylúčenia novej svojpôle pri posudzovaní jej výšky z rozhodovacieho procesu je vhodné, aby sa, obdobne ako to urobil Najvyšší súd Českej republiky, prijala základná čiastka náhrady s tým, že sudcovi by sa ponechal priestor reagovať na okolnosti konkrétneho prípadu. Účelom tohto príspevku je otvoriť diskusiu o tom, aká výška peňažnej kompenzácie je spôsobilá dostatočne vyvážiť ujmu, ktorú pociťujú pozostalí v súvislosti s úmrtím blízkej osoby pri dopravnej nehode.

Kým po rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci Katarína Haasová proti Rastislavovi Petříkovi a Blanke Hologovej zo dňa 24. 10. 2013, sp. zn. C-22/12, ECLI:EU:C:2013:692 (ďalej len „rozsudok Haasová“) si rozhodovacia prax všeobecných súdov SR a Ústavného súdu SR prešla v otázke pasívnej vecnej legitímácie komerčných poisťovní turbulentným obdobím, nakoniec s pozitívnym výsledkom pre poistených a osôb poškodených dopravnou nehodou,¹ v súčasnosti sa do popredia dostáva otázka, akú výšku náhrady za zničené citové väzby úmrtím blízkej osoby je možné považovať v tom-ktorom prípade za primeranú satisfakciu. Je zrejmé, že žiadna suma nedokáže vyvážiť zmarený ľudský život, zničené citové puto osôb a že pozostalí budú neustále vnímať traumatizujúco stratu blízkej osoby. Celý rozhodovací proces by (nielen) súdu uľahčilo, keď by bol v právnickej obci prijatý úzus o „základnej sume náhrady“, ktorá by sa na základe kritérií zvyšovala alebo znižovala. Keďže sme na začiatku hľadania, považujeme za nevyhnutné otvoriť širšiu odbornú diskusiu o takých pravidlách, ktoré umožnia prijímať spoločensky akceptovateľné odškodnenia a budú nielen zo strany poškodených, ale taktiež verejnosti, vnímané ako slušné a primerané. Z pozície advokátov, zastupujúcich osoby poškodené dopravnou nehodou, chceme týmto príspevkom priniesť pohľad poškodených pozostalých ako tzv. „sekundárnych“ obetí na posudzovanie nárokov, otvoriť diskusiu o výške odškodnení priznávaných v súdnych konaniach a vysvetliť, prečo ich považujeme za absolútne neprijateľné a v rozpore s hierarchiou spoločenských hodnôt (viď ďalej v texte).

Priamy poškodený versus sekundárna obeť – skutočne rozdiel?

Pri posudzovaní nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku poškodenia zdravia pri dopravnej nehode a v dôsledku úmrtia blízkej osoby nie je podľa nás dôvod rozdeľovať obeť na primárne (priame) a sekundárne (nepriame). Takúto klasifikáciu považujeme za skresľujúcu a na účely odškodnenia nemajetkovej ujmy za nesprávnu. Napokon, zásah pri správe o úmrtí je priamy. Tvrdiť pri posudzovaní výšky nároku, že ide „iba“ o sekundárnu obeť nie je namieste, pretože v tej chvíli zabúdame, že účelom náhrady nemajetkovej ujmy je finančne ohodnotiť zmarené emocionálne puto vytvorené medzi zosnulou a pozostalou osobou – priamo zasiahnutým. Z uvedeného dôvodu používame v článku aj pre pozostalých pojem „poškodený“.

1 Predovšetkým rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. 7. 2017, sp. zn. 6MCdo/1/2016, **R 61/2018**, ale aj viaceré rozhodnutia Ústavného súdu SR, predovšetkým uznesenie ÚS SR zo dňa 11. 10. 2016, sp. zn. III. ÚS 666/2016, publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod č. **50/2016** (tiež uznesenia ÚS SR zo dňa 17. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 474/2016; zo dňa 16. 12. 2015, sp. zn. III. ÚS 646/2015 a zo dňa 29. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 206/2015).

Hodnotenie smútku

V praxi sa stretávame s rôznymi sumami, ktoré súdy priznávajú poškodeným, pričom spoločným menovateľom rozhodnutí je nekonzistentnosť a nepredvídateľnosť. Kým niektoré z okresných súdov priznajú za ujmu žalobcom po 30 tisíc až 50 tisíc eur, krajské súdy v tom lepšom prípade (pre poškodených) rozhodnutia potvrdia,² v ostatných prípadoch považujú sumy za premerané a za primeranú satisfakciu určia sumy od 7 tisíc až po 10 tisíc eur.³ Je takáto prax v súlade s legitímnymi očakávaniami poškodených, s právnou istotou? V náleze Ústavného súdu SR zo dňa 5. 12. 2017, sp. zn. III. ÚS 288/2017, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR (ďalej len „Zbierka“) pod č. **46/2017** sa uvádza: „Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda **v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako** a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.“ Problém vidíme v už spomínanej rôznorodej, ba až svojvoľnej rozhodovacej praxi, ktorá odporuje aj nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 21. 11. 2017, sp. zn. III. ÚS 289/2017, publikovanom v Zbierke pod č. **43/2017**: „(...) **poštoy všeobecných súdov vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávanej veci, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby svoj odklon odôvodnili, je prejavom svojvôle, ktorá odporuje základnému princípu materiálneho právneho štátu.**“

Je nepochybné, že ide o veľmi citlivú oblasť, ktorá si vyžaduje obzvlášť vnímavý prístup, spojený s komplexným individuálnym zhodnotením všetkých právne relevantných skutočností. Každý prípad je špecifický a naším cieľom nie je vytvoriť „vzorec“, ktorý by po dosadení jednotlivých údajov vygeneroval konkrétnu sumu. Považujeme však za nedostatočné, keď má rozhodovacia prax ustálené len kritéria, ktoré má zohľadňovať na strane poškodeného a strane škodcu. V rozhodovacom procese totiž nie je možné eliminovať subjektívny prvok, t. j., ako vníma konkrétny sudca citovú ujmu na strane žalobcov a tak priznaná suma nie je ničím iným, iba výsledkom procesu subjektívneho posúdenia vzťahu dvoch osôb. Práve preto, aby sa predišlo svojvôli, by podľa nás mala byť stanovená „objektívizovaná exaktná suma“, ktorá by stanovala základ pre **výšku odškodnenia tak, aby bola výrazom koherentnosti (jednotnosti) právneho poriadku ako celku.** Samozrejme, táto suma by bola modifikovateľná kritériami, ktorými by sa súdu umožnilo zareagovať na jedinečnosť (špecifickosť) prípadu. Touto objektívnou exaktnou sumou by sa vytvorila „zlatá stredná cesta“, kde by si aplikujúc jednotlivé kritéria pre zníženie alebo zvýšenie tejto sumy, mohli súdy po starostlivom a rozumnom uvážení vytvoriť úvahu o primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V rozhodovacej činnosti by sa týmto spôsobom vytvoril jednotný, resp. porovnateľný prístup k priznávaniu tejto náhrady v obdobných skutkových prípadoch.

Prístupy k stanoveniu objektívizovanej sumy

Aktuálnu právnu úpravu nehodnotíme kriticky, naopak, je veľmi liberálna, keďže konečné rozhodnutie o výške nemajetkovej ujmy pre poškodeného ponecháva plne v kompetencii sudcu. Z iného uhla pohľadu však môže byť táto „voľnosť“ negatívna, o čom svedčí aj rozhodovacia prax, keď v porovnateľných prípadoch sú priznávané neporovnateľné sumy. Esenciálna otázka teda znie: Ako stanoviť

2 Vid' napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27. 1. 2021, č. k. 15Co/29/2020-334 alebo rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 25. 2. 2020, č. k. 11Co/207/2019-526.

3 Vid' napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 20. 7. 2020, sp. zn. 7Co/14/2020 alebo rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 10. 2019, č. k. 3Co/244/2018-448.

JUDr. Jakub Mandelík, PhD. je absolventom Právnickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (2004), postgraduálneho štúdia

na Ústave súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, odbor: Doprava cestná (2010) a doktorandského štúdia na Stavebnej fakulte Žilinskej univerzity v Žiline, odbor: Súdne inžinierstvo, špecializácia: Doprava (2012). Pôsobí ako advokát v advokátskej kancelárii A. K. JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., kde sa venuje najmä oblasti obchodného a občianskeho práva.

JUDr. Patrik Butvin je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (2012). V súčasnosti pôsobí ako advokát spolupracujúci s advokátskou kanceláriou A. K. JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o. so zameraním na občianske, obchodné, ako aj medicínske právo.

pravidlá, aby sa v rozhodovacej praxi minimalizoval subjektívny prvok (už uvedené vnímanie tragickej udalosti sudcom) a aby posudzovanie výšky nároku bolo merateľné na objektívnych kritériách?

Prvou alternatívou je stanovenie fixných súm, čo bolo aj snahou Národnej banky Slovenska a Slovenskej asociácie poisťovní. Tento spôsob považujeme za nevhodný, nakoľko legislatívna iniciatíva v podobe novelizácie Občianskeho zákonníka a ZoPZP smerovala nielen k ignorovaniu judikatúry Súdneho dvora EÚ (ktorej primárnym cieľom je dosiahnutie stavu, aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia neostali neuhradené),⁴ ale aj k nedôvodnému paušálnemu „zastropovaniu“ všetkých postmortálnych nárokov pozostalých osôb voči zodpovedným subjektom v súkromnoprávnej rovine. Takéto účelové paušálne stanovenie náhrady nezohľadňuje individuálne okolnosti prípadu, ani charakter a mieru závažnosti ujmy vybraných prípadov „sekundárnych“ obetí, t. j. popiera špecifickosť každého prípadu. K negatívam paušalizácie a ďalším dôvodom, prečo je nevyhnutné odmietnuť tento spôsob odškodňovania odkazujeme na autorov predchádzajúci článok⁵ a tiež negatívne ohlasy odbornej verejnosti.⁶ Sme presvedčení, že do okamihu, kým táto problematika nebude definitívne legislatívne upravená, súdy musia dôsledne vyhodnocovať jedinečnosť každého prípadu a nastaviť adresné, jasné a zrozumiteľné odpovede postavené na objektívnych a preskúmateľných záveroch a nepripustiť zdeformovanú filozofiu o údajnej spravodlivosti paušálneho odškodňovania pozostalých. V opačnom prípade môže dochádzať ku kreovaniu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením únieového práva.

Druhou alternatívou, resp. inšpiráciou pre vyriešenie naznačeného právneho problému môžu byť pre nás závery prijaté v rozsudku Najvyššieho súdu ČR zo dňa 19. 9. 2018, sp. zn. 25Cdo/894/2018, Rc 85/2019, podľa ktorého: „za základnú časťku náhrady, modifikovateľnou s užitím zákonných a judikatúrou dovozených hľadísk, lze považovat **v případech nejblížších osob (manžel, rodiče, děti) dvacásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného**“.

Myšlienku dovolacieho súdu Českej republiky vyjadrenú v Rc 85/2019, ktorý sa týmto spôsobom rozhodol kvantifikovať nároky nemajetkovej ujmy, hodnotíme ako pozitívnu, avšak za nedostatočné považujeme jej odôvodnenie. Prečo má byť práve 20-násobok adekvátnou náhradou oproti ostatným odškodneniam nemajetkových ujmy? Najvyšší súd sa v bode 28 rozsudku⁷ iba veľmi stručne vyjadril k porovnaniu tohto odškodnenia s inými prípadmi nemajetkovej ujmy, pričom svoje úvahy bližšie nerozvinul (zrejme aj chybou dovolateľa, ktorý od Najvyššieho súdu ČR žiadal, aby porovnával usmrtenie osoby s inými nemajetkovými ujmi). Hoci dovolací súd ČR správne uviedol, že v prípade úmrtia osoby pri dopravnej nehode nejde o odškodnenie usmrtenia, ďalej sa už nezaoberal tým, aké postavenie má nezvratný zásah do najužších rodinných väzieb medzi inými prípadmi nemajetkových ujmy. Preformulujeme preto otázku dovolateľa, na ktorú Najvyšší súd ČR vo svojom pilierovom rozhodnutí odpoveď nedal: *V akej výške má byť stanovená základná objektívna suma odškodnenia nemajetkovej ujmy za nezvratný zásah do najbližších rodinných väzieb tak, aby odzrkadľovala jednotnosť prístupu právneho poriadku, t. j. zohľadňovala výšky odškodnení priznávaných súdmi v iných prípadoch nemajetkových ujmy, akými sú napr. zásahy do práva na česť, dôstojnosť, prípadne súkromia?* Práve pre nezodpovedanie tejto zásadnej otázky považujeme prístup Najvyššieho súdu ČR za nepostačujúci.

Tretou, autormi preferovanou alternatívou prístupu k stanoveniu objektívnej sumy je, že výsledná suma odškodnenia pri úmrtí blízkej osoby bude **odzrkadľovať aj to, akú hodnotu prisudzuje spoločnosť znehodnoteniu citových vzťahov**. Je nesporné, že rodina je základnou bunkou spoločnosti, pričom ak hľadáme „finančnú náplast“ za znehodnotenie emocionálnych väzieb, musíme pri posudzovaní výšky nárokov zohľadňovať hodnoty, akými sú život, zdravie, význam rodiny a fungujúcich vzťahov pre spoločnosť. Pravidlá pre odškodňovanie nemajetkových ujmy musia byť nastavené tak, aby bola rešpektovaná (zohľadnená) hierarchia spoločenských hodnôt a primeranosť medzi jej všetkými variantmi, a to od odškodňovania najtragickejších nemajetkových ujmy po satisfakcie priznávané v iných, menej závažných konaniach. Ak si dáme na pomyselnú misku váh na jednu stranu „stratu najbližšej osoby“ a na druhej budú „ostatné prípady nemajetkovej ujmy“, majú váhy ostať v rovnovážnom stave alebo sa nakloniť na niektorú stranu?

Ako sa má zdôvodniť rodičom, ktorí v dôsledku dopravnej nehody prišli o maloleté dieťa, prečo ich odškodnenie je nižšie ako suma priznaná uzrazenému sudcovi, politikovi alebo inej verejne činnnej osobe? Nechceme bagatelizovať závažnosť zásahu do profesionálneho života týchto osôb, práve naopak. Keď sú však priznané niekoľkotisícové odškodnenia pre tieto osoby, prečo už v prípade iných zásahov vnímame túto satisfakciu ako premrštenú? Síce ide o odlišné prípady zásahov, ale v čom je doživotná trauma spôsobená blízkym osobám menej závažná, že si vyžaduje priznanie nižšej náhrady? Ak sme sa stotožnili

4 Podľa čl. 54 rozsudku SD EÚ Haasová „Na základe žiadneho ustanovenia v prvej, druhej ani tretej smernici nemožno dospieť k záveru, že normotvorca Únie si želal zúžiť ochranu zaručenú týmito smernicami len na osoby, ktoré sa priamo zúčastnili na škodovej udalosti.“

5 MANDELÍK, J.: Náhrada nemajetkovej ujmy pozostalým – ad hoc novela Občianskeho zákonníka? Bulletin slovenskej advokácie, 2019, č. 11.

6 Zborník z podujatia organizovaného Ministerstvom spravodlivosti SR dňa 18. 9. 2019 na tému „Náhrada nemajetkovej ujmy pozostalým – De lege lata. De lege ferenda.“

TROJČÁKOVÁ, V.: Určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy sekundárnych obetí. Súkromné právo, 2020, č. 3.

7 Bod 28: „I z uvedených dôvodů požadavek srovnání výše náhrad přiznaných v některých případech zásahů do práva na česť, důstojnost, popřípadě soukromí veřejně známých osob ze strany informačních médií a v případech jiných zásahů do osobnostních práv

nelze mechanicky vykládat tak, že by náhrada za usmrcení osoby blízké měla být vždy vyšší než náhrada za zásah do jiných osobnostních práv.“

s priznanou finančnou satisfakciou u týchto osôb, potom ani porovnateľnú sumu priznanú pozostalej osobe, ktorá preukáže závažnosť zásahu, nie je dôvod vyhodnotiť ako neprimeranú a nedôvodnú.

Aby sme sa nezamotali do spleti rôznych „tesných“ porovnávaní výšky primeraných odškodnení v rámci hierarchie spoločenských hodnôt, skúsme si posúdiť vybrané, už právoplatné rozhodnutia, od ktorých sa môžeme odraziť pri hľadaní pomyselnej objektívnej sumy pre odškodňovanie nemajetkovej ujmy najbližších pozostalých (vychádzame z vnútorného citu a nastavenia hierarchie hodnôt autorov):

Výška nemajetkovej ujmy pri úmrtí najbližších osôb (manžel/ka, rodičia, deti)		
	Vnútroštátna úroveň	Európska úroveň
Dolný limit	16 tisíc eur priznané rozsudkom Krajského súdu v Bratislave v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 5Co/105/2018 za vzniknuté 20-ročné prieťahy	20 tisíc eur priznané rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 1. 9. 2020, sťažnosť č. 20649/18 – policajná akcia v oblasti obývanej Rómami – možný rasovo motivovaný útok (ľahké zranenia spôsobené donucovacími prostriedkami, bez nutnosti PN, bez zanechania trvalých následkov)
Stredný limit	60 tisíc eur priznané nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 4. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 397/2014 za nevymenovanie sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora SR	?
Horný limit	takmer 100 tisíc eur priznané rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 6. 2013, sp. zn. 2Co/259/2012 za difačný článok o sudcovi	?

Predložené rozhodnutia by mali minimálne podnietiť naše nazeranie na výšku nárokov, či dostatočne reagujeme na jednotlivé kauzy a či primerane finančne kompenzujeme zásah do integrity jednotlivca. Ak akceptujeme súdmi právoplatne priznané výšky odškodnenia, pričom na odlišné výšky nevidíme dôvod, kam zaradíme odškodnenie za úmrtie maloletého a nezvratný emocionálny zásah do života jeho rodičov? Domnievame sa, že pokiaľ sa uspokojíme s nastavenou praxou a nepodrobíme ju hlbšej analýze, resp. kritike, nikdy nedosiahneme zmenu. Od účinnosti ZoPZP do rozhodnutia Haasová uplynulo 12 rokov. Až do októbra 2013 bolo nepredstaviteľné, že povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy. Tak ako spoločnosť, aj pre právo je príznačný vývoj a nie je vylúčené, aby pri nezmenenej právnej úprave bola judikatúra dopĺňaná o nové interpretačné závery a menená v súvislosti s vývojom sociálnej reality, techniky a pod., s ktorými sú spojené zmeny v hodnotách spoločnosti (totožne: nález Ústavného súdu ČR zo dňa 5. 8. 2010, sp. zn. II. ÚS 3168/2009, bod 18).

Práve teraz by sa mala viesť diskusia, či je správne, ak sa odškodnenie „sekundárnych“ obetí drží pri dolných sumách, t. j. 10, maximálne 20 tisíc eur alebo je nevyhnutné prehodnotiť náš prístup k posudzovaniu týchto nárokov. Z príspevku JUDr. Imricha Feketeho, CSc. na tému „Náhrada nemajetkovej ujmy a povinné zmluvné poistenie vo svetle rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci Haasová“, ktorý bol odprezentovaný na Slovenských dňoch práva v októbri 2014 vyplýva, že naprieč celou Európou sa (až na zopár európskych krajín) nemajetková ujma pohybuje do sumy 25 tisíc eur. Môžeme sa iba pýtať, prečo sa odškodnenie nemajetkových ujmy pri úmrtí najbližších osôb (manžel, rodičia, deti), napriek celkovému pro ľudskému nastaveniu európskych hodnôt, drží na spodných limitoch, keď na druhej strane Európsky súd pre ľudské práva za spomínaný policajný zásah priznal nemajetkovú ujmu vo výške 20 tisíc eur. Autori tohto článku sú názoru, že objektívny základ pre stanovenie výšky odškodnenia za zničenie najbližších rodinných väzieb by mal byť s ohľadom na hierarchiu európskych aj vnútroštátnych spoločenských hodnôt stanovený v rozsahu 40 až 50 tisíc eur.

Záver

V súdnych konaniach zo strany komerčných poisťovní často zaznieva argument, že poškodení žalobcovia využívajú ekonomicky stabilný subjekt a zámerne si uplatňujú nadhodnotené finančné nároky. Z pohľadu udržania poisťného systému sa môže zdať suma v rozsahu 40 až 50 tisíc eur ako privysoká. Ak sa však pozrieme na túto sumu cez limit poisťného plnenia, ktorý je v zmysle § 7 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. nastavený na niekoľko miliónov eur, zistíme, že predstavuje iba minimálne percento zo stanoveného limitu. Komerčné poisťovne po rozhodnutí vo veci Haasová mali dostatok času na úpravu svojich poisťných podmienok tak, aby nebola ohrozená ich finančná situácia. Je jednoduché tvrdiť, že poškodení sa chcú obohatovať na úkor poisťovní a nezohľadňovať pritom fakt, že poškodení požadujú iba primeranú satisfakciu za stratu blízkej osoby. Domnievame sa, že nie je dôvod čiastky odškodnenia priznávať v neprímerane nízkych sumách, ale naopak, prijať také pravidlá, aby finančná kompenzácia bola vyvážením znehodnotených úzkych citových väzieb a zároveň sa v nej odzrkadľovala hierarchia spoločenských hodnôt, náhrady priznávané v iných prípadoch a v neposlednom rade, aby reagovala na vývoj ekonomiky a cien. Riešenie tejto situácie vidíme v prijatí obdobného rozhodnutia ako tomu bolo v Českej republike, ktoré nám dá jasnú odpoveď na otázku, ako stanoviť výšku nemajetkovej ujmy pri úmrtí najbližšej osoby (manžel, rodičia, deti), aby táto suma spĺňala predstavy o spravodlivosti a aby sa zároveň vymedzili hranice medzi jednotlivými náhradami nemajetkovej ujmy. ■

RESUMÉ

Výška nemajetkovej ujmy – hierarchia hodnôt

Autori sa v článku venujú problematike určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy v prípade úmrtia blízkej osoby (manžel/ka, rodičia, deti) pri dopravnej nehode. Keďže právna úprava ponecháva stanovenie jej výšky na voľnej úvahe súdu, v rozhodovacej praxi všeobecných súdov neexistuje jednotný prístup. Porovnaním s inými odškodneniami nemajetkovej ujmy a so zohľadnením hierarchie spoločenských hodnôt sa autori snažia objektivizovať základnú čiastku tejto kompenzácie, ktorá by bola modifikovateľná zákonnými a judikatórnymi kritériami.

SUMMARY

Amount of Non-Material Damage – Hierarchy of Values

The authors deal with the issue of determining the amount of compensation for non-material damage in the case of death of a close relative (spouse, parents, children) in a road accident. Due to the fact the legislation leaves the determination of the amount of compensation to the discretion of the court, there is no uniform approach in the decision-making practice of general courts. Making a comparison with other forms of compensating non-material damage and taking into account the hierarchy of social values, the authors aim to objectify the basic amount of such compensation, which could be modified by statutory and case-law criteria.

ZUSAMMENFASSUNG

Höhe des immateriellen Schadens – Wertordnung

Die Autoren widmen sich der Problematik der Feststellung des Ersatzes für einen immateriellen Schaden im Fall des Ablebens einer nahestehenden Person (Ehegatte/Ehegattin, Eltern, Kinder) beim Verkehrsunfall. Da die Rechtsregelung zur Bestimmung dessen Höhe dem freien Ermessen des Gerichtes überlassen wird, es besteht diesbezüglich bei der Entscheidungspraxis der allgemeinen Gerichte keine einheitliche Einstellung. Im Vergleich zu anderen Entschädigungen des immateriellen Schadens und bei Berücksichtigung der Ordnung von Gesellschaftswerten bemühen sich die Autoren, den grundlegenden Betrag dieser Kompensation, der durch gesetzliche und judikatorische Kriterien modifiziert wäre, zu objektivieren.

Reťazenie väzieb v trestnom konaní

Mgr. Peter Demovič

Jedným z aktuálnych problémov väzby v trestnom konaní je tzv. „reťazenie väzieb“, pri ktorom dochádza k zadržaniu obvineného bezprostredne po jeho prepustení z výkonu väzby v jednej trestnej veci a nezriedka aj k jeho opätovnému vzatiu do väzby v ďalšej trestnej veci.

Príspevok predkladá teoretické východiská skúmanej problematiky spoločne s ustanoveniami Trestného poriadku súvisiacimi so skúmaným problémom. Analyzuje známe, ako aj aktuálne prípady reťazenia väzieb, v ktorých Ústavný súd SR alebo Najvyšší súd SR konštatoval porušenie práv obvineného. V závere sa autor pokúsi identifikovať niekoľko všeobecných kritérií, ktoré naznačujú neprípustné reťazenie väzieb, ku ktorému dochádza zo strany orgánov činných v trestnom konaní.

Väzba je trestno-procesný inštitút, ktorým sa obvinený na základe rozhodnutia súdu dočasne zbavuje osobnej slobody s cieľom jeho zaistenia na účely trestného konania. Väzba predstavuje najintenzívnejší zásah do základných občianskych slobôd..., plní výlučne zaistovacia funkciu, nechápe sa ako opatrenie so sankčnými prvkami..., krajné a výnimočné opatrenie – ultima ratio..., nutné zlo trestného konania..., opatrenie fakultatívnej povahy..., pri uplatňovaní väzby treba rešpektovať zásadu primeranosti a zdržanlivosti..., treba prihliadať na použitie miernejších prostriedkov, ktorými možno dosiahnuť účel väzby, atď.¹

Prezentuje sa názor, že väzba býva často nadužívaná a slúžiaca len na účel zmeny postoja obvineného k vlastnému trestnému stíhaniu a získania priznania obvineného. Postup orgánov činných v trestnom konaní v súlade so základnými zásadami trestného konania, ustanoveniami o väzbe a spoločnom konaní je základným predpokladom zákonného a spravodlivého procesu.

Mgr. Peter Demovič
je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity, kde v súčasnosti pokračuje v štúdiu ako externý doktorand v odbore trestné právo.

Zaujíma sa o trestné právo procesné ako aj o problematiku extrémizmu.

¹ Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. 2. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2019, dostupné na www.beck-online.sk.

1. Reťazenie väzieb v rozhodovacej činnosti súdov

Pri odhaľovaní a objasňovaní najzávažnejších foriem kriminality, najmä trestných činov korupcie a organizovanej kriminality, dochádza často k „postupnému“ odhaľovaniu trestnej činnosti obvineného. Týka sa to najmä trestných stíhaní, v ktorých trestnú činnosť odhaľujú osoby označované ako tzv. spolupracujúce osoby, kajúncnici alebo spolupracujúci obvinení. Práve pri objasňovaní tejto trestnej činnosti môže vzniknúť potreba postupného vznášania obvinení v ďalších (nových) trestných veciach obvineného a v prípade existencie väzobných dôvodov aj potreba podať návrh na vzatie obvineného do väzby.

Samotný pojem reťazenia väzieb Trestný poriadok neupravuje. Vyplýval z aplikačnej praxe a rozhodovacej činnosti súdov.

Režazenie väzieb je stav, kedy je väzobne stíhaný obvinený prepustený z výkonu väzby a bezprostredne po prepustení opäť zadržaný a vzatý opäť do väzby v inej trestnej veci. Dôvody prepustenia z predchádzajúcej väzby môžu byť rôzne, najčastejšie je to uplynutie maximálnej lehoty väzby,² prípadne prepustenie z iných dôvodov (pominuli dôvody väzby, oslobodenie spod obžaloby, nahradenie väzby miernejšími prostriedkami a pod.).

Podstatné je, aby bol obvinený vzatý do väzby v inej trestnej veci, pretože znovu vzatie obvineného v rovnakej trestnej veci upravuje Trestný poriadok ako tzv. opätovnú väzbu.³ V prípadoch opätovnej väzby už nepostačuje existencia konkrétnej skutočnosti odôvodňujúcej obavu z konania podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku, ale musí nastať niektorý z dôvodov uvedených v § 71 ods. 3 písm. a až f, Trestného poriadku.⁴

Predpokladom vzatia obvineného do väzby potom, ako bol z predchádzajúcej väzby prepustený, je výhradne splnenie formálnych a materiálnych podmienok väzby. Formálnou podmienkou je existencia zákonného a dôvodného uznesenia o vznesení obvinenia. Materiálnu podmienku tvoria skutkové okolnosti vzatia do väzby a existencia niektorého z väzobných dôvodov.⁵ V prípade ďalšieho (dlhšieho) trvania väzby musí byť splnená podmienka, že vo veci sa musí postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.⁶ Výkon predchádzajúcej väzby nemôže byť teda prekážkou opätovného vzatia obvineného do väzby v inej trestnej veci, pretože to žiaden zákonný predpis ani slovenská a európska judikatúra nevylučuje. Pri rozhodovaní o vzatí obvineného do väzby je potrebné prihliadať vždy na konkrétne okolnosti prípadu. Okolnosť, že obvinený v inej trestnej veci už väzbu vykonával, môže však silu väzobných dôvodov oslabovať.⁷ Z rozhodovacej činnosti súdov teda vyplýva, že aj keď väzba obvineného trvá kumulovane dlhú dobu, prípustnosť alebo neprípustnosť režazenia väzieb závisí od okolností každého jednotlivého prípadu.⁸

Ak by sa aj pripustila možnosť, že osobu nemožno po uplynutí predchádzajúcej väzby (najmä keď sa vyčerpala maximálna lehota väzby) vziať v inej trestnej veci do väzby, aj keď by boli naplnené formálne a materiálne podmienky väzby, mohlo by dôjsť k takej situácii, že do doby než by bola osoba právoplatne odsúdená na nepodmienečný trest odňatia slobody a vo výkone trestu, mohla by páchať trestnú činnosť s vedomím, že aj v prípade jej zadržania by nemohla byť vzatá do väzby a musela by byť prepustená na slobodu.⁹ Ak by bola uvedená možnosť skutočne možná, vytvorila by sa pre osobu obvineného určitá „väzobná imunita,“ v rámci ktorej by nemohol byť za inú trestnú činnosť vzatý do väzby aj pri splnení formálnych a materiálnych podmienok. Takýto výklad by popieral samotný účel trestného konania.

Aplikačná prax chápe režazenie väzieb ako len také konanie, kedy je obvinený (obžalovaný), po uplynutí maximálnej lehoty trvania väzby v jednej veci, (účelovo) vzatý do väzby v inej (ďalšej) trestnej veci, kde plynie nová (samostatná) lehota väzby od začiatku.¹⁰

Tu sa javí slovo „účelovo“ ako kľúčové. Účelovosť bude spočívať v obchádzaní ustanovení Trestného poriadku, najmä jeho základných zásad,¹¹ ustanovení o spoločnom konaní¹² ako aj ustanovení upravujúcich väzbu.¹³ Obchádzanie spomínaných ustanovení Trestného poriadku je nesprávnou a nezdravou praxou orgánov činných v trestnom konaní, ktoré možno označiť aj ako svojvoľné. Základným prvkom zákonnosti obmedzenia osobnej slobody podľa Dohovoru je absencia svojvôle. Žiadne zadržanie, ktoré sa zakladá na svojvôli, nemožno považovať za žiadnych okolností za zákonné. Nestačí, že obmedzenie osobnej slobody je v súlade s vnútroštátnym právom, ale musí byť takisto nevyhnutné za daných okolností.¹⁴

Za svojvoľnú označil EŠLP väzbu sťažovateľa vo veci Yegorov proti Slovenskej republike. V sťažnosti rovnakého sťažovateľa Ústavný súd SR nálezom rozhodol o porušení práva obvineného na osobnú slobodu a v náleze konštatoval, že *ustanovenie Trestného poriadku upravujúce celkovú lehotu väzby nemožno vykladať tak, že orgány činné v trestnom konaní a následne všeobecné súdy sú oprávnené držať obvineného vo väzbe pre každý z trestných činov, z ktorých je obvinený, samostatne či izolovane, a to po maximálnu dobu. Takýto prístup by mohol mať za následok, že obvinený by mohol byť v súvislosti s jedným trestným konaním vzatý do väzby až po maximálnu dobu určenú Trestným poriadkom. V prípade uplynutia maximálnej lehoty väzby, resp. pokiaľ by došlo z rôznych dôvodov k jeho prepusteniu, mohol by byť vzatý do väzby pre iný trestný čin, kedy by začala plynúť nová maximálna lehota stanovená pre ďalšiu väzbu, v dôsledku čoho by obvinený mohol stráviť aj celý zvyšok života vo väzbe*

2 Podľa § 76 ods. 6 alebo § 76 ods. 7 Trestného poriadku.

3 § 71 ods. 3. Trestného poriadku.

4 Čentéš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol.: Trestný poriadok I. § 1 – 195. Bratislava: C. H. Beck, 2021, dostupné na www.beck-online.sk.

5 Tamže.

6 Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. ÚS II. ÚS 375/2020, zo dňa 27. 8. 2020.

7 Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 630/2014, zo dňa 21. 10. 2014 alebo II. ÚS 135/2016, IV. ÚS 288/2021.

8 Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 314/2012.

9 Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Tost 35/2017, zo dňa 9. 10. 2017.

K tomu porovnaj: VOJTUŠ, F.: Režazenie väzieb. Justičná revue 70, 2018, č. 2, s. 196 – 210.

10 Uznesenie sudcu pre prípravne konanie ŠTS v Pezinku, sp. zn. 11/Tp/4/2022 – tvrdenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry. K tomu porovnaj Uznesenie Ústavného súdu II. ÚS 375/2020 z 27. 8. 2020: „Podstatou skúmania je dôsledne sa vysporiadať s ústavným predpokladom trvania väzby len v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas a najmä zabrániť v rámci súdneho dozoru tomu, aby dochádzalo k tzv. režazeniu väzieb (konkrétne aby obvinený nebol opakovane účelovo braný do väzby tak, že po skončení väzby v inej trestnej veci sa mu buď nanovo vznesie obvinenie za novú trestnú činnosť, alebo za trestnú činnosť, za ktorú je už dlhšiu dobu stí-

haný a bude podaný ďalší návrh na jeho vzatie do väzby).“

- 11 Najmä zásadu zákonnosti, zásadu primeranosti, zásadu prezumpcie neviny, zásadu rýchlosti konania.
- 12 §18, §19 a §21 Trestného poriadku.
- 13 §71 a nasl. Trestného poriadku.
- 14 Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. 2. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2019, dostupné na www.beck-online.sk.
- 15 Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 47/2013, zo dňa 5. 6. 2013.
- 16 Kemmache v. Francúzsko, Kuc v. Poľsko In: Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. 2. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2019, dostupné na www.beck-online.sk.
- 17 Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 55/98, zo dňa 18. 10. 2001.
- 18 Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Tost 22/2015, zo dňa 15. 7. 2015.
- 19 ŠIMOVIČEK I. a kol.: Trestné právo procesné. 3. vydanie. Plzeň : Aleš Čeněk, 2019, s. 79.
- 20 Jelínek, J. a kolektiv: Trestní právo procesní. 6. vydání. Praha : Leges, 2021, s. 219.

bez toho, že by bolo vydané rozhodnutie súdu o jeho vine; takýto postup nelegitimizuje záujem verejný záujem.¹⁵

Výkon predchádzajúcej väzby nie je síce prekážkou znovu vzatia do väzby v inej trestnej veci, vytvára však pre súdy určitý limit pri opätovnom rozhodovaní o väzbe. Ak je obvinený vo väzbe počas dvoch alebo viacerých samostatných období, tieto je pre posúdenie primeranosti väzby podľa Dohovoru treba kumulovať.¹⁶ Trestné stíhanie obvineného v dvoch samostatných konaniach, kde v jednom je stíhaný väzobne, znamená obmedzenie jeho osobnej slobody aj v druhom z nich. Preto sú orgány činné v trestnom konaní (ďalej aj ako „OČTK“) povinné postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením aj v druhom trestnom stíhaní. Uvedená povinnosť orgánov činných v trestnom konaní vyplýva zo základných zásad trestného konania.¹⁷

Bezprostredné opakované zadržanie obvineného po prepustení z väzby ako aj výkon predchádzajúcej väzby sú skutočnosťami, na ktoré by mal sudca pri rozhodovaní o väzbe obvineného prihliadať. Povinnosťou sudcu pri rozhodovaní o vzatí obvineného do väzby je vždy komplexne skúmať naplnenosť zákonných podmienok väzby (formálne i materiálne) a to nielen vo vzťahu k aktuálnej väzbe. V rámci skúmania materiálnych podmienok by mal sudca zohľadniť dĺžku predchádzajúcich väzieb a okolností, za ktorých bolo o nich rozhodované, a to, že obvinený bol vzatý do väzby vždy v bezprostrednej časovej nadväznosti po skončení predchádzajúcich trestných stíhaní bez odsudzujúceho rozsudku a následným prepustením z väzby.¹⁸

2. Vplyv ustanovení trestného poriadku o spoločnom konaní na reťazenie väzieb

O všetkých trestných činoch toho istého obvineného a proti všetkým obvineným, ktorých trestné činy spolu súvisia sa môže vykonať spoločné konanie, ak to zrejme nebude brániť ukončeniu veci v primeranej lehote. Vylúčiť vec zo spoločného konania je možné z dôležitých dôvodov alebo z dôvodu urýchlenia trestného konania. Práve vylúčením veci zo spoločného konania sa z jednej trestnej veci obvineného stáva „iná trestná vec“, čo môže mať zásadný vplyv na celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody obvineného.

Zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) upravoval, že spoločné konanie sa vykonávalo obligatórne. Vylúčiť vec zo spoločného konania bolo možné podobne, ako je to upravené v súčasnom Trestnom poriadku. Zákom č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok sa ustúpilo od obligatórnosti spoločného konania a uprednostnila sa rýchlosť konania, konkrétne požiadavka na ukončenie veci v primeranej lehote.¹⁹ V zmysle českej právnej úpravy spoločného konania, trestné veci, ktoré spolu súvisia majú byť z dôvodu hospodárnosti konania a náležitého objasnenia skutku riešené spoločne v jednom trestnom konaní.²⁰

Ukončenie veci v primeranej lehote možno odvodiť od § 2 ods. 7 TP a § 209 ods. 2 Trestného poriadku. Podľa § 209 ods. 2 Trestného poriadku je potrebné skončiť vyšetrovanie obzvlášť závažného zločinu do šiestich mesiacov od vznesenia obvinenia, v ostatných prípadoch (zločiny) do štyroch mesiacov, samozrejme, s prihliadnutím na závažnosť a okolnosti každého konkrétneho prípadu.

Opakované vylučovanie vecí zo spoločného na samostatné konanie môže mať za následok viacnásobné výsluchy osôb v procesnom postavení obvinených a svedkov, resp. naopak. Takýto postup môže spôsobiť výrazné prieťahy v konaní a tým aj (účelovo) predlžovať trvanie väzby. Rozhodnutie orgánov činných v trestnom konaní o vylúčení veci na samostatné konanie musí byť pre súd signálom, aby pri rozhodovaní o väzbe bol osobitne ostražitý pri skúmaní naplnenia nielen formálnych, ale najmä materiálnych podmienok so zreteľom na to, či vylučovanie veci na samostatné konanie nemá charakter neprocesnej účelovosti a nespôsobuje i prieťahy v konaní. Pri každom rozhodovaní o väzbe je nutné z hľadiska celkového trvania lehoty väzby prihliadať aj na to, ako keby všetky formálne vylúčené trestné veci na samostatné konania, v ktorých bol obvinený bezprostredne po sebe vo väzbe, sa viedli v spoločnom konaní. Pokiaľ by sa pripustil iný výklad, teoreticky by obvinený pri viacerých

samostatných trestných konaniach mohol byť vo väzbe aj celý život, napr. pri obzvlášť závažnom zločine.²¹

3. Režazenie väzieb v aplikačnej praxi

Známe prípady režazenia väzieb majú spoločné znaky – mediálne známe kauzy, v ktorých išlo o vyšetrovanie závažnej trestnej činnosti a z toho vyplývajúci tlak verejnosti na činnosť OČTK, dokazovanie založené na výpovediach spolupracujúcich obvinených, vykresľovanie obvinených v negatívnom svetle napriek absencii odsudzujúceho rozsudku a podobne. Východiskami v uvedených prípadoch môžu byť situácie kedy:

- obvinený je trestne stíhaný za zločin alebo obzvlášť závažný zločin (ďalej ako „OZZ“), v tejto veci je aj stíhaný väzobne,
- za súčasnej existencie prvej situácie je obvinenému vznesené ďalšie obvinenie pre menej závažný skutok (prečin), ktorý je vylúčený zo spoločného konania,
- za súčasnej existencie prvej situácie OČTK v štádiu začatím trestného stíhania preverujú ďalšie podozrenia z trestnej činnosti obvineného, pričom k vzneseniu obvinenia nedôjde, alebo je obvinenie vznesené krátko pred prepustením z väzby v prvom prípade.

Najznámejší prípad režazenia väzieb je prípad V. Yegorova, ktorý bol označovaný za hlavu ukrajinsko-slovenskej zločineckej skupiny. Bol trestne stíhaný za rôznorodú trestnú činnosť, vrátane objednávky vraždy. Jeho osobná sloboda bola obmedzená viac ako 10 rokov, pričom vždy bezprostredne potom, čo bol z jednej väzby prepustený, bol zadržaný a opäť vzatý do väzby. V rámci uvedeného obdobia bol právoplatne odsúdený len v jednom prípade legalizácie príjmov z trestnej činnosti. O jeho sťažnosti rozhodol ústavný súd nálezom,²² v ktorom konštatoval porušenie sťažovateľovho práva na osobnú slobodu. Ďalšiu sťažnosť posudzoval aj ESLP,²³ v ktorej Yegorov namietal svojvoľnosť a neprímeranú dĺžku väzby. Súd konštatoval, že jeho väzba bola svojvoľná, nekonštatoval však, že dĺžka väzby bola neprímeraná.

V druhom prípade bola obvinená po 12-mesačnej väzbe prepustená na slobodu, pričom väzba jej bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka, prijatím peňažnej záruky a uložením primeraných povinností a obmedzení vrátane elektronického monitorovania. Bezprostredne po prepustení bola opäť zadržaná s návrhom na vzatie do väzby. Sudca pre prípravné konanie okresného súdu obvinenú prepustil zo zadržania na slobodu. Do väzby obvinenú vzal až krajský súd z dôvodov kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1, písm. b) Trestného poriadku. Vo väzbe bola tri mesiace,²⁴ následne ju príkazom prokurátora prepustili na slobodu.

Obvinená podala ústavnú sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom,²⁵ že rozhodnutím krajského súdu o vzatí do väzby bolo porušené jej právo na osobnú slobodu.

Ústavný súd konštatoval, že krajský súd **dôvody kolúznej väzby** u obvinenej odôvodnil **všeobecne, nepresvedčivo a vágne**, keď konštatoval, že „... kolúzneho správania by sa mohla dopustiť vo vzťahu k obvineným, ktorí sú stíhaní na slobode, resp. svedkom, ktorí sa nachádzajú na slobode.“²⁶ V tejto súvislosti nepochyboval o účelovosti vzatia obvinenej do väzby, keďže prokurátor a ani krajský súd nedokázal špecifikovať žiadne konkrétne osoby (najmä z dôvodu ich neexistencie), ktoré by mohla obvinená ovplyvňovať. Z okolností prípadu totiž vyplývalo, že viacerí svedkovia a spoluobvinení už vypočutí boli, ďalší spoluobvinení boli buď vo výkone trestu alebo vo výkone väzby v inej trestnej veci. Ďalej dôvodil, že krajský súd v žiadnom smere neprihliadol na skutočnosť, že obvinenej boli po prepustení z predchádzajúcej väzby uložené povinnosti a obmedzenia, dohľad probačného a mediačného úradníka ako aj elektronický monitoring, čo značne znižovalo riziko možnej kolúzie do budúcnosti. Taktiež súd neprihliadol na výkon predchádzajúcej 12-mesačnej väzby a k možnostiam nahradenia ďalšej väzby u obvinenej.

V treťom prípade bolo vedené trestné stíhanie pre prečin, pričom Trestný poriadok pripúšťa celkovú lehotu väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom maximálne v trvaní dvanásť mesiacov, pričom z tejto lehoty pripadá na prípravné konanie najviac 7 mesiacov. K zadržaniu obvineného došlo okamžite po prepustení z väzby, ktorá

21 Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 1 Tost 22/2015, zo dňa 15. 7. 2015. Podobne aj uznesenie Ústavného súdu sp.zn. III. ÚS 675/2021, zo dňa 30. 11. 2021.

22 Nález Ústavného súdu SR, sp.zn. I. ÚS 47/2013, zo dňa 5. 6. 2013.

23 Yegorov proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 27112/11, rozsudok z 2. 6. 2015.

24 Od 4. 3. 2021 do 26. 5. 2021.

25 Nález Ústavného súdu SR, sp.zn. III. ÚS 347/2021, zo dňa 14. 10. 2021.

26 Uznesenie Krajského súdu v Trnave, sp.zn. 5Tpo/300/2021, zo dňa 15. 3. 2021.

trvala vyše 19 mesiacov, pričom pre posúdenie dôvodnosti väzobného stíhania a jeho dĺžky v tejto trestnej veci je irelevantné, z akých dôvodov bola väzba obvineného v inej trestnej veci skončená. Ak by bol obvinený v tejto veci okamžite po vznesení obvinenia vzatý do väzby, lehota väzby by mu už dávno uplynula. Sudca pre prípravné konanie následne skúmal, či trestné stíhanie obvineného prebiehalo plynulo a bez prieťahov. V danej trestnej veci však došlo k prieťahom v konaní, ktoré nezavinil obvinený, v trvaní viac ako 7 mesiacov (nečinnosť). Sudca dôvodil, že dôvodom väzobného stíhania obvineného vo veci, kde je stíhaný pre prečin nemôže byť naprávanie pochybení v inej trestnej veci, kde je trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin.

Sudca pre prípravné konanie uzavrel, že väzobné stíhanie obvineného v tejto trestnej veci, v ktorej je stíhaný pre prečin, a v ktorej boli zistené prieťahy, by predstavoval neoprávnený a neprípustný zásah do ústavou garantovaného práva na osobnú slobodu, keďže navrhované väzobné stíhanie by malo nasledovať bezprostredne po výkone väzby obvineného v inej zbíhajúcej trestnej veci, ktorá trvala vyše 19 mesiacov.²⁷

Odvolačij Najvyšší súd SR zamietol sťažnosť prokurátora a obvineného do väzby nevezal, no s dôvodmi sudcu pre prípravné konanie sa stotožnil len čiastočne. K obave z možného kolúzneho konania obvineného konštatoval, že OČTK počas takmer ôsmich mesiacov, kedy bol obvinený obmedzený na osobnej slobode, nevykonali žiadne úkony, ktorými by mohli vec objasniť, a preto sa argumentácia o možnom kolúznom správaní obvineného javí ako abstraktná. Nestotožnil sa však s úvahami sudcu pre prípravné konanie, že vyšetrovacie orgány musia u väzobne stíhaných obvinených postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením aj vo veciach, pre ktoré nie sú vo väzbe. Podľa názoru najvyššieho súdu takáto povinnosť z ustanovení Trestného poriadku nevyplýva. Zvýšené nároky na urýchlené vyšetrovanie sa viažu len na skutky, pre ktoré je obvinený vo väzbe, preto vyšetrovacie orgány mali postupovať plynulo bez prieťahov, rozhodne nie prednostne a urýchlene. K možnému vyčerpaniu lehoty väzby v tomto prípade (7 mesiacov za prečin), dodal, že úvahy sudcu pre prípravné konanie sú nesprávne a ak by konanie nebolo poznačené prieťahmi, obvinený by mohol byť vzatý do väzby aj po uplynutí tejto lehoty a nešlo by o neprípustné reťazenie väzieb.²⁸ Odvolačij súd teda uzavrel, že po tak dlhom čase, ktorý strávil obvinený vo väzbe v inej trestnej veci, bolo možné ukončiť aj posudzovanú trestnú vec a pokiaľ sa tak nestalo, potom ďalšie väzobné stíhanie nemožno považovať za primerané.²⁹

27 Uznesenie sudcu pre prípravné konanie ŠTS o nevezatí obvineného do väzby, sp. zn. 11Tp/4/2022.

28 K tomu porovnaj: Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Tost/22/2015, zo dňa 15. 7. 2015, s. 9 – 10.

29 Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Tostš/2/2022, zo dňa 18. 3. 2022.

4. Závěry a zhrnutie

Možno zhrnúť, že už samotný fakt, že bol obvinený v inej trestnej veci opätovne zadržaný bezprostredne po tom, ako bol z predchádzajúcej väzby prepustený, musí byť pre sudcu pre prípravné konanie rozhodujúceho o väzbe obvineného dostatočným signálom, aby v rámci rozhodovania o väzbe **dôsledne skúmal všetky okolnosti posudzovanej trestnej veci.**

Znovu vzatie obvineného do väzby v inej trestnej veci po tom, ako bol z predchádzajúcej väzby z akéhokoľvek dôvodu prepustený, **je možné.** Neodporujú tomu ustanovenia Trestného poriadku ani relevantná judikatúra súdov. Ak by bola nemožnosť vzatia do väzby v čase po prepustení z väzby prípustná, vytvorila by sa pre obvineného určitá „väzobná imunita,“ v rámci ktorej by nemohol byť za inú trestnú činnosť vzatý do väzby aj pri splnení formálnych a materiálnych podmienok. Takýto výklad by popieral samotný účel trestného konania. Limitom pri rozhodovaní o väzbe obvineného, z pohľadu trvania väzby, je povinnosť sudcu prihliadať aj na to, ako keby všetky formálne vylúčené trestné veci na samostatné konania, v ktorých bol bezprostredne po sebe vo väzbe, sa viedli v spoločnom konaní v zmysle § 18 ods. 1 Trestného poriadku.

Nepripustnosť reťazenia väzieb nastáva najmä vtedy, ak bol obvinený bezprostredne po prepustení z väzby v jednej trestnej veci (po uplynutí maximálnej lehoty väzby), účelovo (svojevoľne) vzatý do väzby v inej trestnej veci, kde plynie nová lehota väzby od začiatku, a to aj opakovane.

K potrebe vyčerpania maximálnej lehoty väzby vyplývajú z rozhodovacej činnosti súdov dve argumentačné línie. Podľa prvej, žiadne ustanovenie Trestného poriadku nebráni tomu,

aby bol obvinený aj po vyčerpaní maximálnej lehoty väzby v jednej trestnej veci, znovu vzatý do väzby v inej trestnej veci, kde by mu plynula lehota od začiatku, samozrejme, za súčasného naplnenia formálnych a materiálnych podmienok väzby. Podľa druhej, žiaden verejný záujem nelegitimizuje držať obvineného pri viacerých trestných stíhaniach vo väzbe separátne v každom z nich až po maximálnu dobu, pričom je potrebné posudzovať všetky formálne vylúčené trestné veci, v ktorých bol obvinený bezprostredne vo väzbe podľa toho, ako by sa viedli v spoločnom konaní.

Podľa nášho názoru je bez významu, či obvinený predchádzajúcu väzbu vykonal v maximálnej lehote v zmysle § 76 ods. 6 Trestného poriadku alebo nie. Vyčerpanie maximálnej lehoty väzby môže naznačovať nečinnosť či prieťahy, pričom znovu vzatie obvineného do väzby v inej trestnej veci, by mohlo pomôcť tieto zhojiť alebo inak uľahčiť vyšetrovanie. Ustanovenia o maximálnej lehote väzby nemožno vykladať tak, že oprávňujú vyšetrovacie orgány či súd držať obvineného po celú túto dobu vo väzbe. Väzba môže trvať len nevyhnutnú dobu a je vždy fakultatívnej povahy. Trestné stíhanie obvineného na slobode je pravidlo, väzba je výnimka z pravidla.

Za dôvod neprípustnosti rešazenia väzieb považujeme práve existenciu účelovosti a svojvôle v postupoch vyšetrovacích orgánov. Účelovosť alebo svojvoľnosť môže mať svoj odraz najmä:

1. **v odôvodnení väzobných dôvodov** – dôvody väzby sú vyjadrené všeobecne, nepresvedčivo, frázovito a vágne, prípadne väzobné dôvody neexistujú už v čase podania návrhu na vzatie obvineného do väzby. V prípadoch kolúzne väzby **neexistuje okruh osôb**, na ktoré by mohol obvinený pôsobiť (z vyšetrovacieho spisu vyplýva, že boli buď vypočítané alebo sú vo väzbe), alebo **predmet** (vec, listina), ohrozený možným kolúznym správaním sa obvineného. Na kolúznu väzbu nepostačuje fakt, že kolúzne správanie je obsiahnuté v skutku, pre ktorý je proti obvinenému vedené trestné stíhanie.³⁰ Pri preventívnej väzbe je neprijateľné, ak dôvodom väzby je len samotné podozrenie zo spáchania trestných činov, pre ktoré bolo vznesené obvinenie. Druh, charakter, rozsah, či závažnosť trestnej činnosti nemôžu byť dôvodom preventívnej väzby, pokiaľ nie je naplnená dispozícia tejto právnej normy.³¹
2. **v nečinnosti OČTK alebo prieťahoch v konaní** – účelovosť konania orgánov činných v trestnom konaní v trestných veciach spočíva v tom, že nepostupujú s náležitou starostlivosťou a rýchlosťou, prípadne nekonajú vôbec, čím dochádza k prieťahom, ktoré nespôsobil obvinený, najmä ak bolo možné procesné úkony vykonávať aj v priebehu predchádzajúcej väzby. Prieťahy v konaní môžu vzniknúť aj v dôsledku účelového vylúčovania vecí na samostatné konanie a následnému opakovaniu procesných úkonov. Na ťarchu obvineného nemožno pripisovať, že štát nezabezpečí dostatok materiálnych, či personálnych prostriedkov na to, aby trestné stíhanie obvinených prebiehalo plynulo a bez prieťahov, navyše, ak ide o vec skutkovo a právne nenáročnú. Za účelové nemožno považovať prieťahy, ktoré spôsobil obvinený podávaním neodôvodnených podaní (napr. opakované neodôvodnené žiadosti o preskúmanie postupu policajta alebo podávanie trestných oznámení na vyšetrovateľa).
3. **vo vznesení obvinenia v ďalšej trestnej veci tesne pred prepustením z väzby** – alternatívne, v paralelne vedenom trestnom stíhaní (v ktorom bolo obvinenému vznesené obvinenie) za menej závažnú vec vylúčenom na samostatné konanie. Tieto okolnosti by mohli nasvedčovať, že takéto trestné stíhanie si OČTK nechávajú „v zálohe“, práve pre prípad nečakaného prepustenia obvineného z väzby v predchádzajúcej trestnej veci.

Záver

Rešazenie väzieb nemožno považovať za bežnú súčasť trestného konania. Trestný poriadok tento pojem ani neupravuje. Vystal z rozhodovacej činnosti súdov pri prejednávaní najzávažnejších foriem trestnej činnosti.

Za zákaz rešazenia väzieb možno považovať, ak bol obvinený bezprostredne po prepustení z väzby v jednej veci účelovo vzatý do väzby v inej trestnej veci, kde plynie nová lehota

30 Primerane k tomu:

Nález Ústavného súdu SR
sp. zn. III. ÚS 33/2021,
III. ÚS 347/2021,
Uznesenie sudcu pre prípravné
konanie ŠTS v Pezinku,
sp. zn. 11Tp/4/22.

31 Nález Ústavného súdu SR
sp. zn. III. ÚS 33/2021.

väzby od začiatku. Svojevôľa alebo účelovosť v postupoch vyšetrovacích orgánov môže nájsť svoj odraz napríklad vo všeobecnom, frázovitom alebo vágnom odôvodnení väzobných dôvodov, v príbehoch alebo celkovej nečinnosti vyšetrovacích orgánov vo veci, v ktorej žiadajú pre obvineného väzbu, či účelovom vznesení obvinenia pred prepustením z väzby alebo kombináciou uvedených kritérií.

Vzhľadom na samotnú povahu väzby, ako najzávažnejší zásah do osobnej slobody osoby, prostriedku ultima ratio, či nutného zla trestného konania je nanajvýš dôležité, aby v konaní orgánov činných v trestnom konaní absentovala účelovosť či svojevôľa.

Za správny možno považovať len postup, v rámci ktorého sudca pre prípravné konanie pri rozhodovaní o väzbe obvineného posúdi všetky okolnosti prípadu a súvisiacej trestnej činnosti obvineného vo vzájomnej súvislosti, za súčasnej aplikácie naznačenej judikatúry súdov týkajúcej sa rešazenia väzieb. Len tak možno dospieť k zákonnému a spravodlivému rozhodnutiu, v rámci ktorého by bolo nevzatie obvineného do väzby následkom za zistené pochybenia zo strany vyšetrovacích orgánov.

Pozitívne možno vnímať aktuálnu rozhodovacu činnosť súdov vo väzobných veciach obvinených, ktorí boli po predchádzajúcej väzbe opäť zadržaní s návrhom na vzatie do väzby. Len posúdenie všetkých okolností trestnej veci obvineného vo vzájomnej súvislosti a nie izolovane môže dať odpoveď, či bolo konanie zo strany OČTK svojoľné alebo nie. ■

RESUMÉ

Rešazenie väzieb v trestnom konaní

Autor v predloženom príspevku približuje aktuálny problém trestného konania súvisiaci s inštitútom väzby. Rešazenie väzieb, alebo tzv. „otočenie“ prepusteného obvineného pred Ústavom na výkon väzby je známe najmä z prípadov závažnej trestnej činnosti. Cieľom predloženého príspevku je na základe právnej teórie a poznatkov získaných analýzou súdnych rozhodnutí vo veciach týkajúcich sa rešazenia väzieb vymedziť, kedy je rešazenie väzieb možné, a kedy by mal platiť „zákaz rešazenia väzieb“. Autor poukazuje na niekoľko známych prípadov rešazenia väzieb, v ktorých sudy konštatovali porušenie práv obvineného.

SUMMARY

Chain Remands in Criminal Proceedings

The author deals with the topical issue of criminal proceedings related to the concept of detention. Chain remands or the so-called “re-arresting” of an accused in front of a penitentiary immediately upon being released are known mainly in serious crime cases. The article aims to define – on the basis of legal theory and knowledge acquired from the analysis of court decisions in cases related to chain remands – when the chain remand is possible and when a “ban on chain remand” should apply. The author highlights several well-known cases of chain remands in which the courts ruled on the violation of the accused’s rights.

ZUSAMMENFASSUNG

Ketten von Haft im Strafverfahren

Der Autor erklärt im Artikel näher das aktuelle Problem des Strafverfahrens im Zusammenhang mit dem Instrument der Haft. Das Ketten von Haft oder die sogenannte „Umkehrung“ des entlassenen Beschuldigten vor der Justizanstalt ist insbesondere in Fällen einer schweren strafbaren Tathandlung bekannt. Das Ziel des vorliegenden Beitrages ist, aufgrund der Rechtstheorie und der Erkenntnisse, erworben durch Analyse von Gerichtsentscheidungen in Sachen hinsichtlich des Kettens von Haft, abzugrenzen, wann das Ketten von Haft möglich ist und wann das „Verbot des Haftkettens“ gelten sollte. Der Autor verweist auf einige bekannte Fälle des Haftkettens, in denen Gerichte die Verletzung der Rechte des Beschuldigten festgestellt haben.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Vzdanie sa predkupného práva v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka

Za splnenie si povinnosti spoluvlastníka v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka nie je možné považovať, ak dôjde k ponuke na kúpu v inej forme, ako to vyžaduje zákon. Podielový spoluvlastník sa nemôže svojho predkupného práva v prípade nehnuteľnosti vzdať konkludentne.

*Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/46/2020
zo dňa 30. júna 2022*

Dotknuté ustanovenie:

– § 140 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.

Krajský súd dovolaním napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bola zamietnutá žaloba o určenie, že časť zámennej zmluvy je relatívne neplatná z titulu, že žalobkyňa ako podielovej spoluvlastníčke nebolo ponúknuté predkupné právo k nehnuteľnosti.

Odvolací súd poukázal na to, že nebolo možné vyhovieť návrhu žalobkyne o určenie čiastočnej neplatnosti spornej zámennej zmluvy, keďže napadnuté ustanovenia neboli obsahovo oddeliteľné od zostávajúcej časti právneho úkonu. Odvolací súd mal zároveň za to, že žalobkyňa sa konkludentne vzdala svojho zákonného predkupného práva, keď uzatretím zmluvy o budúcej zmluve, ako aj zmluvy o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva so žalovanými v 2. a 3. rade dala najavo, že so stavom po zámennej zmluve súhlasí, tento stav rešpektovala, a teda konkludentným spôsobom prejavila, že nemá záujem uplatniť svoje zákonné predkupné právo.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa vymedzila právnu otázku vo vzťahu k posúdeniu porušenia predkupného práva podľa § 140 OZ.¹ Podľa názoru žalobkyne za splnenie ponukovej povinnosti možno považovať iba to, ak spoluvlastník ponúkne prevod spoluvlastníckeho podielu ostatným spoluvlastníkom riadne, teda ak má ponuka obsahové náležitosti predpokladané zákonom a ak bola doručená spoluvlastníkovi. Argumentácia súdov, že žalobkyňa mala vedomosť o zámennej zmluve, nemôže podľa jej názoru preukazovať splnenie zákonnej povinnosti ponúknutia predkupného práva vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť.

Dovolateľa, ktorý vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 CSP, zaťažuje povinnosť zadefinovať tzv. dovolaciu otázku, ktorú odvolací súd riešil nesprávne a zároveň uviesť, ktorý

¹ Podľa § 140 Občianskeho zákonníka:

Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

2 Podľa § 429 ods. 1 CSP:

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

3 Podľa § 421 ods. 1 CSP:

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

4 Podľa § 605 Občianskeho zákonníka:

Ak nie je dohodnutá doba, dokedy sa má predaj uskutočniť, musí oprávnená osoba vyplatiť hnutelnosť do ôsmich dní, nehnuteľnosť do dvoch mesiacov po ponuke. Ak táto doba uplynie márne, predkupné právo zanikne. Ponuka sa vykoná ohlásením všetkých podmienok; ak ide o nehnuteľnosť, musí byť ponuka písomná.

5 Podľa § 41 Občianskeho zákonníka:

Ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

6 Podľa § 447 písm. f) CSP:

Dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

z predpokladov uvedených v tomto ustanovení zakladá prípustnosť ním podaného dovolania. Tejto požiadavke zodpovedá i povinnosť vyjadrená v § 429 CSP² v spojení s čl. 11 ods. 2 Základných princípov CSP.

Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP³ je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

Krucialny dôvod, pre ktorý nebolo vyhovené žalobe, v danom prípade nespočíval v riešení otázky porušenia predkupného práva, ale dôvodom bolo, že dovolateľka sa domáhala určenia čiastočnej neplatnosti zámennej zmluvy. Je síce pravdou, že súdy sa zaoberali aj porušením predkupného práva, ale skutočnosť, že dospeli k záveru o neporušení predkupného práva dovolateľky, nebola dôvodom zamietnutia jej žaloby.

Vzhľadom na to, že dovolateľka v dovolaní nevymedzila právnu otázku, na ktorej založil svoje rozhodnutie odvolací súd, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie v tejto časti nie je procesne prípustné.

Dovolací súd aj napriek uvedenému považoval za potrebné vyjadriť sa k otázke možného konkludentného vzdania sa predkupného práva podielovým spoluvlastníkom. Ustanovenie § 140 OZ upravuje zákonné predkupné právo spoluvlastníkov, pričom zmluvné predkupné právo je upravené v § 602 a nasl. OZ a táto právna úprava sa použije subsidiárne v zmysle § 853 OZ všade tam, kde predkupné právo ustanovené zákonom neobsahuje osobitnú úpravu (R 122/1953).

Za splnenie si povinnosti spoluvlastníka v zmysle § 140 OZ nie je možné považovať, ak dôjde k ponuke na kúpu v inej forme, ako to vyžaduje zákon, teda ak ide o nehnuteľnosť, obligatórne sa v zmysle § 605 OZ⁴ vyžaduje písomná forma. Je povinnosťou podielových spoluvlastníkov, ktorí chcú svoj spoluvlastnícky podiel previesť na inú osobu ako na ostatných spoluvlastníkov, najskôr ho ponúknuť na kúpu všetkým ostatným spoluvlastníkom, okrem prevodu blízkym osobám, pričom dôkazné bremeno v konaní, že túto ponuku urobili, v prípade nehnuteľností písomne, zaťažuje práve spoluvlastníkov, ktorí svoje podiely previedli na inú osobu. Nemožno dospieť k záveru, že podielový spoluvlastník sa môže svojho predkupného práva vzdať konkludentne, keď zákon výslovne vyžaduje, aby mu bola daná ponuka na kúpu, a ak mu v prípade nehnuteľnosti márne uplynie lehota 2 mesiacov na kúpu tejto nehnuteľnosti v zmysle § 605 OZ, jeho predkupné právo zanikne.

Súdy teda predmetnú otázku porušenia predkupného práva posudzovali nesprávne, avšak ako bolo vyššie uvedené, táto otázka nebola dôvodom zamietnutia žaloby.

Dovolateľka v dovolaní ďalej namietala nesprávne právne posúdenie, že nebolo možné domáhať sa neplatnosti iba časti zámennej zmluvy. Súdy pri posudzovaní, či sa môže domáhať len časti neplatnosti zámennej zmluvy alebo sa musí domáhať neplatnosti ako celku vychádzali z § 41 OZ,⁵ ktorý upravuje neplatnosť časti právneho úkonu. Základným predpokladom toho, aby išlo len o neplatnosť časti úkonu je, že vadnú časť právneho úkonu je možné oddeliť od ostatného úkonu. Keďže súdy správne dospeli k záveru, že žalovanú časť zámennej zmluvy nemožno oddeliť od jej zvyšku, dovolateľka sa nesprávne domáhala neplatnosti iba časti zámennej zmluvy. Dovolateľka bola aktívne legitimovaná na podanie žaloby na určenie neplatnosti zmluvy ako celku.

Najvyšší súd v zmysle uvedeného odmietol dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. f) CSP.⁶

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z ROZHODNUTÍ SÚDNEHO DVORA EÚ

Povinnosť mlčanlivosti advokáta vs. daňová oznamovacia povinnosť

Povinnosť informovať sprostredkovateľov o uskutočnenej konzultácii s advokátom je v rozpore s Chartou základných práv EÚ

Článok 7 Charty nevyhnutne garantuje dôvernosť právneho poradenstva, a to tak vo vzťahu k jeho obsahu, ako aj k jeho existencii. Okrem výnimočných prípadov klient musí legitímne očakávať, že advokát bez jeho súhlasu nikomu nesprístupní informáciu to, že sa s ním radil. Povinnosť uložená advokátovi informovať ostatných zapojených sprostredkovateľov o uskutočnenom právnom poradenstve porušuje právo na rešpektovanie dôvernej komunikácie s jeho klientom v zmysle článku 7 Charty.

Z rozsudku Súdneho dvora z 8. decembra 2022 vo veci **C-694/20**

Dotknuté predpisy

- Smernica Rady 2011/16/EÚ z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní v znení smernice Rady (EÚ) 2018/822 z 25. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu
- Charta základných práv Európskej únie – čl. 7 „Rešpektovanie súkromného a rodinného života“ a čl. 47 „Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces“

Skutkové okolnosti prípadu

Toto konanie o prejudiciálnej otázke bolo začaté v rámci sporu pred belgickým ústavným súdom medzi Flámskou advokátskou komorou, Belgickou asociáciou daňových advokátov a tromi individuálnymi advokátmi na jednej strane a flámskou vládou na strane druhej.

Predmetom konania bola platnosť niektorých ustanovení flámskej právnej úpravy o administratívnej spolupráci v oblasti daní. S cieľom splniť požiadavky zavedené smernicou Rady (EÚ) 2018/822 flámsky zákonodarcia stanovil, že sprostredkovateľ, ktorý je viazaný profesijným tajomstvom, musí v písomnej podobe a s odôvodnením informovať ďalšieho sprostredkovateľa, že sám nemôže splniť povinnosť oznamovania informácií voči daňovým orgánom, čím automaticky prenesie túto povinnosť na iného sprostredkovateľa.

Navrhovatelia podali na belgický ústavný súd návrh na pozastavenie účinnosti a zrušenie dekrétu vlády a spochybnili týmto dekrétom stanovenú povinnosť vzťahujúcu sa na advokátov. Podľa žalobcov vo veci samej nie je možné splniť túto informačnú povinnosť bez toho, aby došlo k porušeniu povinnosti mlčanlivosti – profesijného tajomstva, ktorým sú advokáti viazaní.

Belgický ústavný súd sa preto obrátil na Súdny dvor EÚ s návrhom na začatie prejudiciálneho konania o výklade a platnosti dotknutej legislatívy EÚ.

Z odôvodnenia

Smernica Rady 2011/16/EÚ stanovuje, že všetci sprostredkovatelia zapojení do cezhraničného potenciálne agresívneho daňového plánovania sú povinní oznámiť opatrenia, ktoré môžu viesť k daňovému úniku alebo podvodu príslušným daňovým orgánom. Táto povinnosť sa týka všetkých osôb zapojených do navrhovania, ponúkajú na trhu, organizovania alebo riadenia týchto plánov. Týka sa tiež všetkých, ktorí pri tom poskytujú pomoc alebo poradenstvo a samotných daňovníkov. Každý členský štát však môže sprostredkovateľom (teda aj advokátom) udeliť výnimku z tejto povinnosti, ak odporuje profesijnému tajomstvu chránenému v zmysle jeho vnútroštátneho práva. V takom prípade je advokát-sprostredkovateľ povinný bezodkladne oznámiť inému sprostredkovateľovi alebo dotknutému daňovníkovi, že povinnosť podávať informácie o cezhraničnom opatrení podliehajúcim oznamovaniu prechádza na sprostredkovateľa, ktorému sa uplatňovanie výnimky oznámilo.

To však má nevyhnutne za následok, že ostatní sprostredkovatelia získajú informácie o totožnosti advokáta-sprostredkovateľa, informácie o jeho posúdení prípadu a o skutočnosti, že v tejto súvislosti poskytol právne poradenstvo. Primárna povinnosť oznamovania informácií tak prináša zásah do práva na rešpektovanie komunikácie medzi advokátmi a ich klientmi. Keďže ostatní sprostredkovatelia sú povinní informovať príslušné daňové orgány o totožnosti advokáta a uskutočnenej právnej konzultácii, touto povinnosťou dochádza nepriamo k druhému zásahu do dôvernosti komunikácie s advokátom. Súdny dvor EÚ preto skúmal, či tieto zásahy môžu byť odôvodnené, najmä či sledujú cieľ všeobecného záujmu a či sú potrebné na dosiahnutie tohto cieľa v konfrontácii s čl. 7 a čl. 47 Charty.

Vo svojom rozsudku Súdny dvor EÚ na úvod pripomenul, že článok 7 Charty chráni dôvernosť akejkoľvek korešpondencie medzi jednotlivcami a priznáva posilnenú ochranu komunikácii medzi advokátmi a klientmi. Táto osobitná ochrana profesijného tajomstva je odôvodnená skutočnosťou, že advokátom je zverená základná úloha v demokratickej spoločnosti, a to obrana osôb podliehajúcich súdnej právomoci. Táto úloha si vyžaduje, aby osoba podliehajúca súdnej právomoci mala možnosť obrátiť sa slobodne na svojho advokáta, čo je uznané vo všetkých členských štátoch.

Profesijné tajomstvo sa vzťahuje na právne poradenstvo, a to tak vo vzťahu k jeho obsahu, ako aj k jeho existencii. Okrem výnimočných situácií môžu klienti legitímne očakávať, že advokát bez ich súhlasu nespístupní nikomu informáciu o tom, že sa s ním radil.

Súdny dvor EÚ tiež pripomenul, že právo na spravodlivý proces zaručené Chartou v čl. 47 tvoria viaceré prvky. Advokát by nedokázal zabezpečiť plnenie svojich úloh pri poskytovaní poradenstva, obhajoby a zastupovania svojho klienta primeraným spôsobom, a klient by v dôsledku toho bol zbavený svojich práv priznaných mu týmto článkom, ak by advokát, v rámci súdneho konania alebo jeho prípravy, bol povinný spolupracovať s orgánmi verejnej moci tým, že by im poskytoval informácie získané v súvislosti s právnym poradenstvom, ktoré bolo poskytnuté v rámci takéhoto konania.

Keďže všetci ostatní sprostredkovatelia zapojení do daňového plánovania aj samotný daňovník podliehajú povinnosti oznamovania informácií, táto ich povinnosť dostatočne zaručuje, že daňová správa bude informovaná a umožňuje splnenie cieľov boja proti agresívnemu daňovému plánovaniu a predchádzaniu daňovým podvodom a daňovým únikom. **Povinnosť uložená advokátovi informovať ostatných zapojených sprostredkovateľov preto nie je striktné nevyhnutná na dosiahnutie týchto cieľov a porušuje právo na rešpektovanie komunikácie s jeho klientom. Pokiaľ ide o sprístupnenie totožnosti advokáta a informácie o konzultácii klienta s advokátom - sprostredkovateľom daňovej správy zo strany oboznámených tretích osôb, toto sprístupnenie sa tiež nezdá byť nevyhnutne potrebné na dosiahnutie cieľov smernice Rady 2011/16/EÚ.**

Vo svetle týchto konštatovaní preto Súdny dvor rozhodol, že ustanovenie článku 8ab ods. 5 smernice Rady 2011/16/EÚ o oznamovacej povinnosti je neplatné vzhľadom na článok 7 Charty v rozsahu, v akom jeho uplatnenie má za následok, že advokátovi sa ukladá povinnosť informovať iného sprostredkovateľa o jeho oznamovacej povinnosti.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Správy a udalosti

Stanovisko SAK k návrhu novely Trestného zákona

Slovenská advokátska komora sa naplno zapojila do príprav návrhu novely Trestného zákona. K pôvodnému návrhu minulý rok pracovná skupina SAK pre trestné právo pripravila legislatívne pripomienky a následne predsedníctvo SAK iniciovalo založenie odbornej platformy pre zástupcov súdov, prokuratúry a advokácie, kde bolo možné viesť diskusii o navrhovaných zmenách. Následne zástupcovia SAK participovali na rokovaní pracovných skupín kolégia ministra spravodlivosti Viliama Karasa (foto).

Týmto SAK úprimne ďakuje Ministerstvu spravodlivosti SR (osobitne ministrovi Viliamovi Karasovi a štátnemu tajomníkovi Petrovi Sepešimu) za vytvorenie zázemia pre kvalitnú odbornú diskusiu. Takú mieru participatívnosti všetkých dotknutých subjektov (súdy, prokuratúra, advokácia a ďalšie zložky), aká bola dosiahnutá za posledné mesiace, SAK hodnotí mimoriadne pozitívne.

Výsledný text návrhu novely Trestného zákona, ktorý vo februári predstavilo MS SR, hodnotíme prevažne kladne a v prípade schválenia na pôde Národnej rady SR zrejme pôjde o prvé systémové vylepšenie Trestného zákona od jeho prijatia v roku 2005. Osobitne vyzdvihujeme najmä posilnenie princípov restoratívnej justície, vytvorenie nového priestoru pre alternatívne tresty a možnosť riešiť niektoré najmenej závažné formy prečinov na úrovni priestupkov.

To, čo naopak vnímame kriticky, je podľa nášho názoru premárnená šanca na prijatie slovenských trestných sadzieb

na úrovni, ktorá je obvyklá v európskych podmienkach. S výnimkou čiastočnej depenalizácie pri ľahkých drogových trestných činoch došlo pri ostatných trestných činoch v zásade len ku kozmetickým zmenám. Viaceré trestné sadzby tak podľa nášho názoru naďalej ostávajú v neprímeranom pásme, pričom v niektorých prípadoch dokonca došlo k zvýšeniu trestných sadzieb. Svedčí to o tom, že pri otázke trestných sadzieb, žiaľ, museli odborné argumenty ustúpiť politickým limitom.

Vyjadrenie SAK k otázkam ústavného prieskumu § 363 Trestného poriadku

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa pravidelne zaoberá otázkami, ktoré sa týkajú úrovne ochrany základných ľudských práv. Na februárovom zasadnutí bola touto témou aj otázka zákonnosti prípravného konania v kontexte prebiehajúcich konaní pred Ústavným súdom SR, ktorých predmetom je kontrola ústavnosti § 363 Trestného poriadku.

Slovenská advokátska komora má v tejto téme dlhodobý a konzistentný postoj, ktorý vychádza z podstaty advokácie ako povolania chrániaceho základné ľudské práva. Tieto postoje sme opakovane verejne formulovali, a sú dostupné na stránke komory. Predsedníctvo SAK aj z tohto dôvodu rozhodlo, že SAK ako nezávislá stavovská organizácia nateraz nevidí dôvod na osobitné komentovanie prebiehajúcich konaní pred Ústavným súdom SR. Tento postoj je zároveň prejavom úcty k nezávislému postaveniu Ústavného súdu SR, erudícii jeho sudkyň a sudcov, a zároveň rešpektu k postaveniu účastníkov konania pred týmto súdom.

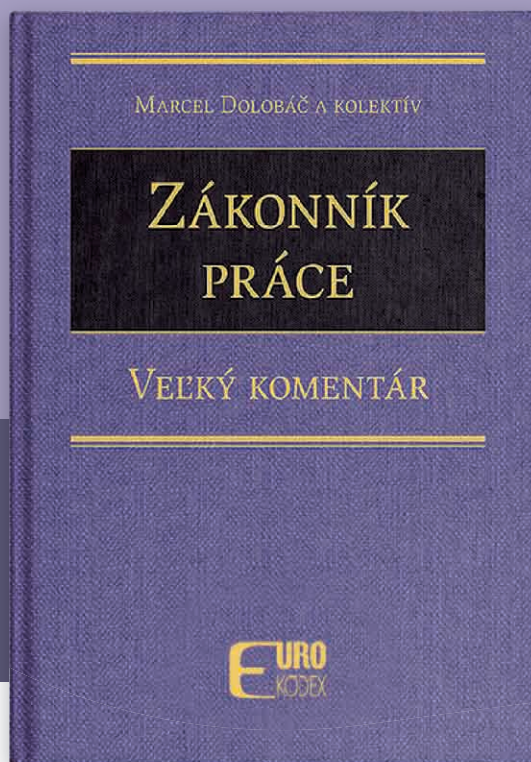
Vo vzťahu k členskej základni i širšej odbornej verejnosti napriek tomu považujeme za potrebné opätovne zdôrazniť, že prípadné zrušenie mimoriadneho opravného prostriedku v prípravnom konaní bez adekvátnej náhrady v Trestnom poriadku (a je jedno, či v dôsledku legislatívnej úpravy, alebo hypotetického nálezu Ústavného súdu SR) by viedlo k vážnemu ohrozeniu práv obvinených, ale aj poškodených a ďalších osôb, ktoré by stratili možnosť brániť sa proti nezákonným rozhodnutiam. Odstránenie § 363 TP bez náhrady by znemožnilo nielen brániť sa voči nezákonným postupom proti obvineným, ale napríklad aj voči nezákonnému zastaveniu stíhania, ktorým sa zmarila možnosť poškodených domáhať sa spravodlivosti.

V prípade akýchkoľvek možných budúcich úprav § 363 je preto podľa Slovenskej advokátskej komory potrebné bezpodmienečne trvať na nevyhnutnej miere ochrany zákonnosti celého trestného procesu.

Vyjadrenie SAK k novele Trestného poriadku o prehliadkach advokátskych kancelárií

Národná rada Slovenskej republiky 16. marca schválila návrh novely Trestného poriadku, ktorý zavádza pravidlá na ochranu dôvernosti komunikácie klientov s advokátom pri pre-

Nový Eurokódex
Veľký komentár v EPI
právnom systéme

Marcel Dolobáč a kolektív

Zákoník práce – Veľký komentár

V EPI právnom systéme je už dostupný v online podobe. Zameriava sa na praktické situácie v pracovnoprávných vzťahoch medzi zamestnancami, zamestnávateľmi a odborovými organizáciami pôsobiacimi u zamestnávateľov.

Vychádza z dlhoročných skúseností z praxe autorov a na takmer **1000 stranách** prináša nové analýzy a informácie. Autori svoj odborný výklad preklopili do praktickej roviny a podporili ho judikatúrou slovenských, českých a európskych súdov.

Komentár k právnemu stavu k 1. 1. 2023 môže využiť každý, kto potrebuje riešiť pracovnoprávne vzťahy v súlade s týmto zákonom.

Prestížne knižné vydanie si môžete objednať už teraz **v predpredaji**. Pre viac informácií o balíkoch online a tlačenej verzii diela navštívte stránku:

+421 41 70 53 222,

www.epi.sk

hliadke advokátskych priestorov. Slovenská advokátska komora víta prijatie tejto novely, ktorá by mohla pomôcť v predchádzaní porušovania základných práv klientov.

„Prijatie tejto novely je dobrou správou pre ochranu základných práv ľudí. Vnímame ju ako reakciu na opakované porušovania práv klientov, aké by v demokratickom a právnom štáte nemali mať miesto. Ďakujeme preto každej poslankyni a každému poslancovi, ktorí sa dnes postavili na správnu stranu ochrany právneho štátu,“ reagoval predseda Slovenskej advokátskej komory Martin Puchalla.

SAK v tejto súvislosti opakuje, že plne rešpektuje právomoci orgánov činných v trestnom konaní vyšetřovať trestnú činnosť, a to aj z radov advokátov. Komora podporuje efektívne odhaľovanie trestnej činnosti, avšak aj to sa musí diať pri potrebnom rešpektovaní zákonnosti a ústavných práv.

V minulosti sme, žiaľ, opakovane zaznamenali prípady, keď v rámci vyšetřovania konkrétneho skutku došlo pri prehliadkach advokátskej kancelárie k zaisteniu prakticky celej výpočtovej techniky (harddisku), na ktorej mohli byť údaje potenciálne stoviek klientov. Súd teda povolil prehliadku v konkrétnej veci, avšak nezákonnými postupmi OČTK opakovane došlo k ohrozeniu komunikácie množstva bežných klientov, ktorí s prešetrovanou vecou nemali nič spoločné. Novela zákona preto zavádza do procesu prehliadok iných priestorov potrebnú súdnu kontrolu. To znamená, že v prípade pochybnosti o rozsahu zadržaných dokumentov sa vec predloží nezávislému súdu.

Vedenie SAK na tradičnom výročnom stretnutí s advokátmi v Trenčíne a v Nitre

Po dvojročnej prestávke spôsobenej protipandemickými opatreniami členovia Predsedníctva SAK – predseda Martin Puchalla, podpredsedníčky Alexandra Čižmáriková a Magdaléna Hromcová a podpredseda Ondrej Laciak – obnovili tradíciu pravidelných výročných prezenčných stretnutí s advokátmi v regiónoch. Po stretnutiach v Bratislave a v Trnave, ktoré sa uskutočnili na konci januára, nasledovalo obdobné stretnutie 1. marca v Nitre a 15. marca v Trenčíne.

Na organizácii podujatí sa podieľajú regionálni zástupcovia Slovenskej advokátskej komory. Obsahom stretnutí je tradične odpočet činnosti za uplynulý rok 2022 pokiaľ ide o inštitucionálnu aktivitu, činnosť SAK v regiónoch, zahraničnú aktivitu, legislatívnu aktivitu, plán činnosti na rok 2023 a zodpovedania otázok prítomných advokátov.

Stretnutiu s advokátmi predchádza rokovanie predsedu SAK s predsedami krajských súdov a krajských prokuratúr v danom kraji.

V Slovenskom rozhlase o advokácii a bezplatnej právnej pomoci

Slovenská advokátska komora sa pravidelne venuje aj potrebnej osvete o úlohách advokácie a jej nenahraditeľnom význame pre ochranu základných práv ľudí. Príkladom takej-

to aktivity bola aj účasť člena predsedníctva SAK Jána Kutana v Rádiu Regina v relácii Dobrá rada (foto).

Poslucháči sa mohli dozvedieť informácie a praktické rady o tom, v akých situáciách vyhľadať advokáta, aký je rozdiel medzi právnikom a advokátom, ale aj o tom, akú úlohu plnia advokáti v systéme ochrany práv. Dobrá rada Rádia Regina je osvedčené miesto, kde sa radi vraciame, a kde chodíme odpovedať na otázky s cieľom pomôcť ľuďom zorientovať sa v témach advokácie.

V relácii bolo zároveň avizované každoročné podujatie pri príležitosti Dňa advokácie, kedy kolegyne a kolegovia advokáti poskytujú bezplatné právne rady vo všetkých krajských (prípadne aj ďalších) mestách Slovenska.

Poskytovanie bezplatnej právnej pomoci sa tento rok uskutoční 26. apríla.

Advokátky a advokáti na Právnickej konferencii TA3

V poradí šiesta konferencia z dielne spravodajskej televízie TA3 sa 2. marca venovala témam z oblasti práva. Pod moderátorskou taktovkou Lenky Buchláčkovej a Martina Linharta sa do diskusie zapojili najmä diskutujúci z radov advokátov.

Témou prvého panela bola reforma súdnictva, tzv. nová súdna mapa, ktorá je stále mimoriadne aktuálna. Od toho, ako úspešne bude spustená, bude závisieť to, ako efektívne budú alebo nebudú chránené práva ľudí. Podľa SAK boli ciele reformy definované správne, mali sme však výhrady k jej prevedeniu. Aj preto člen Predsedníctva SAK Richard Karkó prijal pozvanie do diskusného panela, v ktorom vystúpili minister spravodlivosti Viliam Karas, bývalá ministerka Mária Kolíková a predseda Súdnej rady Ján Mazák.

Ďalšie témy konferencie boli zastúpené najmä diskutérmi z radov advokátov. V paneli na tému *Ako sme chránení v kyberpriestore* vystúpil popri kolegoch advokátov člen Predsedníctva SAK Miroslav Chlípala. V paneli na tému *Ukrajinci a trh práce* diskutovali advokátky Lucia Semančíňová, Olena Vyshniakova a Lenka Paluchová, ktoré sa aktívne zapájajú aj do aktivít SAK na podporu ukrajinských advokátov a aktívne sa venujú poskytovaniu právneho poradenstva ukrajinským občanom.

Spustenie kurzu HELP o kybernetickej kriminalite

Dňa 22. februára sa na pôde Slovenskej advokátskej komory uskutočnil úvodný seminár nového kurzu HELP programu Rady Európy – *Kybernetická kriminalita a elektronické dôkazy*. Kurz, ktorý prebieha pod vedením školiteľky Petry Dražovej je určený pre advokátov a koncipientov. (foto hore)

V Bratislave sme pri tejto príležitosti privítali aj skupinu 25 bulharských advokátov, ktorí budú kurz absolvovať v rovnakom čase pod vedením vlastného školiteľa. Téma kybernetickej kriminality a elektronických dôkazov vzbudila záujem medzi členmi oboch komôr, čo dokazoval vysoký počet záujemcov. Vo vzdelávacích priestoroch SAK sa stretlo spolu 50 slovenských a bulharských účastníkov a takmer 70 účastníkov bolo prihlásených on-line. Privítal ich podpredseda SAK Ondrej Laciak a zástupkyňa organizátora – sekretariátu HELP programu Giulia Lo Presti.

Činnosť Rady Európy a Európskej únie v oblasti kybernetickej kriminality predstavili vo svojich prednáškach Ján Králik z Divízie kybernetickej kriminality Rady Európy a zástupca Agentúry EÚ pre základné práva Alex Kargopoulos. Zástupca Srbska vo Výbore RE pre Dohovor o kybernetickej kriminalite a zároveň srbský prokurátor Branko Stamenkovič priblížil prítomným pojem *elektronické dôkazy* z pohľadu práv-

ných nástrojov Rady Európy a EÚ. Účastníci seminára mali možnosť porovnať právny rámec Slovenska a Bulharska.

Po úvodnom seminári účastníci absolvujú kurz individuálne v rámci svojich časových možností počas niekoľkých týždňov a po jeho úspešnom absolvovaní dostanú oficiálny certifikát od Rady Európy.

Bratislavské divadelné advokátske debaty

Dňa 16. marca sa uskutočnili Bratislavské advokátske debaty s prívlastkom „divadelné“. Organizátormi podujatia boli s podporou predsedníctva SAK regionálni zástupcovia SAK pre Bratislavský kraj Kvetoslava Živčáková a Ján Kután. V snahe ponúknuť advokátom nový koncept podujatia bolo súčasťou stretnutia aj divadelné predstavenie *Hamlet alebo nálezy lebky* v divadle Teatro Colorato. Nový koncept advokátov oslovil a zaujal. Všetky lístky v ponuke boli zakúpené a zúčastnilo sa 70 advokátov. Prichádzajúci advokáti mali priestor spoločne diskutovať hodinu pred začatím i po skončení predstavenia. Spätná väzba od advokátov bola veľmi pozitívna a viacerí využili aj príležitosť dozvedieť sa viac o činnosti Slovenskej advokátskej komory, predstrieť svoje návrhy a otázky. (foto dole)

Ďakujeme za účasť a tešíme sa na vás opäť v júni!

–mch–

Zo zasadnutí Predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa stretlo na rokovaní **2. februára 2023 v Bratislave**.

Na úvod odznali informácie ■ o **slávnostnom otvorení justičného roka najvyššími justičnými inštitúciami**, ktoré zorganizovalo Ministerstvo spravodlivosti SR, ■ o **stretnutí vedenia komory s advokátmi Bratislavského a Trnavského kraja** a ■ o podpísaní **dohody o spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave**.

Členovia Predsedníctva SAK vzali na vedomie informácie ■ zo zasadnutia poradného zboru pôsobiaceho v rámci Ministerstva spravodlivosti SR k **paragrafovanému návrhu úpravy spoločnosti s ručením obmedzeným**, ■ o rokovaní s riaditeľkou Centra právnej pomoci a o stanovisku komory k zámeru **novely zákona o právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi** najmä ohľadom problémov, ktoré **advokáti vnímajú pri poskytovaní právnych služieb na základe ich vymenovania centrom**, ■ o novele **vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb** a ■ o návrhu prezidentky SR na začatie konania o **súlade § 363 Trestného poriadku s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi**.

Predsedníctvo komory vzalo na vedomie ďalšie odporúčania v rámci soft law spracované pracovnou skupinou pre veci advokátske k témam **mĺčanlivosť advokáta, nahliadnutie do spisu a náhrada škody klientovi**, ktoré budú uverejnené v privatej sekcii webovej stránky komory.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **činnosti regionálnych zástupcov** so zameraním na **plán ich činnosti v regiónoch** v kontexte harmonogramu podujatí komory v roku 2023 a na **komunikáciu s advokátmi v regiónoch** prostredníctvom **newslettera doručovaného e-mailom** a prostredníctvom **sociálnych sietí**.

V rámci **ekonomických otázok** členovia predsedníctva vzali na vedomie informácie ■ o **spôsobe výpočtu cien energií v budove UNIQA na Kolárskej 6 v nadväznosti na rozpočet SAK na rok 2023**, ■ o **čerpaní účelovo viazaných prostriedkov sociálneho fondu na pokrytie straty koncipientskych seminárov za rok 2022** a ■ o **zvýšení cien za služby od dodávateľov**. Súhlasili so **zvýšením cien obalov na taláre a cien kníh o autorizácii pre právnické osoby** v nadväznosti na **zvýšenie nákupných cien u externých dodávateľov**.

Členovia P SAK vzali na vedomie ■ informáciu o **rozsudku Súdneho dvora EÚ týkajúcom sa podmienky v zmluve o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá stanovuje cenu na základe hodinovej odmeny**, ■ informáciu o **preklade výkladu uplatňovania sankcií EÚ vzťahujúcich sa na právne služby do**

slovenského jazyka a ■ **podnet na zmenu § 67 zákona o advokácii** v súvislosti s predĺžením funkčného obdobia volených orgánov komory na 5 rokov a s neobmedzením počtu funkčných období v kontexte interných predpisov SAK.

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa v zmysle schváleného harmonogramu stretlo na ďalšom rokovaní **2. marca 2023 v Bratislave**.

Členovia Predsedníctva SAK vzali na vedomie informácie o **personálnych zmenách v P SAK** s tým, že Mgr. Viktória Hellenbart sa vzdala funkcie náhradnej členky, na miesto náhradného člena nastúpil na základe výsledkov volieb na konferencii advokátov JUDr. Ing. Miroslav Chlipala, PhD., ako aj o **personálnych zmenách v odvolacej disciplinárnej komisii** s tým, že JUDr. Ambróz Motyka sa vzdal funkcie riadneho člena, riadnou členkou sa stala JUDr. Jana Závodská a náhradným členom JUDr. Rastislav Straka.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie ■ o **stretnutí vedenia SAK s advokátmi Nitrianskeho kraja**, ■ o účasti zástupcov SAK na **30. výročí Ústavného súdu SR** a ■ o **konferencii televízie TA3 k právnym otázkam** za účasti viacerých advokátov ako spíkov v jednotlivých paneloch.

Členovia predsedníctva podporili iniciatívu **IP Scan (zjednodušený audit duševného vlastníctva firmy slúžiaci na identifikáciu jej duševného vlastníctva a nastavenie stratégie duševného vlastníctva v rámci podnikateľského plánu firmy)** a súhlasili so zastrešením procesu výberu advokátov do projektu v rámci SAK v súčinnosti s Úradom priemyselného vlastníctva SR a Komorou patentových zástupcov SR. V nadväznosti na uvedené vykonala kancelária komory potrebné kroky vo vzťahu k advokátom a k EUIPO.

Predsedníctvo komory schválilo **zníženie cien inzercie v Bulletin slovenskej advokácie** v roku 2023 s platnosťou od 1. januára 2023 vzhľadom na zmenu periodicity stavovského časopisu.

V kontexte legislatívnych aktivít komory členovia P SAK vzali na vedomie informácie ■ o predstavení **novely Trestného zákona** Ministerstvom spravodlivosti SR a o **stanovisku Slovenskej advokátskej komory**, ■ o ústavnom prieskume k **§ 363 Trestného poriadku**, ■ o pozmeňujúcom a doplnujúcom návrhu poslancov NR SR k **Trestnému poriadku** v súvislosti s **prehliadkami advokátskych kancelárií**, ■ o rokovaní s riaditeľkou Centra právnej pomoci k zámeru **novely zákona o právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi**, ■ o doplnujúcom návrhu k **novele vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov**, ■ o **zákone o fiduciárnom vyhlásení a zákone o súkromných nadáciách** s tým, že **SAK pripraví návrh vnútorných predpisov upravujúcich postavenie a oprávnenie advokáta vyplývajúcich zo zákona o súkromných nadáciách**, a ■ o návrhu poslancov NR SR na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa **Trestný poriadok** v súvislosti s **inštitútom súkromnej trestnej žaloby**.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie **dopracovaný materiál** s pomenovaním rizík, stanovením časového harmono-

gramu a špecifikáciou prínosu pre advokátov v prípade realizácie projektu, na ktorý Slovenská advokátska komora **požiadala o nenávratný finančný príspevok**, ktorý by mohla využiť na **zlepšenie služieb poskytovaných advokátom v oblasti elektronizácie výkonu advokácie**, ako aj informáciu o **prvostupňovom rozhodnutí** Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a o **podaní odvolania**. Súhlasilo s **nasadením webu čiastkovo pre Bulletin slovenskej advokácie, Rozhodcovský súd Slovenskej advokátskej komory a Nadáciu slovenskej advokácie**.

Členovia P SAK v nadväznosti na diskusiu na rokovaní 2. februára 2023 vzali na vedomie **stanovisko pracovnej skupiny pre veci advokátske**, ktorá neodporučila v súčasnej dobe iniciovať zmenu § 67 zákona o advokácii v súvislosti s neobmedzením počtu po sebe nasledujúcich funkčných období orgánov komory, a **návrh** paragrafovaného znenia úpravy funkčného obdobia orgánov SAK na 5 rokov pre prípad schválenia iniciovania zmeny § 67 zákona o advokácii, s tým, že o podnete ako celku bude opätovne hlasovať. Ďalej vzali na vedomie informácie o ďalšom postupe pri spracúvaní návrhu úpravy obchodných spoločností *de lege ferenda* so zameraním na **obchodné spoločnosti poskytujúce právne služby**.

Predsedníctvo SAK v rámci ekonomických otázok vzalo na vedomie informácie **o čerpaní rozpočtu komory za rok 2022**, **o advokátoch**, ktorí ku dňu rokovania predsedníctva **nezaplatili príspevok na vzdelávanie advokátskych koncipientov**, **o advokátoch**, ktorí **dotatočne reagovali na výzvu na odber tlačenej formy Bulletinu slovenskej advokácie** a **o aktualizácii rozpočtu na rok 2023** v zmysle čiastkových uznesení Predsedníctva SAK z decembra 2022. Súhlasilo **s podpísaním dodatku k zmluve o vzájomnej spolupráci so S-EPI, spol. s r. o. na rok 2023**, **s uzatvorením zmluvy o poskytovaní ubytovacích služieb s hotelom Devín v Bratislave so zvýhodnenými cenami pre advokátov** a **so zámerom zmeniť sídlo regionálnej kancelárie SAK v Košiciach** v nadväznosti na organizačno-technické zmeny v aktuálnom sídle regionálnej kancelárie zo strany súčasného prenajímateľa.

V súvislosti s **pripomenutím si 33. výročia prijatia zákona o slobodnom výkone advokácie** P SAK súhlasilo s poskytovaním **bezplatných právnych poradí** v krajských a vybraných okresných mestách, s organizáciou **okružleho stola** za účasti najvyšších justičných činiteľov a so zorganizovaním v poradí druhého podujatia zameraného na **popularizáciu advokácie medzi mladými ľuďmi**.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **dianí na pôde CCBE** a o **podujatiach so zahraničným prvkom**, ako aj **správu z úvodného seminára ku kurzu HELP na tému Kybernetická kriminalita a elektronické dôkazy** a súhlasilo s **hostovaním konferencie Rady Európy/EÚ/UNHCR k problematike dočasnej ochrany**.

Členovia P SAK na oboch rokovaní schválili **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré spadajú

do pôsobnosti **pracovnej skupiny pre veci advokátske a komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**. Rozhodovali o žiadostiach súvisiacich s **matrikou advokátov, advokátskych koncipientov, usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností**. Osobitne rozhodli o podnete na zrušenie právoplatného rozhodnutia odvolacieho disciplinárneho senátu.

-km-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je možné interpretovať § 113 ods. 1 zákona o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon č. 8/2009 Z. z.) tak, že

– advokát zastupujú akéhokoľvek klienta alebo konajúc aj z vlastnej iniciatívy má ničím neohraničené oprávnenie získať prístup k akýmkoľvek údajom z evidencie vozidiel v akomkoľvek rozsahu pre akýkoľvek účel len na základe odvolania sa na predmet svojej činnosti (poskytovanie právnych služieb ako advokát) alebo

– je toto oprávnenie limitované a treba ho interpretovať v kontexte predchádzajúcich a nasledujúcich subjektov, t. j., len ak advokát zastupuje Zväz automobilového priemyslu, výrobcu vozidiel, zástupcu výrobcu vozidiel, prípadne aj osobu, ktorej predmetom činnosti je predaj vozidiel evidovaných v SR alebo v inom štáte.

Do § 113 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov bol advokát ako osoba, ktorej sa poskytujú informácie z evidencie vozidiel, doplnený novelou účinnou od 1. marca 2022. Predmetné doplnenie bolo do novely zákona vložené pozmeňujúcim návrhom. Účel a rozsah oprávnenia advokáta oboznamovať sa s informáciami z evidencie vozidiel vyplýva z dôvodovej správy k pozmeňujúcemu návrhu, podľa ktorej advokát bude môcť získať informácie z evidencie vozidiel, ktoré potrebuje práve a **vylučne v súvislosti s výkonom svojho povolania**, pri ktorom pomáha chrániť práva a záujmy osôb, ktoré sa naňho obrátili z dôvodu, že boli protiprávnou prevádzkou vozidla evidovaného v evidencii vozidiel dotknuté na svojich právach (v dôsledku čoho im vznikla napr. škoda, pohľadávka civilnoprávnej ochrany a pod.), a súčasne disponujú len informáciou o evidenčnom čísle vozidla.

European Lawyers' Association
v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou
Vás pozýva na

Právnu konferenciu ELA

19. mája 2023
Univerzitná knižnica v Bratislave

European Lawyers' Association – ELA (Asociácia európskych advokátov) je nezisková asociácia absolventov vzdelávacích programov European Lawyers' Programme a European Young Lawyers' Scheme, ktoré organizuje Fakulta advokátov pri Škótskej advokátskej komore v Edinburgu. Bola založená v roku 1985 s cieľom udržiavať a rozvíjať odborné a spoločenské kontakty, ktoré vznikli počas programu. Asociácia má okolo 700 členov z celej Európy, najmä advokátov a patria medzi nich aj absolventi zo Slovenska. Viac o ELA na european-lawyers.org.

Tento rok sa výročné stretnutie ELA uskutoční po prvý raz v Bratislave a jeho súčasťou je odborná konferencia v anglickom jazyku otvorená aj pre členov SAK. Podujatie ponúka zaujímavé témy, atraktívnych hostí a stretnutie s kolegami s medzinárodnou účasťou priamo v historickom centre Bratislavy.

Program

9.00 – 9.30

Príchod účastníkov (Lisztova záhrada – vstup z ulice Klariská)

9.30 – 10.45

Prvý blok prednášok s diskusiou (prednášková sála Univerzitnej knižnice)

Ján Šikuta, *predseda Najvyššieho súdu SR*: **Premeny slovenskej justície a Najvyššie súdnictvo**
Lucia Berdisová, *členka Súdnej rady SR a vedecká pracovníčka SAV*: **Ústavná potterológia**

10.45 – 11.00

Prestávka – káva a občerstvenie

11.00 – 12.15

Druhý blok prednášok s diskusiou (prednášková sála Univerzitnej knižnice)

Alexandr Chernykh, *oficiálny zástupca UNBA v Škótsku*, Ihor Kolesnikov, *tajomník Bar Council of Ukraine*:
Advokát v čase vojny na Ukrajine – spoločná téma s účasťou troch Ukrajinských sudcov

Konferencia je v anglickom jazyku bez tlmočenia.

Na účasť sa nevzťahuje registračný poplatok, ale s ohľadom na obmedzenú kapacitu miestnosti prosíme o registráciu e-mailom na strecanska@sak.sk (Obor medzinárodných vzťahov SAK).

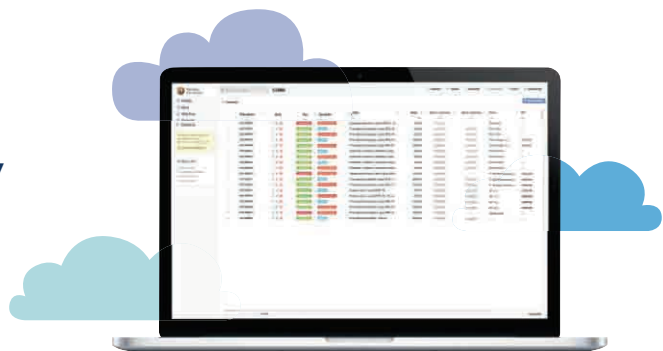
Clerk.

KONEČNE JEDNODUCHÝ SOFTVÉR PRE ADVOKÁTOV

Vyskúšajte na 30 dní zdarma.
Už od 18€ mesačne pre 2 užívateľov.

www.clerk.sk

ASPI | Komplexný právny systém

Tvoríme
a vydávame
pre vás
žiadané
komentáre

Vyskúšajte ASPI
na 14 dní zadarmo

+421 2 58 10 20 14
+421 910 638 768
obchod@aspi.sk

Vďaka inováciám v ASPI pracujete v prehľadnom užívateľskom prostredí, precízne filtrujete, využitím väzieb sa dostanete na dôležité súvisiace dokumenty, až na úroveň §.

Vedeli ste, že vo Wolters Kluwer aj v roku 2023 pripravujeme množstvo komentárov, ktoré považujeme za dôležité pre vaše profesijné zameranie?

Publikácie pripravujeme v spolupráci s renomovanými autormi. Niektoré sme už zrealizovali, ďalšie budú spustené do predaja počas roka 2023. Nižšie nájdete prehľad TOP 10 publikácií plánovaných na rok 2023.

Najdôležitejšie komentáre plánované v roku 2023:

1. Komentár k Zákonu o štátnej službe – *Fíba, Gálišová*
2. Komentár k Zákonníku práce – druhé, rozšírené a aktualizované vydanie – *Švec, Toman a kolektív*
3. Komentár k Zákonu o dani z pridanej hodnoty – *Beňo, Kačaljak, Orda Oravcová, Richter, Vargan*
4. Komentár k Zákonu o verejnom obstarávaní – druhé, rozšírené a aktualizované vydanie – *Tkáč, Griga*
5. Komentár k Zákonu o správcoch – *Maliar, Machatová, Dolný*
6. Komentár k Trestnému poriadku, I. zv. – *Záhora a kol.*
7. Komentár k Trestnému poriadku, II. zv. – *Záhora a kol.*
8. Komentár k Ústave SR, III. zv. – *Svák, Orosz a kol.*
9. Komentár k Zákonu o prokuratúre – *Chylo a kol.*
10. Komentár k Zákonu o rodine – *Luprichová*

Najdôležitejšie komentáre vydané v roku 2022:

1. Komentár k Zákonu o zdravotnom poistení – *Fedorová*
2. Komentár k Zákonu o štátnej správe v školstve a školskej samospráve – *Drotár*
3. Komentár k Zákonu o podpore v čase skrátenej práce – *Švec, Žulová*
4. Komentár k Zákonu o civilnej ochrane obyvateľstva – *Hmírová*
5. Komentár k Zákonu o tepelnej energetike – *Balog a kol.*
6. Komentár k Trestnému zákonu, I. zv. – *Strémy, Kurilovská a kol.*
7. Komentár k Trestnému zákonu, II. zv. – *Strémy, Kurilovská a kol.*
8. Komentár k Ústave SR, II. zv. – *Svák, Orosz a kol.*
9. Komentár k Zákonu o advokácii – *Mičinský, Štrpka*
10. Komentár k Zákonu o ochrane hospodárskej súťaže – *Patakyová a kol.*

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta informovať klienta o doručení súdneho rozhodnutia a podať voči nemu opravný prostriedok

Advokát, ktorý vo veci zastupovania klienta neinformuje klienta o doručení rozsudku, ktorým bola klientovi uložená povinnosť zaplatiť protistrane peňažnú čiastku, ani nepodá proti tomuto rozsudku odvolanie v zákonom stanovenej lehote, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené § 18 ods. 1, 2 ZoA, § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK.

Rozhodnutie IV. disciplinárneho senátu SAK z 21. októbra 2020,
sp. zn. DS. IV.-44/2020:600/2020

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“),
- § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím IV. disciplinárneho senátu SAK z 21. októbra 2020, sp. zn. DS. IV.-44/2020:600/2020 bol disciplinárne obvinený advokát (ďalej len „DO advokát“)

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 ZoA, § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK,

tým, že

- vo veci zastupovania svojej klientky A. B. neinformoval klientku o doručení rozsudku okresného súdu zo dňa 26. 11. 2018, ktorý mu bol doručený 7. 2. 2019, a ktorým prvoinštančný súd uložil klientke povinnosť zaplatiť protistrane istinu vo výške 1 358 eur spolu s príslušenstvom,
- vo veci zastupovania svojej klientky A. B. nepodal v zákonnej lehote za klientku odvolanie voči rozsudku okresného súdu zo dňa 26. 11. 2018, ktorý mu bol doručený 7. 2. 2019,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **200 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 ZoA bola DO advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **580 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Spornou skutočnosťou bolo, či DO informoval klientku o doručení rozsudku zo dňa 26. 11. 2018 v predmetnej právnej veci, ktorý mu bol doručený dňa 7. 2. 2019. DO uviedol, že klientku o tomto rozsudku informoval prostredníctvom poštovej zásielky zasielanej obyčajnou poštou, t. j. bez doručienky. Toto tvrdenie DO nebolo podporené žiadnym iným dôkazom vykonaným v disciplinárnom konaní.

Disciplinárny senát nepovažoval za postačujúce iba samotné tvrdenie DO o tom, že klientku o doručení rozsudku informoval. Je potrebné poukázať, že advokát vo všeobecnosti by mal dbať na to, aby vedel v prípade pochybností preukázať riadne plnenie svojich povinností. V tomto prípade to znamená, že advokát by si mal riadne viesť klientsky spis a súvisiacu dokumentáciu, aby mal v každom okamihu prehľad o podstatných skutočnostiach v súvislosti s vecou, ako aj, že splnenie svojich povinností voči klientovi by mal mať v zásade zaznamenané písomne (doručenkou, záznamom z porady, e-mailom a pod.).

Za takéhoto stavu disciplinárny senát považoval za preukázané, že DO neinformoval klientku o doručení rozsudku

okresného súdu zo dňa 26. 11. 2018, ktorý mu bol doručený dňa 7. 2. 2019, teda, že skutok sa stal a že ho spáchal DO.

Pokiaľ ide o ďalší skutok, v konaní nebolo spornou skutočnosťou, či DO podal v zákonnej lehote v predmetnej veci odvolanie voči rozsudku. DO sám uviedol, že toto odvolanie nepodal a spornou skutočnosťou preto bolo iba to, či tento skutok napĺňa znaky disciplinárneho previnenia.

Vo vzťahu ku skutku, spočívajúcim v neinformovaní klientky o doručení rozsudku, je potrebné uviesť, že advokátovi z § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK vyplýva povinnosť informovať klienta, ako postupuje pri vybavovaní veci a posielat klientovi všetky písomnosti, z ktorých pre klienta vyplývajú práva a povinnosti, ak sa s klientom písomne nedohodne inak.

V tomto prípade žiadna písomná dohoda medzi DO a klientkou, ktorá by zbavovala DO povinností podľa § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK nebola tvrdená ani preukázaná. Zároveň nie sú pochybnosti o tom, že predmetný rozsudok je písomnosťou, ktoré je advokát povinný poslať klientovi podľa § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK. Keďže DO o rozsudku neinformoval klientku, došlo k porušeniu jeho povinnosti podľa § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK.

Disciplinárny senát sa ďalej stotožnil aj s tvrdením navrhovateľky v návrhu na začatie disciplinárneho konania, podľa ktorého tento skutok zakladá aj porušenie povinnosti podľa § 18 ods. 2 ZoA. Podľa tohto ustanovenia je advokát povinný konať v súlade s odbornou starostlivosťou. Podľa názoru disciplinárneho senátu nejde o konanie s odbornou starostlivosťou v prípade, ak advokát neinformuje klienta o doručení rozsudku.

Vo vzťahu ku skutku, spočívajúcim v nepodaní odvolania, DO uviedol, že nedostal pokyn od sťažovateľky podať voči predmetnému rozsudku odvolanie, resp., že odvolanie by bolo z finančného hľadiska v neprospech sťažovateľky.

Je potrebné konštatovať, že v prípade absencie pokynu klienta je advokát povinný podať riadny opravný prostriedok na ochranu a presadzovanie práv a záujmov klienta. V prejednávanej veci bolo povinnosťou advokáta podať odvolanie. IV. disciplinárny senát vo svojej rozhodovacej činnosti v obdobnej veci uviedol, že odvolanie predstavuje riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie a je závažným procesným úkonom, prostredníctvom ktorého strana sporu (klient) realizuje svoje dispozičné oprávnenie disponovať s konaním (rozhodnutie IV. disciplinárneho senátu zo dňa 20. 5. 2014, sp. zn.: DS IV.-104/13:1025/2013).

Disciplinárny senát poukázal na rozhodnutie X. disciplinárneho senátu zo dňa 18. 8. 2008, sp. zn. DS X.-57/07:1241/07, ktoré uviedla v návrhu navrhovateľka a vychádza z obdobného skutkového stavu ako v prejednanom prípade. Disciplinárny senát preto nemá dôvod sa odchyliť od podstatných záverov v ňom vyslovených.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Akadémia európskeho práva (ERA)
ponúka možnosť využiť

Štipendijný program ERA pre advokátov a koncipientov

Účasť na kvalitnom vzdelávacom podujatí na tému z oblasti práva EÚ spolu s možnosťou budovania siete profesionálnych kontaktov na medzinárodnej úrovni prispieva k rozvíjaniu európskej právnej kultúry, zvyšovaniu porozumenia a cezhraničnej spolupráce medzi advokátmi. Štipendijný program je určený pre tých koncipientov/advokátov, ktorých by odradila od účasti na finančne náročnejších vzdelávacích seminároch ERA výška poplatku a cestovných nákladov.

Štipendium môžu získať advokáti, koncipienti, sudcovia, prokurátori a iní právnicki z členských štátov, kandidátskych krajín a ostatných krajín EÚ. **Štipendium môže pokrývať príspevok na cestovné výdavky a/alebo ubytovanie počas seminára a/alebo účastnícky poplatok.** Štipendium sa nevzťahuje na jazykové kurzy. Účastník môže štipendium získať iba na jeden seminár; opätovné získanie štipendia je možné len za výnimočných okolností. Absolventi seminára následne napíšu krátku správu o využití štipendia pri svojej práci a prezentujú svoju skúsenosť s ERA na domácej pôde.

Žiadosť o poskytnutie štipendia so životopisom a motivačným listom je potrebné podať **najneskôr:**

- **2 mesiace pred konaním prezenčného podujatia,**
- **1 mesiac pred uskutočnením on-line seminára.**

Uchádzač sa registruje na vybrané podujatie až po prijatí rozhodnutia o žiadosti.

V súčasnosti ERA prijíma žiadosti o poskytnutie štipendia na letné vzdelávacie podujatia:

Prezenčné kurzy v mesiacoch jún a júl

- termín pre podanie žiadostí **28. apríl 2023**

On-line kurzy v mesiacoch jún a júl

- termín pre podanie žiadostí **26. máj 2023**

Prezenčné kurzy v mesiaci september

- termín pre podanie žiadostí **7. júl 2023**

Celá ponuka kurzov ERA je dostupná na www.era.int
Viac informácií o štipendiu je uverejnených na <https://era-comm.eu/era-scholarship/about>

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta rešpektovať zásadu prezumpcie nevinny v písomných vyjadreniach

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak vo veci klienta v písomnom vyjadrení adresovanom súdu svojvoľne hodnotí určité konanie iného advokáta ako trestnú činnosť, čím ho osočí zo spáchania trestného činu.

Rozhodnutie disc. senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 19. februára 2021 v spojení s rozhodnutím odvolacieho disc. senátu ČAK zo dňa 24. februára 2022, sp. zn. K 102/2020¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 11 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

pri poskytovaní právnych služieb JUDr. A. B., Ph.D., v konaní vo veci starostlivosti súdu o maloletých, vo vyjadrení k návrhu matky na úpravu pomerov k maloletým deťom, ktoré disciplinárne obvinený spísal, uviedol: „... Vecou sa zaoberá Polícia ČR, pretože ide o závažnú trestnú činnosť, navyše spáchanú v zločinnom spolčení viacerých osôb vrátane JUDr. H., ktorý Mgr. N. podľa jeho vlastného vyjadrenia na riešenie kauzy manželov Š. prideliť práve pre jej „mediálny potenciál“, ako aj samotnej advokátskej kancelárii ako právnickej osobe“, a ďalej uviedol: „... Tak tomu však nie je, lebo Mgr. N. hrozby v spolupráci s matkou a JUDr. H. jed-

noznačne realizujú, čím svoju trestnú činnosť dokonávajú“, čím osočil advokáta JUDr. H. a advokáta Mgr. N. zo spáchania trestného činu,

čím porušil

§ 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, čl. 11 ods. 1, veta druhá Pravidiel profesionálnej etiky.

Uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške 15 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát zhodnotil konanie disciplinárne obvineného tak, že si najmä ako advokát musel v čase spísania podania zo 16. 4. 2020 byť vedomý toho, že Mgr. N. ani JUDr. H. neboli právoplatne žiadnym súdom uznaní vinnými a potrestaní. Nemohol byť vedený ani nesprávnym pokynom svojho klienta JUDr. B., tiež advokáta, keď obaja ako advokáti si museli byť dobre vedomí zásady prezumpcie nevinny. Skutočnosť, že proti Mgr. N. bolo uznesením Polície ČR začaté trestné stíhanie, nemohla na rozhodovaní disciplinárneho senátu nič zmeniť.

Disciplinárny senát dospel v súlade s disciplinárnou žalobou k záveru, že disciplinárne obvinený vyššie popísaným konaním porušil § 17 zákona o advokácii v spojení s článkom 4 ods. 1 Etického kódexu a článku 11 ods. 1 prvej vety Etického kódexu.

Disciplinárne obvinený, ako advokát, nectil zákonom stanovenú prezumpciu nevinny a v predmetnom vyjadrení sa do-

pustil svojho hodnotenia údajnej trestnej činnosti, čo je úplne nezlučiteľné s právnymi predpismi ČR. Disciplinárne obvinený pritom nepopiera, že by dané vyjadrenie spísal, avšak na svoju obranu okrem iného uvádza, že išlo o vyjadrenie spísané v zastúpení jeho klienta. Uvedené však na disciplinárnej zodpovednosti nič nemení – advokát by mal vždy pri svojom vystupovaní (či už ústnom alebo písomnom), a to aj v zastúpení svojho klienta, striktné rozlišovať, čo sú informácie získané od klienta bez toho, aby ich overoval (napr. ich uviesť slovami môj klient uvádza, podľa názoru klienta, podľa informácií dostupných od klienta), a čo sú advokátom overené/potvrdené informácie. Bez ohľadu na uvedené by sa však advokát v každom prípade mal vyvarovať, ako už bolo uvedené, porušeniu prezumpcie nevinoty, ako základnej zásady právneho štátu, navyše voči inému príslušníkovi, resp. príslušníkom advokátskeho stavu.

Ako správne uviedol disciplinárny žalobca, povinnosť advokáta brániť klienta všetkými dostupnými prostriedkami v sebe, samozrejme, zahŕňa povinnosť brániť ho iba zákonnými, nie nezákonnými prostriedkami. Konštatovanie obsiahnuté v predmetnom vyjadrení nemožno rozhodne považovať za zákonnú obranu, keď ide o jednoznačné osočenie a svojvoľné hodnotenie určitého konania/správania ako trestnej činnosti, ktoré advokátovi rozhodne neprináleží. Pokiaľ

chcel disciplinárne obvinený v záujme svojho klienta poukázať na to, že by súd mal vziať do úvahy aj prebiehajúce trestné konanie, mal maximálne na takéto konanie odkázať, ale v žiadnom prípade ho nemal sprevádzať slovami, že ide o zločinné spolčenie a dokonanie trestnej činnosti. Ak poukazuje disciplinárne obvinený na skutočnosť, že predmetné vyjadrenie napísal z pokynu svojho klienta, potom týmto spôsobom nie je možné sa zo zodpovednosti vyvinúť – advokát musí vždy postupovať v súlade s právnymi predpismi, pričom, ako výslovne vyplýva zo zákona o advokácii (§ 16 ods. 1), pokynmi klienta nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnym alebo stavovským predpisom.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

- 1 Preložené a spracované podľa Vrábliková, P.: *Z kárné praxe*. In: Bulletin advokácie, č. 12/2022, s. 72.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Intenzívna praktická stáž v Nemecku

Multilaterálny hospitačný program
pre advokátov a koncipientov v poslednom ročníku praxe
27. august 2023 – 28. september 2023

Ak ovládate nemecký jazyk slovom aj písmom a máte záujem načerpať praktické skúsenosti v advokátskej kancelárii v Nemecku, SAK ponúka možnosť zúčastniť sa na multilaterálnom hospitačnom programe, ktorý organizuje Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu (IRZ), Nemecká spolková advokátska komora a Nemecké združenie advokátov. Počas prvého týždňa sa uskutoční v Berlíne úvodný seminár o nemeckom a európskom občianskom a obchodnom práve, následne počas septembra budú účastníci na stáži v advokátskej kancelárii v niektorom nemeckom meste.

Účastníkov do advokátskych kancelárií umiestňuje organizátor. Účastník môže sám navrhnúť advokátsku kanceláriu, ktorá by bola ochotná prijať ho na stáž. Organizátori uhradia cestu do advokátskych kancelárií, príspevok na ubytovanie a príspevok na stravu. Účastník znáša náklady na dopravu do Nemecka a medzinárodné zdravotné poistenie.

Prihlasovať sa môžete e-mailom do 1. mája 2023
na adrese strecanska@sak.sk (odbor medzinárodných vzťahov SAK)

XXX. konference

Karlovarské právnické dny

15. až 17. června 2023, HOTEL THERMAL, Karlovy Vary

Registrační formulář a další informace najdete na www.kjt.cz.

Účastnický poplatek činí 11 000 Kč + DPH.

PROGRAM

Kdy a komu se (ne)vyplatí porušit právo?

prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., PF MU, Brno

K čemu je Ústavní soud?

Mgr. et Mgr. Michal Bobek, MJur, Ph.D., Dr. h. c., NSS

Způsobilost k výkonu funkce statutárního orgánu po novele z. o. k. k 1. 7. 2023

prof. JUDr. Jan Dědič, VŠE, AK Kocián, Šolc, Balaščík,
doc. JUDr. Ivana Štenglová, VSČI, PF UK, Praha

Soutěžní právo v podmínkách řešení energetické krize

JUDr. Ondřej Dostal, ČEZ

Právo věku „uálů“

prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, Právnická fakulta TU, Trnava,
Ústav státu a práva AV ČR

Konsensuální vyřízení věci v trestním řízení proti právnickým osobám

prof. JUDr. Bc. Tomáš Grřivna, Ph.D., PF UK Praha,
JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D., PF UK, Praha

Právní domněnky a fikce ve smluvních vztazích

JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D., NS ČR

Aktuální výzvy v právu odpovědnosti za vady

Univ. Prof. Dr. iur. Georg Kodek LL.M., WU Wien

Zápočet v insolvenčním řízení (případně i novela k restrukturalizaci)

JUDr. Zdeněk Krčmář, NS ČR

Ochrana advokátního tajemství při prohlídce advokátní kanceláře

doc. JUDr. Ondřej Laciak, Ph.D., advokát, podpredseda SAK

Rozdělení důkazního břemena ve sporu o vrácení peněžité částky

doc. JUDr. Petr Lavický, Ph.D., PF MU, Brno

Výklad závěti

doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D., PF UP, Olomouc

Mlčetí (a) zlato – novinky z advokátního práva

JUDr. Monika Novotná, advokátka, místopředsedkyně ČAK

Odpovědnost státu za škodu podle principu *Francovich*

JUDr. Jan M. Passer, Ph.D., LL.M., Soudní dvůr EU, Lucemburk

Digitální právní jednání z hlediska hmotného práva v bankovních vztazích, distributorů energií a poskytovatelů telekomunikačních služeb

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., PF UK, Praha

Determinace smluvního vztahu nezávislá na vůli stran

prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., PF UK, Praha
(bývalá soudkyně Tribunálu EU)

Výkon funkce a činnosti statutárního orgánu v trestněprávních souvislostech

JUDr. František Púry, Ph.D., NS ČR, JUDr. Martin Richter, Ph.D., PF UK, Praha

Právní ochrana ze strany státních soudů při přezkumu rozhodčích nálezů

Hon. Prof. Mag. Dr. Jürgen Rassi, Privatdoz., OGH Wien

Přezkum rozhodčích nálezů v ČR

Mgr. Dušan Sedláček, advokát, Praha

Odpovratnost v insolvenčním řízení – zákaz předbírání ve frontě věřitelů

Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M., advokát, Praha

Ovlivňování rozhodčího řízení judikaturou českých obecných soudů

JUDr. Juraj Szabó, Ph.D., Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR

Neúčinné vyšetřování v judikatuře Ústavního soudu

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., ÚS ČR, PF UK, Praha

Pracovněprávní ochrana členů statutárních orgánů obchodních korporací aneb Nekonečný příběh, díl 875

JUDr. Petr Šuk, NS ČR

Právní charakter zařízení energetické či telekomunikační infrastruktury a zákonná a smluvní omezení vlastníků pozemků

doc. JUDr. Petr Tégl, Ph.D., PF UP, Olomouc

Zneužití bankovních úvěrů a záruk

doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc., Ústav státu a práva SAV

Protiprávní čerpání abstraktní bankovní záruky – existuje účinná obrana?

prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, prezident KJT

Koreferát k české úpravě finanční záruky a aktuální judikatuře

Mgr. Michal Vávra, advokát, Brno/Vídeň

Moderátoři konference: JUDr. Vladimír Zoufalý a Mgr. Michal Vávra, JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc., JUDr. Ondřej Trubač, Ph.D., LL.M., doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D., a Mgr. Kamil Blažek

Konference bude simultánně tlumočena ČJ/NJ. Změna programu vyhrazena.

V rámci slavnostní recepce dne 16. 6. 2023 budou vyhlášena tradiční ocenění společnosti (Prestížní cena, Autorská cena a Pocta judikátu).

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Zakladatelia Právnickej fakulty Univerzity Komenského

VOZÁR, J.: **Zakladatelia Právnickej fakulty Univerzity Komenského.**

VEDA, Bratislava, 2022

Cesta každého advokáta k povolaniu sa začína právnickými štúdiami. Aj preto má význam vracieť sa k právnickému štúdiu a histórii právnického vzdelávania. Jeho novodobé základy boli položené na Slovensku zriadením Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (1919) a začiatkom výučby (1921).

Práve tu sa začína kniha **doc. JUDr. Jozefa Vozára, CSc.** – dlhoročného advokáta, riaditeľa Ústavu štátu a práva SAV, ale aj člena Pracovnej skupiny pre históriu advokácie Slovenskej advokátskej komory a účastníka Konferencií o histórii advokácie. Jozef Vozár sa dlhodobo a systematicky zaoberá výskumom slovenských právnických osobností, okrem iného monograficky spracoval osobnosti advokátov Vladimíra Fajнора (*Vladimír Fajnor*, 2017), Augustína Rátha (*Augustín Ráth – prvý slovenský rektor Univerzity Komenského*, 2018), Emila Stodolu a Adolfa Záturckého (*Významní slovenskí právnici z Liptova*, 2016), je i autorom knihy venovanej Ernestovi Valkovi (*Spomienky na Ernesta*, 2011). Tieto jeho publikácie zásadne prispeli nielen k poznávaniu osudov významných slovenských právnikov, ale predstavili aj začiatky a rozvoj právnej vedy na Slovensku.

Monografiu otvára kapitola *Založenie Právnickej fakulty Univerzity Komenského*, ktorá približuje situáciu predchádzajúcu založeniu univerzity iniciovaného slovenskou inteligenciou s podporou českými kolegami. Univerzita vznikla so štyrmi fakultami, medzi nimi i právnickou, ktorá nahradila právnickú fakultu maďarskej Alžbetínskej univerzity. Väčšinu jej profesorského zboru v prvých dvoch desaťročiach tvorili českí profesori. Autor tento stav nielen vysvetľuje, ale pozornosť venuje i celkovej situácii rodiacej sa slovenskej právnej vedy. Pripomína však i viacerých publikačne aktívnych slovenských právnikov (Emila Stodolu, Adolfa Záturckého či Vojtecha Tuka) a polemizuje i s dobovými kritickými hlasmi brojacimi proti podielu českých pedagógov na fakulte.

Ťažiskovou je druhá kapitola *Zakladatelia Právnickej fakulty Univerzity Komenského*, ktorá sa člení na šesť podkapitol venovaných jednotlivým osobnostiam. Šesticu zakladateľov Právnickej fakulty tvorili okrem Augustína Rátha (občianske právo) piati českí profesori: Karel Laštovka (správne právo), Otakar Sommer (rímske právo), Emil Svoboda (občianske právo), Bohuš Tomsa (právna filozofia, neskôr medzinárodné verejné právo) a Jan Vážny (rímske právo). Podkapitoly

obsahujú úvodné priblíženie jednotlivých osobností, ich funkcionársku, pedagogickú a vedeckú činnosť, aktivity mimo právnickej fakulty, pokračujú okolnosťami ich odchodu z fakulty a uzatvorené sú zhodnotením ich pôsobenia.

V centre pozornosti autora je predovšetkým Augustín Ráth, autor prvej právnickej monografie písanej po slovensky (*Práva medzi mužom a ženou v Uhorsku*, 1906), riadny profesor občianskeho práva, dekan právnickej fakulty i rektor Univerzity Komenského. Potrebnú pozornosť však autor venuje aj jeho českým kolegom a to nielen ich pedagogickej a vedeckej činnosti na Slovensku, ale napríklad aj aktivitám v Právnickej jednote (Karel Laštovka), či Učenej spoločnosti Šafárikovej. Hoci skutočné slovenské právnické osobnosti úprimne oceňovali pôsobenie tejto päťice českých profesorov v Bratislave, nedokázali zabrániť narastajúcej vlne protičeských nálad a nakoniec ani ich nútenému odchodu do Čiech (1938). Tak odišli aj českí profesori z fakulty, ktorú spoluzakladali. Jeden z nich – Bohuš Tomsa – sa dokonca na univerzitu do Bratislavy neváhal napriek tomu vrátiť znova a v školskom roku 1945/46 začal prednášať a viesť cvičenia. Po roku 1948 musel odísť na nútenú dovolenku a nový režim mu zakázal učiť.

Záver monografie obsahuje výstižný sumár zásluh členov prvého profesorského zboru fakulty. Zvýrazňuje nie len ich príspevok k samotnému vzniku fakulty, ich pedagogické novátorstvo, zavedenie obligatórnych praktických cvičení, adaptáciu budovy fakulty na Kapitulskej ulici a starostlivosť o jej vybavenie, či založenie a rozvoj publikačnej edície, ale

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

www.facebook.com/advokatinavasejstrane

pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

www.linkedin.com/company/sak-sk

sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

DRAZOBNIK

Realizácia dražieb pri výkone záložného práva (zmluvného alebo zákonného) ako aj v rámci speňažovania majetku v konkurze.

www.drazobnik.sk
drazby@drazobnik.sk

najmä to, že vychovali prvú generáciu slovenských právnikov, ktorí boli mimoriadne potrební a zanechali po sebe pedagogický a vedecký odkaz, na ktorý možno dosiaľ hrdo nadväzovať.

Dielo je založené na širokom spektre prameňov. Čerpá z archívnych materiálov (najmä Archív Univerzity Komenského, Národný archív v Prahe) a obsahuje viac než 400 odkazov na pramene, a je doplnená i bohatým prehľadom použitej prevažne dobovej monografickej literatúry a článkov najmä z Právneho obzoru. Prácu obohacuje i prehľad počtov poslucháčov právnickej fakulty v rokoch 1921 – 1937 (obsahujúci aj údaje o počte žien – poslucháčok).

Vedeckosť predloženej monografie je založená najmä na analýze zhromaždených zistení a z nej syntézou získaných záverov. Práve časti venované hodnoteniu podielu jednotlivých zakladateľov fakulty k jej rozvoju sú najväčším prínosom. Význam monografie však spočíva aj v tom, že približuje obsah a hĺbku dobovej diskusie o smerovaní právnického vzdelávania, ale v neposlednom rade i tým, že objasňuje vzťahy českej a slovenskej právnej vedy v danom období. Monografia tak dopĺňa diela českých autorov venovaných týmto osobnostiam o okolnosti ich pôsobenia na Slovensku, čím dotvára komplexnosť pohľadu na tieto významné česko-slovenské právnické osobnosti.

Súčasnou monografie je obrazová časť, ktorá vhodne prispieva k vyzneniu diela. Obsahuje nielen portréty šestice

profesorov, ale najmä fotografie interiéru právnickej fakulty na Kapitulskej ulici (zasadačka profesorského zboru, Auditorium maximum, seminár občianskeho práva, pracovňa dekana), slávnostného zasadnutia profesorského zboru, ale aj dobové listiny ilustrujúce činnosť fakulty, či reprodukcie indexu študenta a diplomu.

Pripomenutie si zakladateľov právnickej fakulty je potrebné a je i prejavom vďaky. Ako uvádza autor v závere monografie: zakladatelia právnickej fakulty boli pre svoje hodnoty študentom nielen prirodzenými autoritami, ale boli učiteľmi, ktorí študentom vštepovali, že právo bez morálky a hľadania spravodlivosti sa v rukách bezcharakterných jedincov mení na svojvôľu a preto sa právnická výchova musí starať nie len o odbornú zdatnosť študentov, ale aj o ich povahovú pevnosť, samostatnosť, sebavedomie a kritickosť myslenia.

Ako prílohu knihy zaradil autor prejav Augustína Rátha pri zahájení prednášok na právnickej fakulte. Augustín Ráth tu okrem iného povedal svojim študentom, čo by si mali pripomínať aj advokáti: „*Jus respondendi musí byť i dnes veľkou ctou a vyznamenaním, iuris consultus a jeho dom, kancelária musí sa stať asyloom uhnetených, bezprávnosťou poškodených. Keď aj treba žiť a aj služobník práva je hoden mzdy svojej, ale nesmie nikdy zabúdať, že vykonáva nobile officium.*“

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
advokát

Župani a mešťanostovia Košíc z radov advokátov

V municipálnom meste Košice predstavovali advokáti dobovo nazývaní pravotármi súčasť mestskej honorácie už v dobe Rakúsko-uhorskej monarchie. Nie inak tomu bolo aj po rozpade habsburskej ríše a vzniku Česko-slovenskej republiky koncom prvej svetovej vojny. Toto postavenie si udržali i počas I. ČSR a čiastočne v období maďarskej okupácie mesta v rokoch 1938 – 1945. Obdobie tretej Československej republiky nasledujúcej po oslobodení a epocha socializmu však mali na advokátsky stav v Košiciach výrazne negatívny vplyv, ktorý sa podarilo zmeniť až po Nežnej revolúcii z roku 1989.

Na sklonku epochy feudalizmu v Rakúskom cisárstve stál na čele slobodného kráľovského mesta Košice ako richtár **Štefan Baranyay**, ktorý pochádzal z pravotárskeho stavu. Š. Baranyay sa v roku 1800 narodil v Čečejevciach Jozefovi Baranyimu a Márii, rod. Gedeonovej. Po gymnaziálnych štúdiách v Košiciach navštevoval kráľovskú akadémiu, kde študoval právo a filozofiu do roku 1821. Najskôr pracoval ako praktikant Kráľovskej súdnej tabule v Pešti a v roku 1823 zložil advokátske skúšky. Ako advokát pôsobil od roku 1829 v Prešove, v roku 1834 však získal občianstvo Košíc. Na poste mestského radcu sa exponoval od roku 1842, pričom vo funkcii komisára zastupoval záujmy mesta v jednotlivých cechoch. V období 1846 až 1848 stál na čele Košíc ako **richtár**, zároveň bol v roku 1847 zvolený za poslanca uhorského Krajského snemu. Štefan Baranyay zomrel počas revolučných bojov v čase Jari národov v roku 1849 na cholere.

Mešťanosta **Edmund Éder** sa narodil v roku 1843 v Košiciach v rodine Júlie Magdalény, rod. Gruberovej a mestského patrícia i člena Spolku košických advokátov Františka Štefana Édera, ktorý bol košickým parlamentným poslancom v rokoch 1872 – 1875. V šľapajách svojho otca sa Edmund Éder ako absolvent premonštrátskeho gymnázia, právnickej akadémie v Košiciach i právnickej fakulty univerzity v Budapešti zapájal do politického i verejného mestského života rodného mesta. Profesionálne pôsobil ako advokát a od roku 1868 ako čestný právny zástupca mesta, no v roku 1872 sa stal členom mestského zastupiteľstva a následne pôsobil na postoch predsedu školskej mestskej stolice i kuratória meštianskych škôl. V roku 1875 sa stal E. Éder členom výboru Advokátskej komory v Košiciach (do roku 1878), v tomto výbore pritom pôsobil aj v období 1887 – 1892. V oblasti školskej politiky mesta usiloval o rozšírenie počtu ľudových škôl a podporoval myšlienku ich poštátnenia. V mladšom veku sa

aktívne podieľal na hospodárskom podnikaní ako člen správnych rád viacerých podnikov. Bol členom slobodomurárskych lóží, politicky podporoval pritom Stranu nezávislosti ako jej predseda v Košiciach. Do mileniárneho roku 1896 bol v Košiciach už predsedom Liberálnej strany, ktorú označil za jedinú nositeľku pokroku v Uhorsku a ktorej v Košiciach od roku 1901 aj predsedal. V roku 1896 bol za túto stranu zvolený za poslanca Košíc na Uhorskom sneme a od roku 1902 pôsobil vo funkcii zástupcu mešťanostu Teodora Münstera. Po jeho smrti bol v júli 1906 zvolený za **mešťanostu**, potom znovu v apríli 1908 a zostal ním až do svojej smrti v roku 1912. Podľa Edmunda Édera mala nastať v Uhorsku úspešná premena spoločnosti vtedy, keď maďarský štátotvorný národ uchová maďarský charakter krajiny. Presadzoval projekt vzniku košickej univerzity, ktorá sa podľa jeho predstáv mala nazvať Rákociho univerzitou. Z aktivít v mestskej správe treba vyzdvihnúť jeho úsilie o urbanistickú úpravu Košíc, ako boli parky a úprava ulíc západného predmestia, rozšírenie vodovodnej a kanalizačnej siete, príprava výstavby mestskej električkovej trate, novej nemocnice a múzea. Od roku 1877 sa zasadzoval o zriadenie Kráľovskej súdnej tabule

Edmund Éder

Július Szentlékely

v Košiciach, pričom E. Éder sa zaslúžil o výstavbu jej budovy. Do mestskej administratívy zaviedol poriadok a presnosť aj vydaním nového štatútu. Mesto mu vyjadrilo uznanie tým, že podľa neho pomenovalo park medzi divadlom a Dómom sv. Alžbety, navyše aj dalo namaľovať jeho portrét pre zasadačiu sieň mesta. Cisár František Jozef I. mu v roku 1910 udelil Železný záslužný kríž III. stupňa, o dva roky nato Edmund Éder zomrel.

Nasledovník Edmunda Édera **Július Szentlékely** sa narodil v roku 1857 ako syn prvého predsedu Spolku košických advokátov (1867 – 1873), člena mestského zastupiteľstva Košíc a zakladateľa Telocvičného a šermiarskeho spolku (1868) Júliusa Szentlékelyho. Okrem výkonu advokácie sa angažoval aj politicky, začiatkom XX. storočia pôsobil ako zástupca mešťanostu E. Édera, s ktorým prehral v roku 1906 vo voľbách mešťanostu Košíc. Július Szentlékely napokon vyhral v roku 1912 vo voľbách na post hlavy Košíc a stal sa ich **mešťanostom**. Vzhľadom na svoj vysoký vek a chorobu sa však už v roku 1914 svojej funkcie vzdal. Následne odišiel do penzie a v roku 1918 zomrel.

Pomaďarčený Slovák **Vojtech Blanár** sa narodil v roku 1866 v Košiciach v rodine podnikateľa Antona Blanára a Kataríny Gromocovej, rod. Pajtásovej. Po ukončení gymnázia v rodnom meste a štúdiu práva v Budapešti v roku 1891 vykonával v Košiciach advokátsku prax. Následne sa stal učiteľom zmenkového, obchodného i procesného práva na Kráľovskej právnickej akadémii (1894 – 1895) a hlavným prokurátorom v Košiciach. Od roku 1896 pôsobil ako náhradný a potom riadny člen výboru Advokátskej komory v Košiciach, v období 1903 – 1913 bol komorovým žalobcom.

Vojtech Blanár

V rokoch 1910 – 1914 zastával post poslanca Uhorského snemu za Maďarskú stranu práce, okrem toho publikoval najmä v miestnych novinách a v odbornej právnickej literatúre. Zasadzoval sa o vznik univerzity v Košiciach ako v poradí treťom meste Uhorska. V. Blanár pôsobil aj ako člen skúšobnej komisie pri advokátskych a sudcovských skúškach. V roku 1896 sa stal právnym zástupcom Košíc, neskôr sa ako poslanec Uhorského snemu priklonil k politike Štefana Tiszu de Borosjenö. Kritizovaný bol za to, že sa nepostaral o zlepšenie železničného spojenia do Košíc, zanedbával i požiadavky košických živnostníkov a obchodníkov. Rozšírenie brannej moci v štáte odôvodňoval potrebou vojenských zákrokov proti národnostným agitátorom. Nebol ochotný predložiť reformu volebného práva, dokonca žiadal stanoviť vekovú hranicu pre prvovoličov až na 24 rokov. Ako kandidát Národnej strany práce síce v roku 1912 neuspel vo voľbe nového košického mešťanostu, ale jeho úspešný protikandidát Július Szentlékely sa na jar 1914 svojho mandátu vzdal. Vojtech Blanár sa tak stal v apríli 1914 **mešťanostom** Košíc, pri výkone mandátu počas prvej svetovej vojny sa exponoval najmä pri zabezpečení zásobovania mesta, resp. jeho obyvateľov. Dňa 28. 12. 1918 podpísali V. Blanár, M. Molnár a E. Horváth v nemeckom jazyku pätnásťbodovú dohodu s kapitánom 40. streleckého pluku česko-slovenskej armády z Vysokého Mýta Vincentom Bělohubým dohodu o vstupe vojsk Č-SR do Košíc, čím sa skončila uhorská epocha v dejinách východoslovenskej metropoly. Jej dernierou bolo v novembri 1918 ustanovenie maďarskej Národnej rady v Košiciach, ktorej predsedal Mikuláš Molnár nahradený ešte v novembri 1918 Alexandrom Drábom. M. Molnár bol vymenovaný 12. 11.

1918 za vládneho komisára mesta Košice a za vládneho komisára Abovsko-turnianskej stolice bol zase vymenovaný Elemír Horváth. V decembri 1918 vznikla Slovenská národná rada Košíc na čele s legionárom Júliusom Kustrom, jej podpredsedom sa stal advokát Ján Sekáč. Nad Župným domom v Košiciach zaviala prvýkrát v dejinách slovenská bielo-modro-červená zástava. V medzivojnovom období sa V. Blanár exponoval ako generálny tajomník *Kazinczyho spolku*, predsedu Maďarskej národnej strany v Košiciach, člen mestského zastupiteľstva (od r. 1923) i zastupiteľstva Slovenskej krajiny (v období 1927 – 1932). Predseda Spolku košických dobrovoľných hasičov v rokoch 1909 – 1931 Vojtech Blanár zomrel v rodnom meste v roku 1932.

Po Ondrejovi Rakovskom, ktorý zastával post hlavného župana Abovsko-turnianskej stolice i Slobodného kráľovského mesta Košice krátko od apríla do novembra 1906, bol za jeho nástupcu menovaný na návrh uhorskej vlády panovníkom **Ladislav Szalay de Almási** narodený v roku 1857 v Bereťe. Pochádzal zo statkárskej rodiny Antala Szalaya a Alžbety Szemere. Strednú školu absolvoval v Miškovci v roku 1873 a právo v Prešove v roku 1875. V roku 1878 zložil advokátsku skúšku v Budapešti a usadil sa ako advokát v Košiciach, kde mal do r. 1907 advokátsku kanceláriu. Pôsobil ako člen výboru Advokátskej komory v Košiciach v období 1896 – 1906. Horlivo sa zúčastňoval na podujatiach kalvínskej cirkvi, pôsobil na poste sudcu rady Reformovanej cirkvi Abovsko-turnianskej diecézy a v svetských záležitostiach sa exponoval ako predseda lesníckeho výboru Abovsko-turnianskej stolice. V rokoch 1901 – 1907 bol poslancom parlamentu Uhorska za volebný obvod Szikszó, od roku 1906 pôsobil ako šéfredaktor košických novín *Denník*. **Hlavným županom Abov-**

Ladislav Szalay de Almási

sko-turnianskej stolice a Slobodného kráľovského mesta Košice bol prvýkrát v období 1907 – 1910. Exponoval sa aj ako redaktor denníka *Napló* i predseda Košickej poľovníckej spoločnosti, Na jar 1914 neúspešne kandidoval za poslanca Košíc do Uhorského snemu za Stranu nezávislosti. Budúci prvý prezident Maďarska Mihály Károlyi gróf von Nagykárolyi o ňom prehlásil, že „je bojovníkom proti reakcii, korupcii, akýmkoľvek panamám (veľkým úplatkovým podvodom), ktorý sa usiluje položiť základy pre nové Uhorsko, v ktorom sa zaskvie národná demokracia a uhorská krajina zažije progresívne napredovanie, tak materiálne ako aj duchovné.“ Za hlavného župana Abovsko-turnianskej stolice i Slobodného kráľovského mesta Košice bol po opätovne menovaný po Eduardovi Sziklayovi počas prvej svetovej vojny v júni 1917. V januári 1918 kráľ Karol IV. v Laxenburgu vymenoval Ladislava Szalaya za štátneho tajomníka Ministerstva školstva a kultu. Novým hlavným županom Abovsko-turnianskej stolice a Slobodného kráľovského mesta Košice sa o mesiac neskôr stal statkár Ladislav Hammersberg ml. Ladislav Szalay de Almási zomrel v roku 1924.

Pre mnohých košických pravotárov bola zmena štátoprávnych pomerov po obsadení mesta česko-slovenským vojskom 29. decembra 1918 ťažko akceptovateľným faktom. Nielen v úradnom styku, ale i komunikácii s klientmi významná časť z nich používala maďarčinu a nahradenie stáročného „Mariánskeho“ kráľovstva republikou bolo pre nich predstavitel'né len s námahou. Hoci majoritná časť košických advokátov bola židovského vierovyznania, rozpad habsburskej ríše a nastávajúce zmeny v dlhodobom platnom právnom poriadku predstavovali obavy z neznámej budúcnosti aj pre nich. Z prvých 15 slovenských županov menovaných ministrom s plnou mocou pre správu Slovenska bolo až 11 advokátov. Z advokátskeho stavu sa Ján Rumann stal županom v Spišskej stolici, Jozef Kállay v Liptovskej, Vladimír Pivka v Oravskej, Vladimír Fajnor vo Zvolenskej, Martin Mičura v Tekovskej, Samuel Daxner v Gemersko-malohontskej stolici, Gustáv Lehocký v Hontianskej, Pavel Fábry v Šarišskej, Otakar Jamnický v Komárňanskej, Ján Sekáč v Abovsko-turnianskej a Ľudovít Bazovský v Novohradskej stolici.

Vzhľadom na skutočnosť, že väčšina právnych zástupcov v Košiciach bola v čase zániku Rakúsko-uhorského mocnárstva maďarskojazyčná, napomáhali podporiť česko-slovenský živel v Košiciach pravotári z Liptova a Oravy, ktorí aj zastávali významné posty v mestskej samospráve vrátane tých najvyšších. Všetci traja prvorepublikoví starostovia Košíc pochádzali z Oravskej stolice. V histórii metropoly východného Slovenska hral významnú úlohu **Vladimír Mutňanský** (1885 – 1954), ktorý bol perzekvovaný už počas stredoškolských štúdií v Levoči, študoval právo v Prešove, Košiciach, Kluži i Budapešti a od roku 1913 pôsobil v Košiciach ako prvý slovenský advokát. Vladimír Mutňanský bol na post košického **starostu** zvolený v októbri 1919, stal sa vôbec prvou hlavou mesta slovenskej národnosti. Na tomto poste pôsobil najskôr v období 1919 – 1923 a následne v rokoch 1928 – 1933. Nakrátko pritom zastával v januári 1919 aj post **abovsko-turnianskeho župana**. V apríli 1919 dal z mesta vypovedať pri-

Vladimír Mutňanský

sťahovaných Židov. V jeho košickej kancelárii pôsobil ako advokátsky osnovník aj tajomník *Rotary klubu* Gustav Ružiak. V roku 1945 bol V. Mutňanský verejným notárom v Sečovciach, po presídlení do východoslovenskej metropoly pôsobil ako posledný verejný notár Košíc do roku 1951.

Vlastnú advokátsku kanceláriu v Košiciach mal i **Ján Sekáč** (1882 – 1962), ktorý právnické štúdiá absolvoval v Prešporke, Budapešti a Kluži. Pôsobil aj ako vojenský sudca a po skončení prvej svetovej vojny sa stal v decembri 1918 podpredsedom Slovenskej národnej rady v Košiciach. Od januára do októbra 1919 bol **abovsko-turnianskym županom**, neskôr županom stolice podtatranskej v Liptovskom Svätom Mikuláši a v roku 1930 zase slovenským krajským viceprezidentom. V roku 1920 pôsobil aj ako člen správneho výboru Advokátskej komory v Turčianskom Svätom Martine.

Post **abovsko-turnianskeho župana** vykonával od októbra 1919 do augusta 1920 ďalší zástupca advokátskeho stavu **Pavol Fábry** (1891 – 1959). Narodil sa v roku 1891 v Turčianskom Svätom Martine ako syn majiteľa pivovaru Jozefa Fábryho a Márie, rod. Hraškovéj. Po absolvovaní gymnázia v rodisku študoval právo na univerzite v Lipsku. Následne sa zamestnal najskôr v otcovom pivovare a potom v Kníhtlačiarenskom účastinnom spolku v Turčianskom Svätom Martine. Po prevrate sa stal v decembri 1918 prvým slovenským županom Šarišskej stolice. Po viacerých nevydarených pokusoch v apríli 1919 odvolal z funkcie mešťanostu Prešova Jozefa Faragóa, v rovnakom roku sa stal aj splnomocnencom Česko-Slovenska v Budapešti. Obdobie 1919 – 1920 mu prinieslo post abovsko-turnianskeho župana, ale aj funkciu vládneho komisára pre východné Slovensko a prvého predsedu Miestneho odboru Matice Slovenskej v Košiciach. Pavel Fábry sa hlásil k liberálnym myšlienkam, svoje životné krédo zhrnul v hesle *Meliro pa tuta, quam victoria incerta!* (Lepší je istý

Ján Rumann

mier, ako neisté víťazstvo!). V roku 1921 pôsobil v komisii pre finančné právo v rámci unifikácii, s Pavlom Šimkovicom (1890 – 1972) mali advokátsku kanceláriu v Bratislave v rokoch 1921 – 1924. Počas prvej republiky spolupracoval s Milanom Hodžom ako stúpenec pročeskoslovenskej orientácie, po roku 1945 zase podporoval Demokratickú stranu. Vlastnil pivovar v Turčianskom Svätom Martine, exponoval sa aj ako predseda Slovenského Aeroklubu a Spolku slovenských pivovarníkov. V dôsledku komunistického prevratu v roku 1948 emigroval do Švajčiarska. S manželkou Oľgou Vierou, rod. Pálkovou mal syna JUDr. Vladimíra Fábryho, ktorý bol po druhej svetovej vojne členom československej diplomatickej misie pri OSN v New Yorku. Pavol Fábry zomrel v roku 1959 v Berlíne.

Župan **Ján Rumann**, narodený v roku 1876 v Pribyline, bol synom vidieckeho učiteľa Eugena Rumanna. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici i Evanjelickom kolegiálnom gymnáziu v Prešove a v rokoch 1895 – 1899 na Právnickej fakulte Budapeštianskej univerzity. Potom pracoval ako advokátsky koncipient v metropole Uhorska a od roku 1901 v kancelárii Jána Ružiaka v Litovskom Svätom Mikuláši. Od roku 1908 už pôsobil vo vlastnej kancelárii ako samostatný advokát. Angažoval sa v slovenskom národnom hnutí, obhajoval perzekvovaných Slovákov a publikoval politické i národohospodárske štúdie. Bol aktívny v Slovenskej národnej strane, v ktorej predsedal liptovskej župnej organizácii a v roku 1910 ho zvolili do zastupiteľstva Liptovskej stolice za obvod Liptovský Sv. Peter. J. Rumann zasadal v Revolučnom národnom zhromaždení za Slovenský klub do júla 1919. V roku 1918 sa stal prvým slovenským županom Spišskej a následne v roku 1919 i Šarišskej a Zemplínskej stolice. Od roku 1920 zastával post **župana Abovsko-turnianskej župy** až do roku 1922, v tomto období vykonával aj funkciu predsedu Miest-

neho odboru Matice Slovenskej v Košiciach. V roku 1923 sa stal prvým **županom Župy XX** (košickej veľžupy) a bol ním až do svojej smrti v roku 1925. V Košiciach vznikol v období výkonu jeho funkcie Rumannov internát, toleranciu prejavoval aj k maďarskej menšine Košíc. Exponoval sa však i v rámci Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku vo funkcii jej dištriktuálneho dozorca., resp. inšpektora. Zomrel v roku 1925 v Košiciach.

Ďalší župan **Juraj Slávik** sa narodil v roku 1890 v Dobrej Nive evanjelickému farárovi Jánovi Slávikovi a Izabele Božene, rod. Maróthyovej. Absolvoval gymnázium v Banskej Bystrici a evanjelické lýceum v Prešporku, kde založil tajný spolok *Kozub*. Ďalej sa venoval štúdiu práva v Budapešti, Berlíne a Paríži na *École de droit* na Sorbonne. Ešte pred získaním akademického titulu JUDr. v roku 1913 začal pracovať ako advokátsky osnovník u advokáta Emila Stodolu. Už ako študent sa pritom venoval aj literárnej činnosti, prekladal francúzskych básnikov a preklady uverejňoval v *Slovenských pohľadoch*. Prekladal tiež z ruštiny, ukrajinčiny či nemčiny. Prvú svetovú vojnu prežil v tylovej službe Rakúsko-uhorskej armády na Severovýchodnom fronte proti Rusku. V októbri 1918 sa stal ako tajomník Slovenskej národnej rady jedným zo signatárov Martinskej deklarácie. Ako člen Revolučného národného zhromaždenia v Prahe zase zastával post tajomníka jeho Slovenského klubu a po vymenovaní vládou aj vládneho komisára pre východné Slovensko v roku 1919 počas bojov s Maďarskou republikou rád. Politicky sa exponoval ako jeden zo zakladateľov slovenských agrárnikov teda Národnej republikánskej strany roľníckej zlúčenej v roku 1920 so SNS do Slovenskej národnej a roľníckej strany, kde pôsobil ako generálny tajomník. V roku 1922 sa však agrárne krídlo tejto strany zjednotilo s celoštátnou agrárnou oficiálne Republikánskou stranou poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu, v ktorej zastával J. Slávik post generálneho tajomníka pre Slovensko. V rámci novovzniknutých tzv. veľžúp pôsobil pre roky 1923 – 1925 ako župan Župy XVIII (Zvolenskej) a v období 1925 – 1928 ako **župan Župy XX** (Košickej). Z najvyšších rezortných postov zastával v roku 1926 funkciu ministra poľnohospodárstva a správcu Ministerstva pre zjednotenie zákonov a organizácie správy (unifikácií) a v období 1929 – 1932 ministra vnútra ako prvý Slovák, zároveň bol v rokoch 1929 – 1935 poslancom Národného zhromaždenia. Nakrátko získal ešte v roku 1935 mandát viceprezidenta Slovenskej krajiny, teda druhého najvyššie postaveného úradníka na Slovensku. Posledné predvojnové pôsobenie Juraja Slávika bolo v rangu československého vyslanca v Poľsku a to exponovanom období 1936 – 1939. Po zániku Č-SR v marci 1939 neuznal okupáciu štátu, rezignoval na svoju funkciu a odišiel do USA. V Londýne bol v roku 1940 menovaný ministrom vnútra v exilovej vláde ČSR, túto funkciu zastával až do apríla 1945. Bol tiež poverený vedením ministerstva školstva a národnej osvety. V roku 1946 sa stal československým veľvyslancom v USA, len mesiac po „víťaznom februári“ sa však v marci 1948 vzdal funkcie veľvyslanca a zostal v USA v exile, venoval sa tam pomoci utečencom. Juraj Slávik zomrel v roku 1969 vo Washingtone.

Funkciu **starostu** Košíc v rokoch 1923 – 1928 vykonával ďalší advokát **Pavol Novák**, ktorý sa narodil v roku 1889 v Dolnom Kubíne v rodine evanjelického seniora a národovca Pavla Samuela Nováka a Olgy, rod. Kardošovej. Právo študoval v Budapešti a následne pôsobil ako sudca v Banskej Bystrici. V roku 1918 zložil advokátske skúšky a od roku 1919 pracoval ako advokát v Košiciach, kanceláriu mal i spoločne s Bartolomejom Rónom. Exponoval sa aj v komisii pre štátne a správne právo v rámci unifikácií. Od roku 1934 pôsobil ako člen skúšobnej komisie pre advokátske a sudcovské skúšky a následne ako hlavný právny zástupca Košíc. Pavol Novák sa stal v roku 1921 členom výboru Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine, kde pôsobil do roku 1937, z toho v období 1936 – 1937 ako podpredseda výboru. Od roku 1938 už pracoval ako verejný notár v Dolnom Kubíne. Bol ženatý s Máriou, rod. Fábryovou, sestrou advokáta a župana Pavla Fábryho. P. Novák zomrel v roku 1967 v Ružomberku, pochovaný je vo svojom rodisku.

Posledná predarbitrážna slovenská hlava Košíc **Jozef Buček** sa narodil v roku 1902 v Gyome súkenníkovi Jozefovi Bučekovi a Apolónii, rod. Wittercsikovej. Po štúdiu práv na Karlovej univerzite v Prahe pracoval ako advokátsky osnovník v kancelárii Dr. Zoltána Szilágyiho a od roku 1932 ako samostatný advokát. V období 1932 – 1937 pôsobil ako poslanec mestského zastupiteľstva Košíc, po jeho rozpustení stal na čele Košíc od októbra do novembra 1938 ako **vládný komisár**. Následne v súvislosti s maďarskou okupáciou mesta sa odsťahoval do Žiliny. Politicky bol činným v Slovenskej ľudovej strane, od roku 1929 už predsedal košickej organizácii

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Publikácia podrobne mapuje život JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti aj v advokácii. Zachytený je pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990. Autorom je advokát **JUDr. Michal Rampášek**, vnuk JUDr. Vojtecha Rampášeka.

V prípade záujmu kontaktujte:

Cena: 5 eur

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

HSLS a od roku 1930 vykonával aj funkciu starostu Telocvičnej jednoty Orol v Košiciach V období 1928 – 1929 zastával post zodpovedného redaktora týždenníka *Slovenská pravda*. V manželstve s Alžbetou, rod. Bugárszkou sa mu narodili syn Imrich a dcéry Katarína i Zuzana. Jozef Buček zomrel v roku 1972 v Salzburgu.

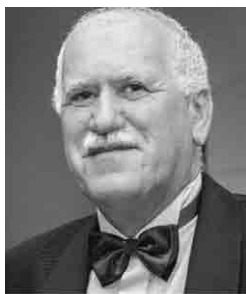
V medzivojnovom období došlo aj k výrazným zmenám v etnicite košických advokátov, už po prevrate v roku 1918 viacero z nich odišlo na územie budúceho trianonského Maďarska a v meste postupne pribúdalo pravotárov československej národnosti (i keď vyznaním predstavovali stále majoritu pravotári izraelitskej relígie a to až 63,3 %). V roku 1935 tak zo 113 advokátov Košíc až 70 patrilo k židovskej populácii. Ich podiel na obyvateľstve mesta bol výrazne nižší, v roku 1930 sa k Mojžišovej viere v Košiciach hlásilo 10,1 % obyvateľov. Len 5 % z nich sa prihlásilo aj k židovskej entite, zatiaľ čo k národnosti československej 62,4 %, k maďarskej 19,9 %, k nemeckej 5 % a k rusínskej 1,3 %. Štatisticky sa zvyšoval aj počet právnych zástupcov v meste, zatiaľ čo v roku 1928 tu sídlilo 99 advokátov, v roku 1938 už 118. Obdobne vysoké zastúpenie ako v Košiciach mali Židia medzi advokátmi na celom území Slovenska – z 1 063 pravotárov v roku 1927 ich k nim patrilo až 563.

Prvá povojnová hlava Košíc **Štefan Kaifer** sa narodil v roku 1909 v Herľanoch a po ukončení štúdia na Slovenskom gymnáziu v Košiciach (1927) sa rozhodol pre právnickú ka-

riéru. Po absolvovaní Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave nastúpil do advokácie ako advokátsky osnovník v kanceláriách Viliama Richtzeita v Michalovciach v roku 1932 a Rudolfa Václavíka v Košiciach v období 1932 – 1937. Po vykonaní advokátskych skúšok v roku 1935 si otvoril o dva roky neskôr vlastnú advokátsku kanceláriu v Košiciach. Počas druhej svetovej vojny v období okupácie južného Slovenska Maďarským kráľovstvom zastával funkciu oblastného predsedu Strany slovenskej národnej jednoty v Košiciach (ako jedinej povolenej politickej strany slovenskej menšiny). Za svoju národnú činnosť bol maďarskými úradmi uväznený. Po oslobodení metropoly východného Slovenska v januári 1945 a krátkom zadržaní sovietskymi bezpečnostnými orgánmi (pre podozrenie z príslušnosti k „fašistom“ na základe udania maďarských komunistov) stál na jej čele vo funkcii **predsedu Správnej komisie mesta Košíc**. V roku 1946 bol vymenovaný za riadneho člena Správneho výboru Advokátskej komory pre Slovensko v Bratislave a v roku 1948 po „Výťažnom februári“ člena Akčného výboru tejto komory vo funkcii člena disciplinárneho súdu. Po roku 1949 bol prevzatý do Krajského združenia advokátov pre kraje Košice – Prešov a pôsobil v Advokátskej poradni 2 v Košiciach v priestoroch svojej bývalej advokátskej kancelárie. Prax advokáta vykonával do roku 1980 a v roku 1994 mu bola udelená Cena mesta Košice. Štefan Kaifer sa dožil pádu komunizmu a zomrel v roku 2002.

V socialistickej epoche našej národnej histórie už na čele Mestského národného výboru v Košiciach, Národného výboru mesta Košíc, či Východoslovenského krajského národného výboru absolventi právnických štúdií nestáli. V roku 1986 bola zradená funkcia primátora mesta Košíc, pričom **Zdenko Trebuľa** sa stal doposiaľ jediným advokátom zastávajúcim tento post. Narodil sa v roku 1955 v Martine a v roku 1978 absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V tomto meste najskôr pracoval ako referent podniku Východoslovenské strojárne, potom ako právnik podniku Východoslovenské železiarne a následne ako vedúci odboru, resp. tajomník Obvodného národného výboru Košice IV. Pred nežnou revolúciou sa zamestnal v straníckom aparáte Komunistickej strany Slovenska, po roku 1990 bol fyzickou osobou – podnikateľom. V období 1991 – 1996 pracoval v Košiciach ako advokátsky koncipient a od roku 1996 ako advokát v združení *Čollák-Weiczen-Trebuľa*. V rámci angažovania sa v komunálnej sfére sa stal v roku 1999 námestníkom primátora Košíc a pre obdobie 1999 – 2005 **primátorom mesta**. Jeho ďalšie pôsobenie v regionálnej samospráve sa spája s postom v poradí druhého **predsedu Košického samosprávneho kraja** v rokoch 2005 – 2017. Jeho otec Ján Trebuľa (1931 – 2008) bol posledným komunistickým primátorom Košíc v rokoch 1989 – 1990. Ostáva len veriť, že osobou Zdenka Trebulu sa história advokátov pôsobiacich vo funkcii hlavy Košíc, či Košického samosprávneho kraja neuzavrela.

Životné jubileum nášho významného kolegu doc. JUDr. Jozefa Oleja, CSc.

Vo februári tohto roka oslávil 70. narodeniny jeden z našich najvýznamnejších kolegov: advokát z Košíc, dlhoročný člen Predsedníctva SAK ako aj podpredseda Slovenskej advokátskej komory, dlhoročný predseda pracovnej skupiny pre trestné právo SAK, člen a predseda vzdelávacieho kolégia SAK, mimoriadne rešpektovaný odborník na trestné právo, akademik, zanietený obhajca, dobrý kolega, ale predovšetkým vynikajúci človek, pán **docent Jozef Olej**.

V mene Predsedníctva SAK, ale aj celého advokátskeho stavu mu úprimne želáme veľa zdravia, šťastia a ďalšieho zanietenia pre jeho celoživotné dielo v oblasti ochrany práv.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
advokát

Tenisový turnaj *ADVOKÁTI V SIETI* v štvorhre 36. ročník

pod záštitou Slovenskej advokátskej komory

9. – 10. júna 2023

HS CENTRUM Piešťany, Hlboká 92

Štartovné je vo výške 40 eur/osoba.

Prihlásiť sa je potrebné **do 2. júna 2023**

na info@mularcikpartners.sk.

Organizátor odporúča ubytovanie si zabezpečiť individuálne v **Pension Hellene Relax Club*****

v Piešťanoch, Hlboká 98, na www.hellene.sk. Uvedené ubytovanie odporúča z dôvodu jeho bezprostrednej blízkosti k HS CENTRUM (susediaci areál). Pri objednaní ubytovania treba uviesť odkaz na turnaj *Advokáti v sieti*. V HS CENTRUM sa uskutoční slávnostné vyhlásenie výsledkov a spoločenské posedenie pre účastníkov turnaja.

PROGRAM

PIATOK 9. júna 2023

8.30 Prezencia v HS CENTRUM, Hlboká 92, Piešťany

9.30 – 18.00 Zápasy, 6 antukových tenisových kurtov

od 19.00 Večera, spoločenské posedenie a vyhodnotenie športových výkonov

SOBOTA 10. júna 2023

Individuálny program s možnosťou dohodnúť si dodatočné zápasy

Oznam pre advokátskych koncipientov

Rozpis plánovaných termínov do konca roka 2023

	Písomný test	Písomné úlohy	Ústna časť
júl	6. 7. 2023	3. – 4. 7. 2023	10. – 11. – 12. 7. 2023
august	25. 8. 2023	hlavné letné prázdniny	
september	28. 9. 2023	4. – 5. – 6. 9. 2023	11. – 12. – 13. 9. 2023
október	27. 10. 2023	2. – 3. – 4. 10. 2023	9. – 10. – 11. 10. 2023
november	30. 11. 2023	6. – 7. – 8. 10. 2023	13. – 14. – 15. 11. 2023
december		4. – 5. – 6. 12. 2023	11. – 12. – 13. 12. 2023

(Zmena termínov komorou vyhradená)

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. januára 2023

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

Periodicita: dvojmesačník (6 čísel ročne)

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Podklady inzerátov

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:** nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok. Materiál na vkladanú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 500 eur

rozmery: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 000 eur

rozmery: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,10 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 12 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého

účelom je ponuka práce

pre koncipienta/koncipientku,

má jednotnú úpravu a rozmer

štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK

– **zadarmo**

Riadková inzercia

sa neuverejňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy

sa informujte na ondrisova@sak.sk

alebo telefonicky: **02 204 227 28.**

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 25 eur
cmyk 50 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Tri zväzky o histórii advokátskych komôr

Slovenská advokátska komora vydala reprezentatívnu sériu troch publikácií v pevnej väzbe, ktoré mapujú históriu advokácie na území Slovenska. Ide o prvé komplexné spracovanie tejto témy u nás doplnené množstvom fotografií, faksimilií a prehľadných tabuliek. Súčasťou je aj biografický slovník osobností advokácie.

24,- vrátane DPH

20,- vrátane DPH

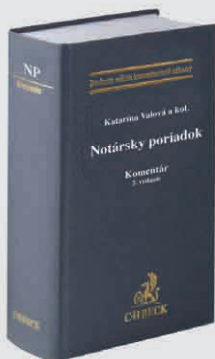
25,- vrátane DPH

Všetky tri publikácie spolu ako balík za zvýhodnenú cenu!

Záujemcovia o kúpu kontaktujte:
PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk
Darina Stračinová
02 204 227 26
stracinova@sak.sk

59,- vrátane DPH

Katarína Valová a kol.

Notársky poriadok. Komentár. 2. vydanie

2023 | viazané v plátne | 720 | 89 eur | obj. číslo SO_EKZ95

Publikáciu tvoria komentáre k Notárskemu poriadku, Kancelárskemu poriadku pre notárov, vyhlášky MS SR o odmenách a náhradách notárov a vyhlášky MS SR o odmene Notárskej komory SR. Súčasťou publikácie je úplné znenie vnútorných (stavovských) predpisov Notárskej komory SR, uznesenia Notárskej komory SR a príslušná judikatúra. V predkladanom druhom vydaní komentára autori reagujú na legislatívne zmeny vo všeobecne záväzných právnych predpisoch a dopĺňajú ho aj o nové alebo aktualizované znenia vnútorných predpisov Notárskej komory SR. Komentár má ambíciu slúžiť ako pomôcka pri správnej aplikácii Notárskeho poriadku najmä notármi, notárskymi kandidátmi a koncipientmi, ale má pomáhať aj pri výkone činnosti ostatných právnických profesií, najmä sudcov, advokátov a súdnych exekútorov. V neposlednom rade môže slúžiť ako pomôcka pre študentov práva.

Martin Hamráček

Živnostenský zákon. Komentár

2023 | viazané v plátne | 672 | 79 eur | obj. číslo SO_EKZ87

Jedinečný komentár k Živnostenskému zákonu obsahuje okrem podrobného odborného výkladu tiež bohatú judikatúru a praktické príklady. Súčasťou komentára sú prílohy dopĺňajúce výklad k jednotlivým ustanoveniam. Toto komplexné dielo je určené pre širokú odbornú verejnosť, ale aj pre samotných podnikateľov alebo budúcich podnikateľov.

Mojmír Mamojka a kol.

Obchodné právo II. Obchodné záväzkové vzťahy

2023 | viazané | 744 | 55 eur | obj. číslo SO_A114

Komplexná, moderne spracovaná a praktická učebnica vytvorená autorským kolektívom odborníkov predstavuje dielo, ktoré vďaka jeho praktickému zameraniu využijú nielen študenti právnických fakúlt, ale aj široká odborná verejnosť so záujmom o problematiku obchodných záväzkových vzťahov. Publikácia je prehľadne rozdelená do tridsiatich piatich častí. Svojou štruktúrou nadväzuje na učebnicu Obchodné právo I. Všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva a výklad jednotlivých kapitol pozostáva z piatich častí: prvou sú všeobecné znalosti, druhou aplikácie kontexty, treťou vybrané doktrínálne súvislosti, štvrtou je komparácia a poslednou sú súdne rozhodnutia. Informácie obsiahnuté v publikácii sú komplexné, praktické a spracované na vysokej odbornej úrovni.

Lenka Letková

Trestné činy extrémizmu z pohľadu štatistiky a rozhodovacej praxe od roku 2017

2023 | brožované | 168 | 20 eur | obj. číslo SO_EPI74

Kniha obsahuje aktuálnu analýzu problematiky extrémizmu a jeho prejavov v trestnej činnosti na Slovensku v období od roku 2017 do súčasnosti. Autorka sa zaoberá teoretickým a legislatívnym rámcom extrémizmu, rozborom jednotlivých skutkových podstát trestných činov extrémizmu uvedených v Trestnom zákone spolu s opisom skutkových okolností konkrétnych trestných vecí a následne skúma rozhodovaciu prax Špecializovaného trestného súdu týkajúcu sa trestných činov extrémizmu v období od roku 2017 do súčasnosti. Publikácia tak poskytuje dobrý prehľad nielen na zhodnotenie rozhodovacej praxe, ale najmä predstavuje potrebný podklad na nastavenie trestnej politiky v danej oblasti rešpektujúci princíp *evidence-based policy*.

Humeník/Kováč a kol.

Zákon o zdravotnej starostlivosti. Komentár. 2. vydanie

2023 | viazané v plátne | 960 | 99 eur | obj. číslo SO_EKZ73

Autori ponúkajú odbornej verejnosti, a to nielen z oblasti práva, ale aj odborníkom z oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti druhé, aktualizované a rozšírené vydanie komentára k zákonu č. 567/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti. Autori reagujú na zmeny a novelizácie zákona, ktorých bolo od predchádzajúceho vydania komentára prijatých viac ako štyridsať. Komentár obsahuje odborný a zrozumiteľný výklad k ustanoveniam zákona, aktualizovanú judikatúru, vysvetľuje základné pojmy zdravotnej starostlivosti, nazerá na princípy, na ktorých je realizovaný vzťah medzi lekárom a pacientom a môže poskytnúť návod pri uvažovaní o riešení konkrétnych situácií v zdravotníckej praxi.

